

Añanar aŋ

Lilaya in

Akayëta Añanar and Bibël aŋo ro kë sëyfalind mëne Kaxanu rik ngwën iŋ do gë dek beber ex polo bën. Mëŋ ri këbi bela bën gër eñañ endexëm do gër amëndëra andexëm. Gër ÿanar, aniyän aŋ monënga nënga bax gayik enjekax fo bax. Barikan asoŝan an do gë asoxari ayanar an wëndëra këni. Ata Kaxanu ÿana ko këbi xitind bela bën xali yowëk apumbuluÿët aŋ. Nowe do gë bër ekun edexëm bën fo fex bax gayik bën fo bax bër bax liyand ang rek eyeÿan ed Kaxanu bën. Ga xucak apumbuluÿët aŋ, bërändëwëra and Nowe bën ÿana këni këni šënarënd. ÿana këni gašëxe emëšen ed Kaxanu el. Barikan Kaxanu yata këŋo Abëraxam do fel këŋo exo dëfa gër ebar ed Kanahaŋ. Isak, asëñiŵ ar Abëraxam, do gë *Yakob bëteli këni eter ed Kaxanu do gë Abëraxam el. Obaš or *Yakob ol rëwër këni benëng epëxw gë beki, do hi këni bulunda ir Isërayel in. Ata paß gë bulunda ijo bakawëk gër ebar enang ed enim Kaxanu el. Er ex gër akayëta in:

Mondake ÿanak ngwën iŋ do gë aniyän and bela aŋ: 1.1–2.25.

Mondake ÿanak eñëŋënaŋ aŋ do mondake xëñëk gër ngwën: 3–6.

Endeÿ end Nowe do gë end apumbuluÿët aŋ: 7–9.

End bërändëwëra and Nowe aŋ: 10–11.

Endeÿ end Abëraxam do gë ekun edexëm aŋ: 12–25.

Endeÿ end Isak do gë ekun edexëm aŋ: 26.1–28.9.

Endeÿ end Yakob do gë ekun edexëm aŋ: 28.10–50.26.

End eñana aŋ

1 ¹ Gër ÿanar, Kaxanu nęcëtëguk^a orën ol do gë ebar el. ² Ebar el er hi bax šode-šode, do wafërëluŋ. Ecamëdan fo xëñ bax gër ambëxw atiŵax aŋo, do onjën ond Kaxanu oŋ bax xerëkerarand ÿaŋ gër amen.

³ Kaxanu re ko: «Gil ex angoben aŋ!» Ata hik angoben aŋ.

⁴ Kaxanu wat ko mëne angoben aŋ eyekax ex. Šapëreli ko angoben aŋ do gë ecamëdan el. ⁵ Kaxanu wac ko angoben aŋ «Goyat», do ecamëdan el «Gëmëd». Ata ga wëdëk do xeyëk, hik akey añanar aŋ.

^a1.1 Kaxanu nęcëtëguk beÿ bën në yoweÿ gayik mbaŋ fanga ko.

⁶Kaxanu re ko: «Gil ex anguxar mërëxand ir amen do ex capërelî amen aŋ ja mërëxand!» ⁷Ata Kaxanu ri ko y'aŋ anguxar aŋ. Şapërelî ko amen and hik dîla gër anguxar aŋ gë amen and hik y'aŋ gër anguxar aŋ. Ata hik mondako. ⁸Kaxanu w̄ac ko anguxar aŋ «Orën». Ata ga w̄ëďëk do xeyëk, hik akey akinëm aŋ.

⁹Kaxanu re ko: «Amen and hik dîla gër anguxar aŋ barërëlex bebët îfat, do canayal ex eperëk el.» Ata hik mondako. ¹⁰Kaxanu w̄ac ko eperëk el «Ebar», do amara and amen aŋ w̄ac ko «Angwëngw». Ata Kaxanu wat ko mëne aye yek. ¹¹Kaxanu re ko: «Ebar el dëw̄ëlex bebëlëg, ondës ond gë eneda, gë batëx bañamb yamb, band gë enëng gë enëng, do gë beneda bendebën ak.» Ata hik mondako. ¹²Ebar el rëw̄ëk bebëlëg, ondës ond gë beneda, batëx bañamb yamb band gë enëng gë enëng, do gë beneda bendebën ak. Kaxanu wat ko mëne aye yek. ¹³Ata ga w̄ëďëk do xeyëk, hik akey atasën aŋ.

¹⁴Kaxanu re ko: «Gil ex bangoben gër anguxar and orën, ex pitëndëraxënënd goyat in, do gë gëmëď in. Bangoben baŋo kë hi bananganëme band opëna, gë bakey, do gë bëniy. ¹⁵Elod y'aŋ gër anguxar and orën ŋobayindëlex ebar el!» Ata hik mondako. ¹⁶Kaxanu ri ko bangoben batëm baki: atëmënak aŋ ex ŋobaxënënd goyat, do atil aŋ do gë oŵal oŋ ex ŋobaxënënd gëmëď. ¹⁷Kaxanu xaŵ ko bangoben baŋo gër anguxar and orën ex ŋobaxënënd ebar el, ¹⁸ex ŋobaxënënd, aŋo goyat do baŋo gëmëď, do ex pitëndëraxënënd angoben aŋ do gë ecamëďan el. Kaxanu wat ko mëne aye yek. ¹⁹Ata ga w̄ëďëk do xeyëk, hik akey anaxën aŋ.

²⁰Kaxanu re ko: «Bëmacar bëŋ ñëmbërëlexëni gër amen, do oşël ol cëgërayindëlexëni y'aŋ gër ebar, gër anguxar and orën!»

²¹Kaxanu necëtëgu këbi boŋey bond gër angwëngw boŋ, gë dek bebëbëngw do këni şangënarand bën. Necëtëgu këbi bête bebër yëmbër bax gër amen bën, gë benëng bendebën ak, do gë oşël ol, gë benëng bendebën ak. Ata Kaxanu wat ko mëne aye yek.

²²Kaxanu yël këbi obetak ol and re ko: «Cënarin, ñëmbërin do pëxwin gër amen, polo gër angwëngw. Do oşël ol ñëmbërëlexëni gër ebar!» ²³Ata ga w̄ëďëk do xeyëk, hik akey anjoxën aŋ.

²⁴Kaxanu re ko: «Ebar el dëw̄ëlebi bebëbëngw, gë benëng bendebën ak: oyel ol, gë banjën baŋ, gë oŵacar obapuŷ ol, er ex yo gë enëng endexëm ak!» Ata hik mondako. ²⁵Kaxanu ri këbi oŵacar obapuŷ ol, gë benëng bendebën ak; oyel ol gë benëng bendebën ak; do gë dek banjën band gër ebar baŋ, gë benëng bendebën ak. Ata Kaxanu wat ko mëne aye yek.

²⁶ Kaxanu re ko: «Dinëbëne tan bela bën gër eñaw endebi, eni mëndër gë biyi, enëbi bëñaxënënd oxan or gër angwëngw ol, ošël or kē šëgërand gër orën ol, gë oyel ol; eni bëñaxënënd ebar el dek, do gë dek banjën band kē šangënarand gër ebar baŋ.» ²⁷ Kaxanu nēcētëgu kēbi bela bër ex eñaw endexëm bën.

Nēcētëgu kēbi gër eñaw end Kaxanu: asošan do gë asoxari.

²⁸ Kaxanu yël kēbi obetak ol and re ko: «Dëwërin mbaŋ, ñëmbërin, dëgërayin nē er ex yo, do bëñayin ebar el. Bëñayinëbi oxan or gër angwëngw ol, ošël or kē šëgërand gër orën ol, do gë dek oñacar or kē šangënarand gër ebar ol.»

²⁹ Ata re ko Kaxanu: «Anëka yël këmum dek ondës ond gër ebar oŋ, gë beneda bendebën ak, dek batëx bañamb yamb baŋ, gë beneda bendebën ak, ex gi eyamb edewën el. ³⁰ Emacar end ex yo gër ebar, acël and kē šëgërand yo yaŋ gër orën, er kē šangënarand gër ebar do hik gë onjën yo, dek ondës ocëkët oŋ ex eyamb yamb edewën el.» Ata hik mondako. ³¹ Kaxanu wat ko dek er ri ko in mēne mbaŋ ye bax. Ata ga wëdëk do xeyëk, hik akey anjongamatën aŋ.

2 ¹ Mondako faÿ ko Kaxanu edi ed orën, gë ebar el, do gë dek bebër ex polo gër ndebën bën. ² Yatir akey anjongakinëm, Kaxanu anëka faÿ baxo dek andiyen and ri baxo aŋ. Gë akey anjongakinëm aŋ faÿ baxo Kaxanu andiyen and ri ko aŋ. Ata gë akey anjongakinëm aŋ seyëta ko dek andiyen and ri ko aŋ.

³ Kaxanu ri ko akey anjongakinëm aŋ akey acëbax, akey and xwën ko. Gayikwa yatijo seyëta ko dek andiyen and enēcētëgu ed beÿ aŋ.

End andëda and Eden eŋ

⁴ Mondako bax endey end orën do gë ebar eŋ and nēcētëgu ko Kaxanu aŋ. Yatir ri ko Axwën Kaxanu orën ol do gë ebar el, ⁵ ado acëc aŋ dëŋ ax gi bana pere gër ebar. Bëte endës gematak ax dëg bana pere. Gayikwa Axwën Kaxanu axo mēlaw bana pere tēb iŋ gër ebar, do ala ax gi bana ar kē yandëra.

⁶ Barikan añësa and men bax lejënd gër ebar, do bax xošand dek añangëÿang and ebar aŋ.

⁷ Axwën Kaxanu bay këŋo asošan gë obar ok. Fif këŋo gër ocën onjën ond kē yëlënd aniyen oŋ. Ata hi ko ala aëngw. ⁸ Axwën Kaxanu ri ko andëda gër ebar ed Eden, gand apën-eñan, do xwët këŋo asošan ar bay baŋo an. ⁹ Axwën Kaxanu nēcētëgu ko gër ebar dek batëx baŋ, gë benëng bendebën ak, batëx band ye bax owat, do nënga bax eyamb. Ata šit gër batëx baŋo, lëg bax

mërëxand ir andëdā atëx and kë yëlënd aniyān aṅ, gë atëx and kë yëlënd enang ed enjekax do gë eñëṅenax aṅ.

¹⁰ Yeb ebax na gër ebar ed Eden ir bax yëmënd yabët obëṅa ok, do bax xoşand andëdā aṅ. Ata na gër andëdā şapër bax yeb ijo bāmbana bānax. ¹¹ Ambana añanar aṅ bani wācënd Pişoṅ. Mëṅ bëtak đek ebar ed Afila el, gër ed ex kaṅe, ¹² kaṅe iwënëk in. Na gër ebar elo fo ex bête angiri ir këni wācënd *bëdeliyom in do gë ekaṅ ekëbënaxik ed këni wācënd *onikës. ¹³ Ambana akinëm aṅ bani wācënd Gixoṅ. Aṅo bëtak ebar ed Kuş el. ¹⁴ Ambana atasën aṅ bani wācënd Tigër, aṅo bax fesënd apën-eñān and gër ebar ed Asiri. Ambanaanaxën aṅ bani wācënd Ēfërat.

¹⁵ Axwën Kaxanu wëd këṅo asoşan an, do xwët këṅo gër andëdā and Eden exo ñanënd do exo nëkonand. ¹⁶ Ata Axwën Kaxanu fel këṅo asoşan an: «Axor këy xor ey yambënd đek batëx bānd gër andëdā baṅ. ¹⁷ Bari atëx and kë nangënënd enjekax do gë eñëṅenax aṅ, ax gi ex na moñamb. Gayikwa aşës këy şës yatir këy yamb.»

¹⁸ Ga xucak eṅo, Axwën Kaxanu re ko: «Ax ye ex na wa asoşan an exo gi gabat. Dinëlemo arëcara ar këni yāna eni pabërënd.» ¹⁹ Axwën Kaxanu bay këbi gë obar đek oṅacar or gër apuṅ ol, do gë đek bacël bānd kë şëgërand gër orën baṅ. Şëñëta këbi end asoşan eṅ exo wat ba mondake këbi wācëra. Do er gë onjën yo, exo gi gë oṅac or këṅo yël asoşan an. ²⁰ Asoşan an yëlëra këbi omac đek oyel ol, đek bacël baṅ, do gë đek oṅacar ol. Bari emacar gematak aṅo wat bāna end kë hi arëcara ar këni yāna eni pabërënd. ²¹ Axwën Kaxanu lapan këṅo asoşan an akwëd atëm, asoşan an raş këṅo lëb. Şosëta ko anjaṅ amat gër ambëb and asoşan, do wāş ko oṅas ok. ²² Gë anjaṅ and şosët ko gër asoşan aṅ, Axwën Kaxanu ri këṅo asoxari, do wëla këṅo gër asoşan.

²³ Ata asoşan an ga wat këṅo, re ko:

«Dodo nëkođo ngwa ar ex şapar ir şapar iram an,
ar ex eman end eman endam an.

Asoxari këno yāna eno macënd

gayikwa gër asoşan şosëtagu këno.» ²⁴ Mëṅ ex, asoşan an
ṅaṅwëtalebi nëm gë sëm eni bāraxën gë asoxari arexëm
an, do eni gi eman emat.

²⁵ Ata asoşan an do gë asoxari arexëm an hi këni bën tak bëxi tëb gë beman beṅ, bari abaḅi şëfëñandër na.

End eñëṅenax gër ngwën eṅ

3 ¹ Andën aṅ ebax emacar end siti bax nëmëc gër đek oṅacar obapuṅ or bay këbi Axwën Kaxanu ol. Akey amat, ga sëka

këŋo asoxari an, wëka këŋo: «Kaxanu dëŋ nde rek: “Wën këren yambënd na dek batëx band gër andëda baŋ?”»² Asoxari an yaka këŋo andën aŋ: «Biyi axor xor këmi mi yambënd batëx band gër andëda baŋ. ³Barikan atëx and hik mërëxand gër andëda aŋ, Kaxanu ga re ko: “Wën këren yambënd na, këren kwixwëtaf na. Ga yamb yamb kën, and kën šës ex de!”»⁴ Ata andën aŋ fel këŋo asoxari an: «Adokiŋ an cës na! ⁵Barikan Kaxanu ga nang ko mëne yatir kën yamb, bangës bandewën baŋ kë watëra. Ata en gi ang Kaxanu fo, en nang enjekax eŋ do gë eñëŋëxax eŋ.»

⁶ Asoxari an wat ko mëne atëx aŋ anënga kë nënga eyamb el ga yek ako owati ol. Ga yandi këŋo onangëran or kë yëlënd ol, xwëca ko do yamb ko. Yël këŋo icën indexëm ind xetëna baŋo iŋ; mëŋ bëte yamb ko. ⁷ Ata bangës bandebën baŋ watërak ga fodët këbi, ata nang këni mëne tëb gë beman beŋ hi këni. Ban këni opat od andan do xura këni.

⁸ Ata wëlëgu këno Axwën Kaxanu ga ko bëtara andëda aŋ gë ingoc ind genëka iŋ. Asošan an do gë asoxari arexëm an ye këni, yafëx këni šit gër batëx band gër andëda, këdi këbi wat Axwën Kaxanu. ⁹ Axwën Kaxanu ga këŋo wac asošan an, wëka këŋo: «Feye wa hi këy?» ¹⁰ Mëŋ yakaw ko: «Ga wëlëgu këmi gër andëda, ata yëdara këme gayik tëb gë eman eŋ hi këme, awa mëŋ yafaxën këme.» ¹¹ Axwën Kaxanu re ko: «Noŋo wa nangën ki mëne tëb gë eman eŋ hi këy? Ba yamb këy nde atëx and šëban bami eyamb aŋ?» ¹² Yakaw ko asošan an: «Asoxari ar wëlanëgu këye an, yël ke atëx aŋ, do yamb këme.»

¹³ Axwën Kaxanu wëka këŋo asoxari an: «Ineŋa rixën këy eŋo?» Yakaw ko asoxari an: «Andën aŋ yifa ke, do yamb këme.»

¹⁴ Axwën Kaxanu re këŋo andën aŋ:

«Awa wëŋ gayikako eŋo ri këy,
anëka wë ki gër oyel dek,
do gër oŋacar or gër apuŋ dek.
Gë acël andey aŋ këy yana ey nhexërand,
do ey belënd ebëkwërëbëkw el
ang kë nëka bakey bandey ak.

¹⁵ Wëno kë ri angoŋëra and wëŋ do gë asoxari aŋ,
angoŋëra and andëwëra andey aŋ,
do gë andëwëra andexëm aŋ.
Ar andëwëra andexëm an ki sëkan bëlëbël gaf in,
do wëŋ eyo ŋat gër etak.»

¹⁶ Axwën Kaxanu re këŋo bëte asoxari an:
«Abaš këme baš toro ind bacël bandey iŋ,
gë ayambën këyëbi yana eyëbi dëwënd obaš ol.

Oñandi odey ok gër icën indey kē hi,
do mēṅ ki wēña.»

¹⁷ Axwën Kaxanu re kēṅo bēte asošan an:

«Gayikako asoxari arey an baxēt kēyo,
do yamb kēy atēx and šēban bami eyamb aṅ,
ebar el aṅwe kē wē nē endey;

gē ayambēn kēy yāna ey nēcētēnd eyamb yamb irey in
ḏek bakey band aniyan andey baṅ.

¹⁸ Odēmbēn do gē ondēs kē yāna exi ḏēgēnd, do bebēlēg bër
gër apuṅ kēy yāna ey yambēnd.

¹⁹ Gē asēwētēwa ir dēxas irey in kēy yāna ey cotēnd eyamb
yamb in,

xali ey baka gër ebar ed gër ed nēcētēgu kēmi;
gayikwa obar hi kēy, do gër ebar kēy baka.»

²⁰ Ga xucak eṅo, asošan an yēl kēṅo asoxari arexēm an oṅac or
«Xawa», mēne ngēṅ «Abēngw», gayikwa mēṅ ex nēm ir ḏek bër
kē liyand bēn. ²¹ Axwën Kaxanu rin kēbi bacuḏ band banar, do
asošan an gē asoxari an šuḏara kēni.

²² Axwën Kaxanu re ko: «Ala an anēka hi ko ang biyi ak gër
enang ed enjekax do gē eñēṅenax. Gērēgako, kērexo kwēca na
bēte atēx and kē yēlēnd aniyan aṅ, exo yamb, do exo ḏiya din ir
din!» ²³ Axwën Kaxanu wāy kēbi asošan an do gē asoxari an eni
can andēḏa and Eden aṅ, do asošan an exo ñanēnd ebar ed gër
ed nēcētēgu kēṅo el. ²⁴ And wāy kēbi bela aṅ, Axwën Kaxanu
xwēt kēbi gand apēn-eñan and andēḏa and Eden Ocerubeṅ do gē
duxuma ir gē okoḏux ir kē šenarand. Mondako šēng ko fēña ir gër
atēx and kē yēlēnd aniyan in.

Endey end Kaṅe do gē Abel eṅ

4 ¹ Ga xucak eṅo, Adam, asošan an, nangër kēni gē alindaṅ
Xawa. Alindaṅ hi ko gē acēl, rēw kēṅo itošan, do wac kēno
Kaṅe. Gayikwa are re baxo: «Ala rēw kēmo, gē edēca ed Axwën
Kaxanu el.» ² Rēw kēṅo bēte itošan, abinēm ar Kaṅe, do wac kēṅo
Abel. Abel hi ko axwēl ar obeci do gē opey, do Kaṅe hi ko aṅan.

³ Ga niyitarak, Kaṅe wēlan kēṅo Axwën Kaxanu šaḏaxa ir er
xana baxo gër ebar in. ⁴ Abel mēṅ bēte, wēlan kēṅo šaḏaxa ir
bēñanar bēnd oyel orexēm, gē onil ondebēn ak. Axwën Kaxanu
nēngan kēṅo end Abel eṅ, do xana ko šaḏaxa irexēm in. ⁵ Bari
aṅo nēngan bana end Kaṅe eṅ, do axo kana bana šaḏaxa
irexēm in. Ata Kaṅe xoṅ ko mbaṅ, yēṅēnin ko dēxas irexēm in.

⁶ Axwën Kaxanu wēka kēṅo Kaṅe: «Ineṅa xoṅaxēn kēy? Ineṅa
yēṅēninaxēn kēy dēxas irey in? ⁷ Kido šenene ri bay, arēnēta

rënëta doŋ. Bari gayikako aŋ di ex na ŝenene, eñëjënax eŋ mokaŝ xaŝ ki gër ebët edey ga ŷandi këŋo exi bëña. Barikan wěj wa ŷapëk ey'o bëña!»

⁸ Kaŷe yeŋaneli këŋo Abel abinëm, ga hi bani gër apuŷ, Kaŷe wëlën këŋo Abel abinëm, do laŵ këŋo. ⁹ Ata Axwën Kaxanu wëka këŋo Kaŷe: «Feye exo abinëx Abel?» Kaŷe yaka ko: «Ame nang ex na. Ba wëno nde ex anëkona ar abaŷe an?» ¹⁰ Re ko bëte Axwën Kaxanu: «Ine ri këŷ? Në ewëleme oŝat or abinëx oŋ ga kë xeŷëgund elod gër ebar xali gër ndam ro. ¹¹ Gërëgako wěj anëka wë ki, caw këŷ hawëta ebar ed hëlëk oŝat or abinëx el. ¹² And këŷ ŷan ebar aŋ, ŷoweŷ aŋ ñana na ey kanand. Ar edëg këm këŷ hi, asëk aŷexërand fo këŷ ŷana ey ŷexërand gër ebar.» ¹³ Ata Kaŷe yaka këŋo Axwën Kaxanu: «Amena andam aŋ mbaŋ siŷëk, ame kor na me buŋa. ¹⁴ Anëka këŷe wäŷënd doro, me ŋawëta ebar ed bame ŷanënd el. Aŷafëra këmi ŷana mi ñafërand, do din ame wat na dëxas ireŷ in. Ar edëg këm këme hi, asëk aŷexëra fo këme ŷana me ŷexërand gër ebar. Do angëmëne mi ped gë ala, exe ðaŵ.» ¹⁵ Axwën Kaxanu yaka këŋo: «Angëmëne ala eŋo ðaŵ Kaŷe, bakëlëbëd banjongëbaki këno wäŝan.»

Axwën Kaxanu laram ko nanganëme gër Kaŷe eni watënd bër këni fedënd bën, këdi këno laŵ. ¹⁶ Ata Kaŷe ga xani ko eŋo ŋawëta Axwën Kaxanu, ye ko lëgëx ko gër ebar ed *Nod, gand apën-eñan ed andëða and Eden.

End bërändëwëra bër Kaŷe eŋ

¹⁷ Kaŷe nangër këni gë alindaŵ. Ata alindaŵ hi ko gë acël, rëw këŋo Enok. Kaŷe baŷ ko angol, do wacan këŋo asëñiŵ Enok.

¹⁸ Enok hi ko sëm ir Irad, do Irad, sëm ir Mexuyahel. Mexuyahel hi ko sëm ir Metuŝahel, do Metuŝahel, sëm ir Lemek.

¹⁹ Lemek ŷër këbi bësoxari bëxi: aŷanar an Ada, do axinëm an, Tësila. ²⁰ Ada, asoxari aŷanar an, rëw këbi bëtoŝan bëki: Yabal do gë Yubal. Yabal hi ko axarëk ar bëxwël bër oyel do këni rëfarand laŋ. ²¹ Do Yubal mën, hi ko axarëk ar bësëmb bër bemangi do gë bëfarix bër bacëroti an. ²² Tësila, asoxari axinëm aŋ, rëw këbi bëte bëtox bëki: itoŝan iŋ Tubal-Kaŷe, do itoxari iŋ, Nahama. Tubal-Kaŷe hi ko asap ar ðek bebër ex ŷawale do gë dun.

²³ Akey amat, Lemek fel këbi bësoxari bërexëm bën:

«Ada do gë Tësila, baxëtin oniŵ oram ol!

Wën bësoxari bër Lemek bën,

banëf bandewën baŋ wëlëlex eyey'an edam el!

Asoŝan këmo laŵ angëmëne ala exe këm,

Itox këmo laŵ angëmëne ala exe tembaŷën.

²⁴ Bakëlëbëd banjongëbaki këno wāšan Kaṽe,
barikan wëno Lemek, bakëlëbëd ofëxw ocongoxi gë
banjongëbaki këne wāšan!»

²⁵ Adam, asošan an, nangër këni gë alindaṽ Xawa. Ata Xawa rëw këṅo itošan, do wāc këṅo Set. Gayikwa are re baxo: «Kaxanu yël ke itošan, exo bët gër ed ebaxo Abel, ir laṽ këṅo Kaṽe.» ²⁶ Set rëw këṅo itošan do wāc këṅo Enoš. Ata bela bën amëd aṅo ṽana këni ecale do gë emac ed Kaxanu Axwën el.

End bëxarëk eṅ: elod Adam xali gër Nowe

5 ¹ Mondako ex akayëta and andëwëra and Adam aṅ. Kaxanu, yatir nëcëtëgu këbi bela, ari ri këbi do wëndër këni gë mëṅ.

² Kaxanu nëcëtëgu këbi asošan an do gë asoxari an. Yël këbi obetak ol, yatir nëcëtëgu këbi dëṅ re ko enëbi macënd bela.

³ Adam ga sëk këṅo bëniy këme gë ofëxw osas, rëw këṅo itošan ind wëndër këni gë mëṅ, gër eñaṽ endexëm, do wāc këṅo Set.

⁴ Adam liya ko bëniy okeme ocongotas and rëw këṅo Set aṅ. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari. ⁵ Ata ga sëk këṅo bëniy okeme ocongonaṽ gë ofëxw osas, Adam šës ko.

⁶ Set ga sëk këno bëniy keme gë bënjo, rëw këṅo Enoš. ⁷ Set liya ko bëniy okeme ocongotas gë bënjongëbëki and rëw këno Enoš aṅ. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari. ⁸ Ata ga sëk këṅo bëniy okeme ocongonaṽ gë epëxw gë bëki, Set šës ko.

⁹ Enoš ga sëk këṅo bëniy ofëxw ocongonaṽ, rëw këṅo Kenañ.

¹⁰ Enoš liya ko bëniy okeme ocongotas gë epëxw gë bënjo and rëw këṅo Kenañ aṅ. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari. ¹¹ Ata ga sëk këṅo bëniy okeme ocongonaṽ gë bënjo, Enoš šës ko.

¹² Kenañ ga sëk këṅo bëniy ofëxw ocongoxi, rëw këṅo Maxalalel.

¹³ Kenañ liya ko bëniy okeme ocongotas gë ofëxw onax, and rëw këṅo Maxalalel aṅ. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari. ¹⁴ Ata ga sëk këṅo bëniy okeme ocongonaṽ gë epëxw, Kenañ šës ko.

¹⁵ Maxalalel ga sëk këṅo bëniy ofëxw ocongebat gë bënjo, rëw këṅo Yered. ¹⁶ Maxalalel liya ko bëniy okeme ocongotas gë ofëxw osas and rëw këṅo Yered aṅ. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari. ¹⁷ Ata ga sëk këṅo bëniy okeme ocongotas gë ofëxw ocongonaṽ gë bënjo, Maxalalel šës ko.

¹⁸ Yered ga sëk këṅo bëniy këme gë ofëxw ocongebat gë bëki, rëw këṅo Enok. ¹⁹ Yered liya ko bëniy okeme ocongotas and rëw këṅo Enok aṅ. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari. ²⁰ Ata ga sëk këṅo bëniy okeme ocongonaṽ gë ofëxw ocongebat gë bëki, Yered šës ko.

²¹ Enok ga sək kəŋo bəniy ofəxw ocongebat gə bəŋjo, rēw kəŋo Matusalem. ²² Enok liya ko ang kəŋo nənganənd Kaxanu ak, bəniy okeme otas, and rēw kəŋo Matusalem aŋ. Rēw kəbi bəte bətošan do gə bətoxari. ²³ Ata Enok sək kəŋo bəniy okeme otas gə ofəxw ocongebat gə bəŋjo. ²⁴ Enok liya ko ang kəŋo nənganənd Kaxanu ak, ata bela bən nema kəno anema fo ga xana kəŋo Kaxanu.

²⁵ Matusalem ga sək kəŋo bəniy kəme gə ofəxw ocongosas gə bənjongəbəkə, rēw kəŋo Lemek. ²⁶ Matusalem liya ko bəniy okeme ocongoki gə ofəxw ocongosas gə bəkə, and rēw kəŋo Lemek aŋ. Rēw kəbi bəte bətošan do gə bətoxari. ²⁷ Ata ga sək kəŋo bəniy okeme ocongonaŋ gə ofəxw ocongebat gə bənjongəbənax, Matusalem šəs ko.

²⁸ Lemek ga sək kəŋo bəniy kəme gə ofəxw ocongosas gə bəkə, rēw kəŋo itošan. ²⁹ Wac kəŋo Nowe, ga baxo rend cəŋ: «Ajo kəbo racət gər andiyen añəkaxik and kəne rinde ene dīyaxəne gər ebar ed xare ko Axwən Kaxanu aŋ.» ³⁰ Lemek liya ko bəniy okeme oco gə ofəxw ocongonaŋ gə bəŋjo, and rēw kəno Nowe aŋ. Rēw kəbi bəte bətošan do gə bətoxari. ³¹ Ga sək kəŋo bəniy okeme ocongoki gə ofəxw ocongoxi gə bənjongəbəkə, Lemek šəs ko. ³² Nowe liya ko bəniy okeme oco, and rēw kəbi Šem, gə Xam, do gə Yafet aŋ.

End bela bəsəmbak eŋ

6¹ And ŋana kəni bela eñəmbər ed gər ebar aŋ, rēwəra kənəbi odənaŋ. ² Bela bər ekun ed Kaxanu bən wat kəni mēne odənaŋ od bela bər gər ebar ok mbaŋ ye kəni. Sana kənəbi do ŋərəra kənəbi dek. ³ Ata Axwən Kaxanu re ko: «Ala an oñas fo hi ko. Wəno ame teb na din ir din onjən ondam oŋ gər ndexəm. Bəniy kəme gə alapem fo ko ŋana exo dīyand.» ⁴ Aməd aŋo hi bani bela bəšakax bən gər ebar. Bəte aməd aŋo fo bar bani bela bər ekun ed Kaxanu bən gə odənaŋ od bela bər gər ebar ok. Bəsoxari bəjo rēwəra kənəbi obaš or hi bax bela bəsəm, bangwəlik band akarək baŋ.

⁵ Axwən Kaxanu wat ko mēne eñəŋənax end bani rind bela gər ebar eŋ axuri xurik. Er xəŋ bax gər oŋəkw orebən wayət banjəlan bañəŋənax fo. ⁶ Axwən Kaxanu šena kəŋo er bayaxən babi bela in gər ebar. Gər eməkw edexəm šena baŋo endebən eŋ. ⁷ Ata re ko Axwən Kaxanu: «Ebar el kəme fat eni dēxətaxən bela bər bay kəmēni bən. Afat kəme fat gə bela ak, gə oyel ak, gə banjən ak, do gə ošəl ak. Gayikwa dek šena ke er bayaxən bamēni in.»

⁸ Barikan Nowe šot ko oyekax or Axwən Kaxanu ol.

End apexa and Nowe eṅ

⁹ Mondako ex andēwëra and Nowe aṅ. Nowe mēj cēj, ala ar šenene do ar đal ebaxo. Ang kějo nenganënd Kaxanu ak baxo liyand, mërëxand ir bandēwëra band bela bër angwën aṅo bën.

¹⁰ Nowe mēj, ocambenjar otas rëw babi: Šem, gë Xam do gë Yafet.

¹¹ Ebar el anëka sëm̄ba bax gër owat or Kaxanu. Bela bën mbaṅ wër bani. ¹² Ebar etëmbak fo baxo watënd Kaxanu, gayikwa bela bën edi ed betëmbak fo wata bani gër ebar. ¹³ Ata Kaxanu fel kějo Nowe: «Ekwët ed beṽ đek el hatëguk, ang faṽ këme gër emëkw edam ak. Gayikwa owër fo ex gër ebar në end bela bësëmbak eṅ. Anemin këmëni nemin đek gë ebar ak.

¹⁴ Barikan wěj Nowe, pikanayal akuluṅ and otëx od ax bërënd na. Cetëndërid akuluṅ aṅo baciw baciw do notayid gë otesesan amëlëf do gë amëfac. ¹⁵ Mondako këf fika akuluṅ aṅo: acakëšak in, ometër keme gë ofëxw oco, aňangëṽang in, ometër alapem gë oco, do ṽaṅ-ṽaṅ in, ometër epëxw gë oco. ¹⁶ Pikayid ṽaṅ ang aciṽ šëxw këf fo. Do tebayid amëd and gwër në enëxar fo, në bebët ibat. Tebayid bëte ebët në bebët ibat. Tëndëndërid gër kuluṅ isëm ijo baciw batas. ¹⁷ Wëno cěj, ata këme wëlaw

*ampumbuluṽët or këbi nemin đek bebër ex gë onjën bën. Đek er ex gë onjën yo gër ebar kë nemi. ¹⁸ Barikan eter këmi yata. Do đilidën gër akuluṅ aṅo wěj, gë bosëñix, gë alindax, do gë bolindaṽ bor bosëñix. ¹⁹ Đënidëbi gër akuluṅ aṅo đek oṽacar obëngw ol, enëm gë ecan, eni bayixën bëbëngw ang wěj ak.

²⁰ Enëng end ošël end ex yo, gë enëng end oṽacar or gë osapar onax end ex yo, gë enëng end oṽacar or xada-xada end ex yo, do gë banjën baṅ, aṽow këni ṽow gër akuluṅ andeṽ, enëm gë ecan, eni bayixën bëbëngw. ²¹ Barid đek bebër kën ṽana en ṽambënd bën, gë bebër kën ṽana eni ṽambënd bën. Do mëxwëtayid, en ṽambëraxënënd wěj gë ekun edeṽ el, do gë oṽacar ol.» ²² Ata Nowe ri ko đek er fel baṅo Kaxanu in, ang fel baṅo ak dëṅ.

End Nowe polo gër akuluṅ eṅ

7 ¹ Axwën Kaxanu fel kějo Nowe: «Đilin gër akuluṅ wěj do gë ekun edeṽ el đek. Gayikwa mërëxand ir bandēwëra band bela bër gë okey oko baṅo, wěj gabat wat këmi ar šenene an.

² Medëlëbi oṽacar ocongoxi, enëm gë ecan, gër enëng kala end oṽacar oṽënëk, bëte gër đek oṽacar obuyaraxik, enëm gë ecan. ³ Medëlëbi bëte bacël banjongëbaki, anëm gë acan, ex bayixën benëng bendebën beṅ đek ebar el. ⁴ Gayikwa ro gë bakey

banjongëbaki, tēb iŋ kēme wēlaw do ex tēb gēmēd gē goyat, bakey ofēwx onax. Mondako kēmēni fat gēr aňangēyāng ir ebar, đek bebēr gē onjēn do baƳ kēmēni bēn.»⁵ Ata Nowe ri ko đek er fel baŋo Axwēn Kaxanu in.

End ampumbuluŷēt eŋ

⁶ Amēd aŋo, Nowe anēka sēk baŋo bēniy okeme ocongiбат ga Ƴowēk *ampumbuluŷēt aŋ gēr ebar. ⁷ Ata Nowe, gē bosēñiŵ, gē alindaŵ, do gē bolindaŵ bor bosēñiŵ lil kēni gēr akuluŋ kēdi kēbi laŵ *ampumbuluŷēt aŋ. ⁸ Đek oŵacar ol, hik oŵēnēk ol, hik obuyaraxik ol, gē ošēl ol, do gē đek bebēr kē Ƴexērānd xađa-xađa gēr ebar bēn, ⁹ Ƴow kēni gēr akuluŋ and Nowe, beki beki, gē enēm gē ecan, eni đilaxēn gēr akuluŋ, aŋ fel baŋo Kaxanu Nowe ak. ¹⁰ Ga xucak bakey banjongëbaki, amen aŋ yēpētak xali xwēcarak ebar el.

¹¹ Ata yatir sēk kēŋo Nowe bēniy okeme ocongiбат, gē opacaŵ oki, gē bakey epēwx gē banjongëbaki, fēti bax đek baňesa band men band ex gēr ebar baŋ. Men ond Ƴaŋ oŋ Ƴanak kē yēpētand ga fērētayak bamēd band gēr orēn baŋ. ¹² Tēb iŋ kē yēpētand gēr ebar, gēmēd gē goyat, xali bakey ofēwx onax. ¹³ Kwēl yatijo fo lil bani gēr akuluŋ Nowe, gē bosēñiŵ, Ŝem, gē Xam, gē Yafet, gē alindaŵ arexēm, do gē bēsoxari bēsas bēr bosēñiŵ bēn. ¹⁴ Alil lil bani bēte đek benēng bend oŵacar or gēr apuŷ beŋ, gē bend oyel beŋ, gē bend banjēn band kē ŝangēnarand gēr ebar beŋ; gē benēng bend ošēl beŋ, do gē đek bend banjēn band kē ŝēgērānd beŋ. ¹⁵ Đek bebēr gē onjēn bēn, Ƴow kēni gēr Nowe, enēm gē ecan, eni đilaxēn gēr akuluŋ. ¹⁶ Đek bebijo Ƴow kēni, enēm gē ecan, enēng end ex yo, aŋ re baxo Kaxanu ak. Ata Axwēn Kaxanu fēra ko ebēt ed akuluŋ el, gēr epoxy ed Nowe.

¹⁷ Ebar el đek Ƴēmēk xali nēkak bakey ofēwx onax. Key yo key bax Ƴēmbērēnd amen aŋ xali lēbinak akuluŋ aŋ. Ata kuluŋ aŋ xangēk Ƴaŋ gēr amen and hi bax gēr ebar. ¹⁸ Amen aŋ ga bašērēk Ƴaŋ gēr ebar do *ampumbuluŷēt aŋ kē wēlarand akuluŋ aŋ. ¹⁹ Bēte kwēl dēŋ bax bašērēnd amen aŋ, ata ŝiliparak kwēc đek osēnd ošakax or ex gēr ebar oŋ. ²⁰ Osēnd oŋ ŝiliparak polo gēr amen nē ometēr ocongoki ba ocongotas. ²¹ Đek bebēr baƳ babi Kaxanu do bani ŝangēnarand gēr ebar bēn, nemira kēni: ošēl ol, gē oyel ol, gē oŵacar obapuŷ ol, gē đek banjēn band bax Ƴexērānd gēr ebar baŋ, do gē đek bela bēn. ²² Đek bebēr ebax gē onjēn gēr ebar bēn ŝēsēra kēni. ²³ Mondako fat kēbi Kaxanu đek bebēr gē onjēn bēr bax liyand gēr ebar bēn. Ga Ƴana kēbi bela bēn, felata kēbi oŵacar osēm ol, gē osil ol, gē ošēl ol, do gē

banjën baŋ. Fat këbi dek ebar el. Ata bayi këni Nowe, do gë bër hi bax gë mëŋ gër akuluŋ bën. ²⁴Amen and oÿëm aŋ xwëndak gër ebar xali sêkêk opacaŋ oco.

End ocane ond gër akuluŋ eŋ

8 ¹Barikan Kaxanu xwita këŋo Nowe gë dek oŋacar obapuÿ ol, do gë oyel or hi bani gë mëŋ polo gër akuluŋ ol. Kaxanu wëlaw ko ekoc gër ebar, ata amen aŋ ŷanak ebëxw el. ²Bañësa band men band gër ebar baŋ lëmayak, do men ond ŷaŋ oŋ sebëk eyëpëtan el ga fërëtayak bamëd band gër orën baŋ. Tëb iŋ xanik. ³Ata amen aŋ kë wëxënd təkër təkër gër ebar. Ga xucak opacaŋ oco, amen aŋ ŷanak kë bašëtand. ⁴Yatir sêkêk bakey epëxw gë banjongëbaki, gë facañ icongixinëm in, akuluŋ aŋ rëdäyak gër atënd and Ararat. ⁵Amen aŋ kwël dëŋ bax wëxënd. Ata gë akey añanar and facañ ir epëxwën aŋ, oyur or osënd oŋ šanayak. ⁶Ga xucak bakey ofëxw onax, Nowe fërët ko fonetër ir seba baxo gër akuluŋ in.

⁷Sebët këŋo aŋërak aŋ. And ko šëgëraraw aŋ abakaw baxo bakawënd bakëlëbëd bandanjëm, xali nand wëxëk amen gër ebar na. ⁸Sebët këŋo edëxwëte epešax el exo nëkonëragu angëmëne amen aŋ abašëta bašëtak gër ebar. ⁹Bari edëxwëte epešax el axo cot bana në er ko lapax. Ata kwël bakaw ko gër Nowe, polo gër akuluŋ, gayikwa amen aŋ kwël bayi bax gër ebar. Ga yën ko ataxan aŋ, Nowe sërav këŋo edëxwëte epešax el, do lën këŋo gër ed hi baxo, lëf gër akuluŋ. ¹⁰Šëni ko bëte bakey banjongëbaki bacëxe, do sebët këŋo gašëxe edëxwëte epešax el exo can akuluŋ. ¹¹Edëxwëte epešax el wäÿigu ko genëka ga yapëgu ko apat acëkët and añarëka! Mondako nang baxo Nowe mëne amen aŋ abašëta bašëta bax gër ebar. ¹²Šëni ko bëte bakey banjongëbaki bacëxe, do sebët këŋo edëxwëte epešax el. Barikan aŋo, axo bakaw ex na gër ndexëm.

¹³Yatir sêk këŋo Nowe bëniy okeme ocongibat gë imat, gë akey añanar and facañ iŷanar aŋ, men oŋ wëxëk do ebar el ferëk. Nowe labët ko ejur ed akuluŋ el, wat ko mëne ebar el anëka ferëk bax. ¹⁴Ebar el dek fer bax yatir sêkêk facañ ixinëm in, bakey alapem gë banjongëbaki.

¹⁵Ata Kaxanu fel këŋo Nowe: ¹⁶«Canin gër akuluŋ, wëj, gë asoxari areŷ an, gë bosëñix, do gë bësoxari bërebën bën. ¹⁷Nëcëtëlëbi bëte dek oŋacar ol, gë ošël ol, gë oyel ol, gë banjën band kë šangënarand gër ebar baŋ. Canëlexëni eni beñëta ebar el dek, do eni cënarëx!» ¹⁸Nowe, gë bosëñiŵ, gë asoxari arexëm an, do gë bësoxari bër bosëñiŵ bën, šan këni gër akuluŋ. ¹⁹Dek

oŵacar ol, gë banjën band kē ŝangënarand gër ebar baŋ, do gë ošël ol ŝan këni bête, gë enëng gë enëng.

²⁰ Ata Nowe ri ko angëb and eŋo calexënënd Axwën Kaxanu. Wëd këŋo emacar emat gër benëng bend oŵacar oŵënëk, do acël amat gër benëng bend ošël oŵënëk, do rin këŋo Axwën Kaxanu ŝadaxa ir momëlën, y'aŋ gër angëb. ²¹ Axwën Kaxanu ga wëran këŋo otëner onëngax oŋ, re ko: «Ang nemin këme ebar në end bela ak, din ame nemin na. Gayikwa oŵëkw or bela oŋ eñëŋëxax fo nangëk elod amëd and ošambenjar aŋ. Ang nemin këme er ex gë onjën yo, bête din ame nemin na.

²² Ang kë nëka yo ebar el,
onedëran ok do gë ekanaran el,
aŷem in do gë aŷëka in
ecaša el do gë ekol el,
goyat in do gëmëd in
din ir din kë bayi.»

End eter ed Kaxanu gë Nowe eŋ

9 ¹ Kaxanu ga këbi yël obetak ol Nowe do gë bosëñiŵ, re ko: «Dëwërin mbaŋ, ñëmbërin, dëgërayin në er ex yo gër ebar. ² Emacar end ex yo gër ebar, gë acël and kë šëgërand yo gër orën, gë er kë ŝangënarand yo gër ebar, do gë ekan ed ex yo gër angwëngw, ayëda kënun yana enun yëdand, do ahër kënun yana enun gërënd: wën xwën këbi. ³ Er kë ŝangënarand do hik gë onjën yo, do gë đek bebëlëg bën ex ey'amb ed yël këmun el. ⁴ Barikan, këren y'ambënd na yas er emacar eŋ gë enjëw endexëm ak, mëne ngëŋ gë ošat orexëm ak. ⁵ Ošat orewën oŋ, aniyandewën aŋ ex. Mëŋ ex emacar end këŋo laŵ yo ala, aŵëka këmo wëkad. Bête ala ar këŋo laŵ yo ala ašandaŵ, aŵëka këmo wëkad. Ala kala aŵëka këmo wëkad end aniyand and ašandaŵ eŋ.

⁶ Ar këŋo laŵ ala an,
ala fo këŋo laŵ mëŋ bête.

Gayikwa Kaxanu ri këŋo ala an gër eñaŵ endexëm.

⁷ Do wën, dëwërin mbaŋ do ñëmbërin,
dëgërayin në er ex yo, do ñëmbërin gër ebar.»

⁸ Kaxanu fel këbi bête Nowe do gë bosëñiŵ: ⁹ «Wëno cëŋ, eter sana këmun wën, do gë bërändëwëra andewën bën, ang këni bëtëraw gër ebar ak. ¹⁰ Eter edam elo ahi hik bête ed gë đek bebër gë onjën, gë đek ošël, gë đek oyel, do gë đek oŵacar obapuŷ el. Wën đek bër ŝanëguk gër kuluŋ isëm bën sana këmun gë eter elo, gë oŵacar obapuŷ ak. ¹¹ Pađ gë eter elo këme rend: “Bête din amëni nemin na gë *ampumbuluŷët đek bebër gë onjën

bën, do din ampumbuluÿët ax pat na ebar el”.»¹² Re ko bête Kaxanu: «Watin nanganëme ir eter ed sana këmün wën do gë ðek bebër gë onjën bër hik gë wën el, ang këni bêtëraw bandëwëra bandëwëra, din ir din ak.¹³ Aŵasin këmün ÿana mun masinënd ŝandiŵ in, ang atumb fo gër baŋar. Ata ŝandiŵ in ex nanganëme ir eter ed wëno do gë ebar el.¹⁴ And këme bar baŋar do ex beði orën aŋ, ŝandiŵ in aŝanaya kë ÿana ex canayand y’aŋ.¹⁵ Ata mondako këme ÿana me pëbënd eter ed wëno gë wën do gë ðek bebër gë onjën el. Men oŋ ax ñana na ex ñëmbërend xali ex gi *ampumbuluÿët and këbi fat ðek bebër gë onjën bën.¹⁶ Ŝandiŵ in aŝanaya kë ÿana ex canayand and kë beði orën aŋ. Do awat këme ÿana me watënd me pëbaxënënd eter ed din ir din ed wëno Kaxanu do gë ðek bebër gë onjën gër ebar el.»¹⁷ Ata Kaxanu fel këŋo Nowe: «Ŝandiŵ in ex nanganëme ir eter ed ri këme wëno gë ðek bër ex gër ebar in.»

End bosëñiŵ bor Nowe eŋ

¹⁸ Bosëñiŵ bor Nowe, Ŝem, gë Xam do gë Yafet, ŝanëgu bax gër kuluŋ isëm. Xam hi ko sëm ir Kanahaŋ.¹⁹ Ata ocambenjar otas od Nowe oko rëwërëk ðek ebar el.

²⁰ Nowe hi ko aŷan. Ata ri ko andëða and *reserj.²¹ Akey amat, ga ŝeb ko ngoy in, ŷaw këŋo. Laki ko tëb gë eman eŋ lëf gër aner andexëm.²² Xam, sëm ir Kanahaŋ, sëk këŋo Nowe tëb gë eman eŋ. And ŝan ko an, ko reyaxënd fac gër bobinëm Ŝem do gë Yafet.²³ Ŝem do gë Yafet ga wël këni ang ri baxo sëm irebën ak, lapara këni acud atëm, sëka këno gë epoy el, do lab këno. Ga w’aŝan bano epoy el, ano wat ex na tëb gë eman eŋ.²⁴ And xoc këŋo Nowe ngoy ind ŷaw baŋo aŋ, nang ko er ri këŋo ŝambenjar ibeja irexëm in.²⁵ Ata re ko:

«Aŵe këŋo wë Kanahaŋ!

Xadëp ir okadëp od bobinëm ko hi!»

²⁶ Re ko bête:

«Cëkwayino Axwën Kaxanu, mëŋ ar xwën këŋo Ŝem an, barikan Kanahaŋ hik xadëp irexëm in!

²⁷ Wëno Kaxanu kë ŷangën ebar ed xwën ko Yafet el!

Alëg ko lëg nÿêŝ gër baner band Ŝem, do Kanahaŋ kë hi xadëp irexëm in!»

²⁸ Ga xucak *ampumbuluÿët aŋ, Nowe baŝa ko bête bëniy okeme otas gë ofëxw oco.²⁹ Ata and sëk këŋo bëniy okeme ocongonax gë ofëxw oco aŋ, Nowe ŝës ko.

End bandëwëra band bosëñiŵ bor Nowe eṅ

10¹ Mondako bax bandëwëra band ocambenjar od Nowe Šem, gë Xam do gë Yafet baṅ. ʔBëtošan rëwëra banëbi and xucak *ampumbuluŷët aṅ.

²ʔBosëñiŵ bor Yafet ebani: Gomer, gë Magog, gë Medi, gë Yafan, gë Tubal, gë Mešek do gë Tiras. ³ʔBosëñiŵ bor Gomer ebani: Ašëkenas, gë Rifat do gë Togarëma. ⁴ʔBosëñiŵ bor Yafan ebani: Eliša do gë Tarësis, gë Šipër do gë Rod. ⁵Obaš orebën ol rëwërëk gër *ošir or benëṅ bend owar orebën, do ed bamëṅa band bangwëṅw el. Ala kala gë eyeyan edexëm el, do gë ebaca edexëm el, lëgëra këni gër ebar.

⁶ʔBosëñiŵ bor Xam ebani: Kuš, gë Mitësërayim, gë Put, do gë Kanahaṅ. ⁷ʔBosëñiŵ bor Kuš ebani: Seba, gë Afla, gë Sabëta, gë Rama do gë Sabëteka. ʔBosëñiŵ bor Rama ebani: Saba do gë Dedan. ⁸Ata Kuš hi ko sëm ir Nimërod. Nimërod ijo ebax angwëlik añanar aṅ gër ebar. ⁹Kamara isëm hi baxo ogës od Kaxanu. Mëṅ bani rexënënd bela bën: «Kamara isëm, ogës od Axwën Kaxanu, ang Nimërod fo.» ¹⁰Ata Nimërod wun ko gër bangol band ebar ed Šinehar baṅo: Babilon, gë Erek, gë Akad, do gë Kalëne. ¹¹Akey amat, Nimërod ga xani ko gër ebar elo, ʔe ko gër ed Asiri. ʔBayëx ko bangol band Ninif, gë Rexobot, do gë Kalax baṅ, ¹²do gë angol and Resen aṅ, and ebax fëco Ninif, fëco Kalax, angol atëm aṅ.

¹³ʔBosëñiŵ bor Mitësërayim ebani: bandëwëra band Lud, gë bandëwëra band Anem, gë bandëwëra band Lehab, gë bandëwëra band Nafëtu; ¹⁴gë bandëwëra band Patëros, gë bandëwëra band Kasëlu, do gë bandëwëra band Kafëtor baṅ. Ofilisëteṅ ok bërändëwëra and Kasëlu exëni bën bëte.

¹⁵Kanahaṅ hi ko sëm ir Sidoṅ, itošan iñanar indexëm iṅ, do sëm ir Het. ¹⁶Mëṅ fo bax axarëk ar bandëwëra band Yebus, gë band Amor, do gë band Girëgaš an. ¹⁷Mëṅ fo bax bëte, axarëk ar bërändëwëra and Het, gë band Arëki, gë band Sini, ¹⁸gë bërändëwëra and Arëfad, gë band Tësëmar, do gë band Amat an. Ata obaš or Kanahaṅ ol, mondako šapërëra këni bandëwëra baṅ. ¹⁹Ebar ed obaš or Kanahaṅ el ʔanak elod gër ebar ed Sidoṅ, gand bebët ir Gerar, ʔek xali gër Gasa. Do gand bebët ir Sodom, ʔek bëte xali gër Gomor, gër Adëma, gër Tësoboyim, do xali gër Leša. ²⁰Mondako hi bani bosëñiŵ bor Xam gër owar orebën, ebaca gë ebaca, eyeyan gë eyeyan, nëṅ gë nëṅ.

²¹Šem bëte gë obaš ebaxo. Mëṅ ebax itošan ikarënak ind Nowe iṅ, do abinëm ar Yafet, sëm ir Eber do gë bosëñiŵ. ²²ʔBosëñiŵ bor Šem ebani: Elam, gë Asiri, gë Arëpakëšad, gë Lud do gë Aram.

²³ Bosëñiṽ bor Aram ebani: Utës, gë Hul, gë Geter, do gë Maš.
²⁴ Arëpakëšad rëw këjo Šela, do Šela rëw këjo Eber ²⁵ Eber
 rëw këbi bëtošan bëki: oṽac or iñanar ol ebax Peleg, gayik gë
 bakey band rëw këno baṅ šetërëk ebar el. Do oṽac or abinëm
 ol ebax Yokëtaṅ. ²⁶ Yokëtaṅ rëw këbi Alëmodad, gë Šelef, gë
 Atësarëmafet, gë Yerax, ²⁷ gë Adoram, gë Usal, gë Dikëla, ²⁸ gë
 Obal, gë Abimayel, gë Saba, ²⁹ gë Ofir, gë Afla, do gë Yobab.
 Bëjo dek ebax bosëñiṽ bor Yokëtaṅ. ³⁰ Bën lëg bax elod gër ebar
 ed Meša, bebët ir Sefar, xali gër osënd or apën-eñan. ³¹ Bën
 ebax bosëñiṽ bor Šem, ebaca gë ebaca, eyeyan gë eyeyan, nëng
 gë nëng, gër owar orebën. ³² Ata mondako rëwër bani bosëñiṽ
 bor Nowe, ang sëfërëra këni gër bandëwëra bandebën ak, gë
 benëng bendebën beṅ. Bandëwëra bandebën baṅ šapërëk enëng
 gë enëng, do beñëta këni ebar el and xucak *ampumbuluṽët aṅ.

End acapëra and bela benëng benëng eṅ

11 ¹ Amëd aṅo, eyeyan ebat fo ebax ngwën iṅ dek, do elo fo
 bani yeyanënd bela bën. ² Ga xaniw këni apën-eñan, sëk
 këni angëni aňangax gër ebar ed Šinehar. Ata lëgëra këni na.
³ Ata ṽana këni këni rend: «Bayëne tan osingiri do ene bëkaye
 mo mbëka ex kemaxën!» Gër ed ebax eni bay gë oxaṽ, nëmb këni
 osingiri. Ata këni bayënd gë edfaka ed petërol el, gër ed ebax eni
 bay gë simaṅ. ⁴ Akey amat, re këni: «Angol and këne xwëne këne
 baye, do gë aciṽ atëndëndër and gë ejur ed kë hat nješ gër orën.
 Mondako këne hiye bangwëlik, do ane capërëraye ex na dek ebar
 el!»

⁵ Axwën Kaxanu feda ko exo nëkon angol aṅ, do gë aciṽ
 atëndëndër and bani bayënd bela bëjo aṅ. ⁶ Re ko Axwën
 Kaxanu: «Watinëbi bela bëjo ga hi këni bulunda ibat, do këni
 yeyanënd eyeyan ebat. Angëmëne mondako ṽana këni, er këni
 wëlër eni di yo, axor këni xor!» ⁷ Awa pedane tan ene bële eyeyan
 edebën elo, eni tëkwanaxën ewëlër ed andebën rebën el!» ⁸ Ata
 Axwën Kaxanu, mondako šapërela baṽi bela bëjo, ebar el dek, do
 kwël seb këni ebaṽ ed angol el. ⁹ Mëṅ wacaxën këni angol aṅo
 «Babel», mëne ngëṅ «Ambële». Gayikwa Axwën Kaxanu na wël
 ko eyeyan ebat ed ebax dek ebar el. Yatijo šapërela këbi bela bën
 do yëcar këni ebar el dek.

End bërändëwëra and Šem eṅ

¹⁰ Mondako bax bandëwëra band Šem baṅ. Šem ga sëk këjo
 bëniy këme, rëw këjo Arëpakëšad ga xucak bëniy bëki elod ga hi

bax *ampumbuluṽet aṅ. ¹¹ And rēw kēṅo Arēpakēšad aṅ, Ŝem liya ko bēniy okeme oco. Rēw kēbi bēte bētošan do gē bētoxari.

¹² Arēpakēšad ga sēk kēṅo bēniy ofēwx osas gē bēnjo, rēw kēṅo Ŝela. ¹³ And rēw kēṅo Ŝela aṅ, Arēpakēšad liya ko bēniy okeme onax gē bētas. Rēw kēbi bēte bētošan do gē bētoxari.

¹⁴ Ŝela ga sēk kēṅo bēniy ofēwx osas, rēw kēṅo Eber. ¹⁵ And rēw kēṅo Eber aṅ, Ŝela liya ko bēniy okeme onax gē bētas. Rēw kēbi bēte bētošan do gē bētoxari.

¹⁶ Eber ga sēk kēṅo bēniy ofēwx osas gē bēnax, rēw kēṅo Peleg.

¹⁷ And rēw kēṅo Peleg aṅ, Eber liya ko bēniy okeme onax gē ofēwx osas. Rēw kēbi bēte bētošan do gē bētoxari.

¹⁸ Peleg ga sēk kēṅo bēniy ofēwx osas, rēw kēṅo Rehu. ¹⁹ And rēw kēṅo Rehu aṅ, Peleg liya ko bēte bēniy okeme oki gē bēnjongēbēnax. Rēw kēbi bēte bētošan do gē bētoxari.

²⁰ Rehu ga sēk kēṅo bēniy ofēwx osas gē bēki, rēw kēṅo Serug.

²¹ And rēw kēṅo Serug aṅ, Rehu liya ko bēniy okeme oki gē bēnjongēbēki. Rēw kēbi bēte bētošan do gē bētoxari.

²² Serug ga sēk kēṅo bēniy ofēwx osas, rēw kēṅo Naxor. ²³ And rēw kēṅo Naxor aṅ, Serug liya ko bēniy okeme oki. Rēw kēbi bēte bētošan do gē bētoxari.

²⁴ Naxor ga sēk kēṅo bēniy alapem gē bēnjongēbēnax, rēw kēṅo Terax. ²⁵ And rēw kēṅo Terax aṅ, Naxor liya ko bēniy kēme gē epēwx gē bēnjongēbēnax. Rēw kēbi bēte bētošan do gē bētoxari.

²⁶ Terax ga sēk kēṅo bēniy ofēwx ocongoxi, rēw kēbi bētošan bētas: Abēram, gē Naxor, do gē Xaraṅ.

²⁷ Mondako bax bandēwēra band Terax baṅ. Terax, rēw kēbi bētošan bētas: Abēram, gē Naxor do gē Xaraṅ, ar rēw kēṅo Lot an. ²⁸ Ata Xaraṅ ŝēsēt ko gē sēm Terax, fēn gēr Ur, gēr ebar ed 'Bēkalēde, gēr ed rēw kēno. ²⁹ Abēram do gē Naxor ŷēr kēni. Asoxari ar Abēram an kēno wācēnd Sarayi, do ar Naxor an, Milēka, abiw ar Xaraṅ, sēm ir Milēka do gē Yisēka.

³⁰ Sarayi axo gi bana gē obaš. Asoxari aḃoroxok ebaxo. ³¹ Akey amat, Terax faṽ ko gēr emēkw edexēm exo dēfa. Wēlali kēbi: asēniw Abēram, gē Lot, asēniw ar Xaraṅ an, do gē abiw ar eñēr Sarayi, alindaw ar Abēram an. 'Bēn dēk xani bax na gēr ebar ed Ur ir 'Bēkalēde, do ŷe kēni ond gēr ebar ed Kanahaṅ oṅ. Ata ga ḥat kēni gēr Xaraṅ, lēg kēni na. ³² Terax ga sēk kēṅo bēniy okeme oki gē bēnjo gēr angol and Xaraṅ, ŝēs ko.

End Abēram eṅ

12 ¹ Akey amat, Axwēn Kaxanu fel kēṅo Abēram: «Canēl ebar edey el, ebar ed gēr ed rēw kēni el. Tebēlēbi bēr ekun ed

sorix bën, do yel gër ebar ed këmi w̄asin. ² Wëno ki ri ar gë obaš or kē rēw̄ēr bulunda isēm. Wëno ki yël obetak ol, wëno ki ri eȳ gi angwëlik. Do paḅ gë wěj këni beta bēranjēm. ³ Ayël kēmēni yāna mēni yëlënd obetak ol, bër ki yël obetak bën. Do axare kēmēni yāna mēni karend bër ki xare bën. Oxun or gër ebar oṅ đek kē beta paḅ gë wěj.»

⁴ Mondako rēfa baxo Abëram, ang fel baṅo Axwën Kaxanu ak, do Lot sēfa kēṅo. Amēd aṅo, Abëram anēka sēk baṅo bēniy ofëxw ocongoxi gë bēnjo, and šan ko angol and Xaraṅ aṅ. ⁵ Abëram w̄ělali kēbi alindaw̄ Sarayi, gë Lot, asēñiŵ ar abinēm, gë bela bër ekun edexēm bër yēc baḅi na gër Xaraṅ bën, do gë đek beḅēr šotëra baxo na bën. Ata ĥat këni gër ebar ed Kanahaṅ. ⁶ And ĥat këni gër ebar ed Kanahaṅ, Abëram y'e ko cangët ebar elo, xali gër Sišem, gër bananga band More. Amēd aṅo, bērandēw̄ëra and Kanahaṅ bën lëgëra bax gër ebar elo.

⁷ Axwën Kaxanu ga šanayaxën kēṅo Abëram, re ko: «Awël nde, ebar elo ro kēmēni yël bērandēw̄ëra andey' bën.» Ata Abëram ri ko angëḅ and eṅo calexënënd Axwën Kaxanu, na gër ed šanayaxën baṅo. ⁸ Ga xucak eṅo, Abëram ga xani ko na, rēfa ko gër etënd ed apën-eñan ed angol and Bet-El^b. Ata rix ko baner bandexēm baṅ mērëxand: angol and Bet-el aṅ, acëla-eñan, do gë and Ayi aṅ, apën-eñan. Ga ri ko bēte na angëḅ and eṅo calexënënd Axwën Kaxanu aṅ, šalera kēṅo. ⁹ Ga nēkanak, Abëram fakët ko oñe oṅ, akwëndaya gë akwëndaya, gand ladawe ir Negeb.

End Abëram gër ebar ed Misëra eṅ

¹⁰ Ata ĥatëguk enjo na gër ebar ed Kanahaṅ. Abëram rēfa ko gëḏ gër ebar ed *Misëra, exo ñëpax ang aliyer fo, gayik enjo eṅ mokuma xuma bax gër ebar ed Kanahaṅ. ¹¹ Đam eni ṅat gër ebar ed Misëra, Abëram fel kēṅo alindaw̄ Sarayi: «Wěj asoxari ayekax hi këy. ¹² And këni wat Bëmisëra aṅ, ata këni nang mēne asoxari aram hi këy. Ata ene đaw̄, do wěj eni teḅ. ¹³ Këla deyiḏ mēne abaḃe fo hi këy, ene mēlayaxën šenene, do me pexaxën nē endey'.»

¹⁴ And ĥat këni gër Misëra aṅ, Bëmisëra bën wat këni mēne asoxari an mbaṅ dēṅ ye ko. ¹⁵ Bëlëngw bër ex ler gër Farawoṅ^c bën ga wat këno bën bēte asoxari an, këno šëkwëxënd gër Farawoṅ. Ata w̄ëla këno asoxari an gër Farawoṅ. ¹⁶ Emun end

^b12.8 Owac olo w̄acayak «Aciw̄ and Kaxanu» gë eyey'an ed Bëšëwif el

^c12.15 Owac olo, or emun end gër ebar ed Misëra ol ebax.

Misëra eṅ likinaxën këṅo mbaṅ Abëram në end asoxari eṅ. Yëlëra këṅo: opeȳ, gë obeci, gë oxeȳ, gë opali onëm do gë ocan, gë ogelemba, gë okadëp otošan do gë okadëp otoxari.

¹⁷Barikan Axwën Kaxanu lapan këbi ošëxwëra osëm Farawoṅ do gë bër ekun edexëm bën në end Sarayi, asoxari ar Abëram an.

¹⁸Ata Farawoṅ ga wac këṅo Abëram, re ko: «Ineṅwa rixën këy'e endey' eṅo? Ineṅwa bayik ay'e pel ex na mëne asoxari arey' exo?

¹⁹Ineṅwa felaxën këy'e: “Abaṅye ex!” Nëkođ gako ga yāndi baxe mo ñër! Awa gërëgako, nëkođo asoxari arey' an, kanalo en ye!»

²⁰Farawoṅ ga felëra këbi bela bërëxëm bën, laṅëta kënëbi Abëram, gë asoxari arexëm an, do gë đek bebër yëlëra baṅo bën.

13 ¹Ga xucak eṅo, Abëram gë alindaṅ xani këni gëđ gër ebar ed Misëra, bën do gë đek bebër xwën bani bën, baka këni gër ladawe ir Negeb. Lot babi sëfërand.

End acapëra and Abëraxam gë Lot eṅ

²Abëram, ar gë napul hi baxo. Mbaṅ šotëra baxo: oyel oranjëm, gë kođi, do gë kaṅe. ³Ata Abëram ko bakand ed hi bax bakwëndaya bandexëm el, elod gër ladawe ir Negeb, xali gër Bet-El, gër ed ri baxo baner, fëco Bet-El, fëco Ayi. ⁴Ga sëkëx ko angëb and ri baxo aṅ, Abëram šale këṅo Axwën Kaxanu.

⁵Lot, mëṅ ar baṅo sëfarand Abëram an, ašotëra šotëra baxo bëte: opeȳ, gë obeci, do gë oxeȳ. Gë baner bandexëm pit ebaxo.

⁶Na gër ed lëg bani Abëram gë Lot, mërey' ebax gayik mbaṅ yëmb bani oyel orebën ol. Ax mënd bana eni bayi në erebat. ⁷Bëte bërändëwëra and Kanahaṅ do gë and Perisi bën ebax bëraketa andebën bën. Ata akey amat, bëxadac bër oyel or Abëram bën sakër këbi gë bër oyel or Lot bën.

⁸Ata Abëram fel këṅo Lot: «Axara xara këmi, wëno gë wëj, kërebo takër na. Bëte bëxadac bër oyel oram bën, gë bër oyel orey' bën, kërebi takër na! Gayik biyi bër ekun ebat hi ke! ⁹Nëkođ ebar el, calal gand ed këy' ye, këla capëre. Angëmëne gand šame ye këy', wëno me ye gand liw̄. Angëmëne gand liw̄ ye këy', wëno me ye gand šame.»

¹⁰Lot ga nëkonara ko, wat ko đek ebar ed ler gër yeḅ ir *Yurëdeṅ el, ang ed këni xošand fo. Mondako bax ebar elo, xali yatir bëlën ko Axwën Kaxanu bangol band Sodom do gë Gomor baṅ. Ang andëđa and Axwën Kaxanu fo, ang ebar ed Misëra fo bax, xali gër ingol ind Tësowar. ¹¹Ata Lot sana ko đek ebar ed ler gër yeḅ ir *Yurëdeṅ el, rëfa ko kwël apën-eñan. Mondako šapër bani Abëram gë Lot. ¹²Abëram bayi ko gër ed hi bani, na gër ebar ed Kanahaṅ. Lot lëgëx ko gër bangol band ler gër yeḅ ir *Yurëdeṅ.

Rix ko baner bandexëm baṅ nêš gër Sodom. ¹³ Xarak, Bësodom bën, mbaṅ sëm̄ba bani, do mbaṅ bano wënanënd Axwën Kaxanu.

¹⁴ Akey amat, Axwën Kaxanu fel këṅo Abëram, and šapër këni gë Lot aṅ: «Këla, nêkonaral elod na gër ed hi këy, gand ambëṅ, gand ambëtëb, gand apën-eñan do gand acëla-eñan. ¹⁵ Dek ebar ed këy watënd elo, wëno yël këṅun en kwën din ir din, wëj do gë obaš orey ol. ¹⁶ Ašënan këmëni šënanëd obaš orey ol xali eni nêmb ang ošëni fo. Angëmëne afën këni fënënd ošëni oṅ, afën këñëbi yana enëbi pënënd bëte obaš orey ol. ¹⁷ Bëtarayind ebar elo ang šakëk ak, do ang yängëk ak, ayël këmi yël.» ¹⁸ Abëram ga rëfali ko baner bandexëm baṅ, ye ko lëgëx ko gër bananga band Mamëre, ler gër Ebëroṅ. Ata rix ko angëb eṅo calexënënd Axwën Kaxanu.

End Abëram do gë Melëkisedek eṅ

14 ¹ Baniy baṅo, wun bani: Amërafel gër Šinehar, Arëyok gër Elasar, Këdorëlawomer gër Elam, do Tidal gër Goyim. ² Bemun beṅo bar bax enëbi mereli Bera, emun end gër Sodom eṅ, gë Birëša, emun end gër Gomor eṅ, gë Šinehab, emun end gër Adëma eṅ, gë Šemeber, emun end gër Tësoboyim eṅ, do gë emun end gër Bela, ir bani wacënd bëte, Tësowar eṅ. ³ Bemun beṅo dek bar babi ocoroda odebën ok gër eđen ed Sidim, gër ed bëtëk doru anjer and gë ongal aṅ. ⁴ Këdorëlawomer wëña babi bemun beṅo elod bëniy epëxw gë bëki. Barikan gë iniy epëxw gë itasën iṅ, hëp këni mbëña iṅo. ⁵ Ata gë iniy epëxw gë inaxën iṅ, Këdorëlawomer do gë bemun bend bar babi eno daṅëta gër emer beṅ, xor këñëbi bërändëwëra and Rafa bën gër Ašëtarot-Karënayim, gë bërändëwëra and Susi bër gër Xam bën, gë bërändëwëra and Emi bën, do gë bër gër angëni and gër Kiriyaṭayim bën. ⁶ Xor këñëbi bëte bërändëwëra and Hor bën, gër etënd edebën, gër Seyir. Šëf këñëbi xali gër etënd ed gër Paraṅ, ler gër ladawe. ⁷ Ata këni bakand ond gër Eyin-Mišëpat oṅ, gër ed këni wacënd bëte Kadeš. Fën xorëx banëbi bërändëwëra and Amalek bën, dek ebar edebën el, do gë bërändëwëra and Amor bër lëg bax gër Xatësatësoṅ-Tamar bën. ⁸ Ata bemun bend gër Sodom, gër Gomor, gër Adëma, gër Tësoboyim beṅ, do gë emun end gër Bela eṅ, mëne ngëṅ Tësowar, barër këni eni meraxën gë bën gër eđen ed Sidim. ⁹ Gë Këdorëlawomer, emun end Elam eṅ, gë Tidal, emun end Goyim eṅ, gë Amërafel, emun end Šinehar eṅ, do gë Ariyok, emun end Elasar eṅ bani wërënd. Bemun beṅo bax wërënd gë bemun benax. ¹⁰ Na gër eđen ed Sidim elo, mbaṅ yëmb bax bambëxw band gë eḏaka ed petërol baṅ. And bani hërënd aṅ,

emun end Sodom, do gë end Gomor eṅ wëc këni polo. Ata bemun becëxe beṅ hër këni end etënd eṅ. ¹¹ Bër xor babi bën wëd këni đek napul ir hi bax gër Sodom do gër Gomor in. Ga lëbinara këni gë đek šêlafana irebën ak, kwël y'e këni. ¹² Asërali sërali bano bête Lot, asëñiŵ ar abinëm ar Abëram an, ga lëg baxo cëṅ gër Sodom. Ga boki këno gë bacota bandexëm ak, kwël y'e këni.

¹³ Ata ala abat ga šana këbi, hër ko felëx këṅo Abëram, ar enëṅ end Eber an. Amëd aṅo lëg baxo Abëram ler gër bananga band Mamëre, arandëwëra and Amor an. Bošinëm borexëm ebani Ešëkol do gë Aner, odawo od Abëram ok. ¹⁴ Abëram sam ga wël ko mène Lot, asëñiŵ ar abinëm arexëm an, asëra sëra këno, sana këbi gër okadëp odexëm ocambenjar okeme otas gë epëxw gë ocongotas, od rëw kënebi gër ekun edexëm. Ga yëlëra këbi oÿënga or emer oṅ, sëf kënebi bemun bend wëlali baṅo Lot beṅ, xali gër ebar ed Dan. ¹⁵ Ata Abëram šetëndër këbi bër laṅëta baṅo gër emer bën, benga benga, enëbi ḡwëlënaxën gëmëđ bemun bend banëbi sëfënd beṅ. Ata ga xor kënebi bemun beṅo, wäyëra kënebi xali gër Xoba, angol and ex ambëṅ and Damas aṅ. ¹⁶ Ata Abëram bakaliw ko đek napul ir xanaw baxo in. Bakaliw këṅo bête Lot, asëñiŵ ar abinëm arexëm an, gë bacota bandexëm ak, gë bësoxari bën do gë bela bëšëxe bër sërara banëbi bën.

¹⁷ Ata emun end Sodom eṅ xaca këṅo Abëram, and baxo bakawënd ga xorëḡu këbi Këdorëlawomer do gë bemun bend bar babi gër emer, gër eđen ed Šafe beṅ. Eđen elo bani wacënd bête, eđen ed emun. ¹⁸ *Melëkisedek, emun end Salem eṅ, xacali këṅo Abëram, bamburu do gë ngoÿ. *Melëkisedek ijo, ašadaxan ar Kaxanu, mëṅ Ar ex Yaṅ an, hi baxo. ¹⁹ Ata *Melëkisedek ga këṅo šalen Abëram ko rend:

«Kaxanu, mëṅ ar ex Yaṅ an,
mëṅ ar rik orën do gë ebar an,
yëlëleṅo Abëram obetak ol.

²⁰ Aye ri ko Kaxanu, mëṅ ar ex Yaṅ an,
mëṅ ar xorën ki bërangoÿëra andeÿ an!»

Ata Abëram yëlëra këṅo *Melëkisedek, epëxw kala ed đek er xanagu baxo el.

²¹ Emun end Sodom eṅ fel këṅo Abëram: «Mašëguye bela bën, do bayilexi bebër xanaragu këÿ bën.» ²² Abëram yaka këṅo emun end Sodom eṅ: «Ataxan andam aṅ yën këme exo wat Axwën Kaxanu, mëṅ ar ex Yaṅ an, mëṅ ar rik orën do gë ebar an.

²³ Wëno ŷoweÿ axe bayi na đe. Ado ingux ind apeđ dëṅ axe bayi na këdi këÿ ŷana eÿ dend: “Wëno yëlëra këṅo Abëram hixën ko ar gë napul!” ²⁴ Wëno ŷoweÿ axe bayi na. Er ke bayi wayët er këni

yamb ocambenjar odam in, do gë er këbi bayi odawo odam in: Aner, gë Ešëkol do gë Mamëre. 'Bën cëṅ bayilebi ma indebën iṅ.»

End eter ed Kaxanu do gë Abëram eṅ

15 ¹ Ga xucak eṅo, Axwën Kaxanu ga këṅo felëra Abëram në lakeli re ko: «Kërey' yëdara na Abëram! Wëno ex angwak andey' aṅ, epupa ed këmi fupa el mbaṅ rafëk.» ² Yaka këṅo Abëram: «Axwën Kaxanu, ine ngwa këy'e yël? Itox amo dëw ex na gër aniyān andam. Do Eliyeser iḅ Damas kë bëteli ekun edam el.» ³ Re ko bëte Abëram: «Andëwëra aye yël ex na. Ar rëw këno bësëxe gër iciw indam fo kë bëteli ekun edam el.» ⁴ Ata re ko gašëxe Axwën Kaxanu: «Ax gi ex na mëṅ kë bëteli ekun edey' el. 'Barikan ar ex ošat orey' dëṅ kë bëteli.» ⁵ Ata Axwën Kaxanu ga wëla këṅo Abëram fac, re ko: «Këla, keṅal orën ol ey' pëanaxën owal oṅ, angëmëne axor xor këy'.» Re ko bëte: «Mondako këni yëmb bërandëwëra andey' bën.» ⁶ Abëram xwëta ko eyey'an ed Axwën Kaxanu el. Ata Axwën Kaxanu xwët këṅo Abëram ar šenene.

⁷ Re ko bëte: «Wëno ex Axwën Kaxanu, ar nęcëtëgu ki gër Ur, ebar ed 'Bëkalëde an, mi yëlxënëti oxwën or ebar elo ro ol.»

⁸ Ata wëka ko Abëram: «Axwën Kaxanu, gë ine këme nangaxën mëne axwën këme xwën ebar elo?» ⁹ Yaka këṅo: «Ŋašënële šadaxa šambana ir ixey' ir bëniy bëtas, gë emeci end bëniy bëtas, gë xondo ir bëniy bëtas, do gë olëxwëte oxi: ebat ebapuy', elo ekwëlëxwël.» ¹⁰ Ata Abëram haš këbi dek owarar olo. Šaxëra këbi end ex kala mërëxand, do xwët ko obebët oki ok ler ler. 'Barikan abi cax baṅa olëxwëte ol. ¹¹ Ata oyafe ol kënëbi lapaxënënd owarar or has babi ol. 'Barikan Abëram këbi wāyërand.

¹² Ga kë šëla eñan eṅ, Abëram raš këṅo lëb. Anjiy atëm do gë acamëdan xul këṅo. ¹³ Axwën Kaxanu, fel këṅo Abëram: «Nangël mëne bërandëwëra andey' bën aye këni ye eni nëpax ang bëliyer fo në ebar ed kënëbi wëñax. 'Bër lëgëk gër ebar elo bën enëbi di okadëp odebën do enëbi torolira xali ex nëka bëniy okeme onax.

¹⁴ 'Barikan anëp këmëni nëpëd enëṅ end bër këbi wëñad eṅ, and këmëni nęcët aṅ, do bën eni mëlali napul isëm. ¹⁵ Do wëj anëka këy' šës ecës ejekax do eni mëxwëta, xarak gë onëṅa fo xar këy'. ¹⁶ Awa ejiw ekënu kënu bën kë bakawëd ro gër ebar elo. Gayikwa amëd aṅo, bërandëwëra and Amor bën anëka këbi bëro edi ed betëmbak el.»

¹⁷ And šëlak eñan aṅ, wur in šamëdanëk xali xurik. Hatëguk angodux and gë okwëcën, do ang enjeb fo, xucak mërëxand ir owarar or šaxëra babi Abëram ol. ¹⁸ Ata Axwën Kaxanu, yatijo

yata baṅo eter el Abëram. Fel këṅo: «Ebar elo ro, wëno yël këbi bërändëwëra andey bën. Añangëyang irexëm in ÿanak elod gër yeḅ ir gër ebar ed Misëra, do y'ek xali gër yeḅ isëm ir këni wăcënd Ĕfërat in. ¹⁹ Aye y'ek bëte xali gër ebar ed bërändëwëra and Kayëni, xali gër ed bërändëwëra band Keni, do gë Kadëmoni. ²⁰ Aye y'ek bëte xali gër ebar ed bërändëwëra and Het, xali gër ed bërändëwëra and Perisi, xali gër ed bërändëwëra and Rafa. ²¹ Aye y'ek bëte xali gër ebar ed bërändëwëra and Amor, xali gër ed bërändëwëra and Kanahaṅ, xali gër ed bërändëwëra band Girëgaš do gë Yebus.»

End andëwă and Isëmayël eṅ

16 ¹ Sarayi, alindaŵ ar Abëram an, itox aṅo dëwën bana. ² Barikan xadëp isoxari iḅ Misëra šot baṅo na, do bano wăcënd *Agar. ³ Ata Sarayi fel këṅo icën indexëm in Abëram: «Gayikako Axwën Kaxanu ri ke ar gë bëtox këm, nëkodo xadëp isoxari iram in. Axara xara këmi barindën angaŵ amat gë xadëp isoxari iram in. Bamat paḅ gë mëṅ këmo šot itošan.» Ata Abëram wă ko end fel baṅo Sarayi eṅ. ⁴ Abëram anëka lëg baxo bëniy epëxw na gër ebar ed Kanahaṅ and wëf këṅo Sarayi *Agar, xadëp isoxari iḅ Misëra irexëm in, do yërëndër këbi gë Abëram, icën indexëm in. ⁵ Ata Abëram bar këni angaŵ amat gë *Agar. *Agar hi ko gë acël. And wat ko mëne gë acël hi ko aṅ, këṅo yafënd Sarayi, axwën arexëm an. ⁶ Ata Sarayi fel këṅo Abëram: «Eṅo amena andey ex! Wëno dëṅ yërëndër këṅun wëj gë xadëp isoxari iram in. Barikan anëka ke yafënd elod ga nang ko mëne gë acël hi ko. Awa Axwën Kaxanu këbo xiti wëno gë wëj!» ⁷ Abëram yaka këṅo Sarayi: «Xadëp isoxari irey ga hi ko wa, gër otaxan oday exo. Dilo ang ki yandi ak.» Ata Sarayi yana ko këṅo rixërand xali *Agar hër ko eṅo canaxën.

⁸ Meleka ir Axwën Kaxanu in sëk këṅo *Agar gër ladawe, ler gër andu and hik gër fëña ir Šur. ⁹ Wëka këṅo: «*Agar, xadëp isoxari ir Sarayi in, feye wa xaniw këy, do feye wa këy y'end?» Yaka ko *Agar: «Ahërëgu hërëgu këmo mo canaxën Sarayi, axwën aram an.» ¹⁰ Meleka ir Axwën Kaxanu in re ko: «Bakal gër axwën isoxari arey, do buṅal ang ki rixëra yo.» ¹¹ Meleka ir Axwën Kaxanu in re ko bëte: «Bërändëwëra andey bën mbaṅ këmëni šënan. Ala ax ñana na exo korënd eḅi pën, gayik mocëna këni šëna.» ¹² Baš ko bëte meleka ir Axwën Kaxanu in:

«Nëkod ga šot këy acël aṅ,

itošan këyo rëw do yëliḅo oŵac or Isëmayel, (Kaxanu awël ko wëlënd).

Gayikwa Axwën Kaxanu awël wël ko
oniw̄ oreŷ ol gër ocëmu odeŷ.

¹² Ar këŷo rëw̄ ajo er ko hi ang fali íbapuŷ fo,
bela ďek këbi ŷana ebi merelind,
bëte bela ďek këŷo ŷana eŷo merelind;
gabát ko ŷana exo ďiyand, ed timëriŷ el.»

¹³ Ata *Agar w̄ac këŷo Axwën Kaxanu, mëŷ ar yeyʼaneli baŷo
an: «Wëŷ ex El Royi», mëne ngëŷ, «Kaxanu, mëŷ ar ke watënd
an.» Gayikwa are baxo rend: «Awat nde ngwa wat këmo ar wat
ke an?» ¹⁴ Ata mëŷ këni w̄acaxënënd andu aŷo: «Andu and
Laxahi Royi», mëne ngëŷ «Aďëngw ar ke watënd an». Andu aŷo
hik fëco Kadeš, fëco Bered. ¹⁵ *Agar ga baċa ko gër iciw̄ ind
Abëram, rëw̄ën këŷo itošan. Abëram w̄ac këŷo Isëmayel, itošan
ind rëw̄ën këŷo *Agar iŷ. ¹⁶ Abëram anëka sëċ baŷo bëniiŷ ofëxw
ocongosas gë bënjongimat, and rëw̄ këŷo *Agar Isëmayel aŷ.

End enëngwët ed omac eŷ

17 ¹ Amëd aŷo, Abëram anëka sëċ baŷo bëniiŷ ofëxw
ocongonax gë bënjongëbëanax. Axwën Kaxanu šanaxën
këŷo, do re ko: «Wëno ex Kaxanu, ar fangak an. Điyayind ogës
odam ang ke nënganënd ak, do gil ar ďal. ² Wëno yata ki eter el.
Wëno ki yël obaš oranjëm.» ³ Ata Abëram lapaya ko mopoxi, eyʼiŷ
el nġš gër ebar. Re ko bëte Kaxanu: ⁴ «Endam eŷ cëŷ, eter ed yata
këmi el ex: wëŷ eyʼ gi sëm ir benëng bend bela bëranjëm. ⁵ Ow̄ac
oreŷ ol ax bo na Abëram. *Abëraxam këni ŷana eni macënd,
gayikwa wëno yata ki eyʼ gi sëm ir benëng bendanjëm. ⁶ Obaš or
këŷëbi rëw̄ ol mbaŷ këni ŷëmb. Wëno ki šënan benëng benëng,
do bemun kë šanaya na gër andëw̄ëra andeyʼ. ⁷ Wëno yata këŷun
eter el, wëŷ do gë ďek banjex band bërandëw̄ëra andeyʼ baŷ. Eter
elo ed din ir din kë hi. Mondako këme hi wëno Kaxanu, ar xwën
këŷun wëŷ do gë bërandëw̄ëra andeyʼ an. ⁸ Ayël këmun yël wëŷ
do gë bërandëw̄ëra andeyʼ bën oxwën or ebar ed gër ed ŷëpa
kën ang bëliyer fo ol. Oxwën or din ir din yël këmun ďek ebar ed
Kanaŷaŷ el, ene nangaxën mëne wëno ex Kaxanu, wëno ar xwën
këŷun an.»

⁹ Kaxanu fel këŷo bëte *Abëraxam: «Wëŷ ďëkayal aye eter
ed yata këmun wëŷ do gë ďek bërandëw̄ëra andeyʼ el, ang
këni bëtëraw banjex banjex ak. ¹⁰ Mondako kë hi eter ed yata
këmun wëŷ do gë bërandëw̄ëra andeyʼ el: itošan ind ex yo
eno kacënd axac. ¹¹ Oxac ol kë hi nanganëme ir eter ed yata
këmun in. ¹² Lëmëta ir këno rëw̄ yo, kacino and këŷo sëċ baċey
banjogëbatas aŷ. Mondako kën ŷana en dind gë bërandëw̄ëra

andewën bën. Kacindëñëbi bête okadëp ok: hi këni od rëw këñëbi gër iciw̄ nde, hi këni od yęc këyëbi gë kodî në bëliyer, gër bër ax gi ex na bër ekun edeȳ nde. ¹³ Kacindëleno ar rëw këno yo gër iciw̄ indeȳ, do gë ar yęc këyo yo gë kodî ireȳ an. Oxac ol kē hi gër beman bendewën, nanganëme ir eter ed din ir din ed yata këm̄un el. ¹⁴ Asoşan axacërëx an, ar ano kac na an, kërëxo bayi na gër bulunda irewën gayik axo pëb ex na eter ed yata këm̄un el.»

¹⁵ Kaxanu fel këño bête *Abëraxam: «End Sarayi, alindax eṅ cëṅ, tebël emac ed Sarayi el, macindo Sara. ¹⁶ Wëno ayël këmo yël obetak ol: mëṅ ki rëwën itoşan. Ayël këmo yël obetak ol, benëṅ benëṅ këbi rëw. Bemun bend benëṅ bendanjëm kē şanaya na gër obaş orexëm.» ¹⁷ Ata *Abëraxam lapaya ko mopoxi, eyīȳ el nêş gër ebar. Ga këño lëşëgën, ko rend: «Wëno ar sêk ke bëniy keme an nde mo dëw̄ itox? Bête Sara arëw̄ nde ko rëw̄, ga sêk këño ako bëniy ofëxw ocongonax?» ¹⁸ Ata *Abëraxam fel këño Kaxanu: «Wëno dek er xara këmi in ex, exo daf Isëmayel, do eȳo mëlaya!» ¹⁹ Barikan Kaxanu yaka këño: «Ax gi na mondako, Sara, alindax, ki rëwën itoşan, do macido *Isak. Wëno këño yata eter el, eter ed din ir din ed mëṅ do gë bërändëwëra andexëm el. ²⁰ End Isëmayel eṅ cëṅ, awël wël këmi. Ayël këmo yël obetak ol, aşënan këmo şënan. Obaş or këbi rëw ol mbaṅ këni yëmb. Arëw̄ këbi rëw bemun epëxw gë beki, end ex kala, gë bulunda irexëm in. Axarëk ar enëṅ etëm këmo ri. ²¹ Barikan eter ed yata këmi el, abayi kē bayi gë *Isak, ar këño rëw̄ Sara aniy and kē yowënd an, gë amëd and hi këne aṅo dëṅ.» ²² And hata ko er baṅo felënd *Abëraxam aṅ, Kaxanu şëg ko kwël yaṅ yaṅ.

²³ Ga xucac eṅo, *Abëraxam bar këbi asëñīw̄ Isëmayel, gë dek bësoşan bër ekun edexëm bën, gë dek okadëp od rëw këñëbi gër iciw̄ indexëm ok, do gë dek od yęc këbi gë kodî irexëm ok. Yatijo fo xac banëbi ang fel baṅo Kaxanu ak. ²⁴ *Abëraxam anëka sêk baṅo bëniy ofëxw ocongonax gë bënjongëbënaṅ and xac këno aṅ. ²⁵ Asëñīw̄ Isëmayel, anëka sêk baṅo bëniy epëxw gë bëtas and xac këno aṅ. ²⁶ Ata kwël yatijo fo xac banëbi *Abëraxam do gë asëñīw̄ Isëmayel. ²⁷ Bête kwël yatijo fo xac banëbi andamat gë mëṅ, dek bësoşan bër ekun edexëm bën: hi këni bër rëw këñëbi na, hi këni bër yęc këbi gë kodî në bëliyer.

End itox ind Sara eṅ

18 ¹ Akey amat, Axwën Kaxanu şanaxën këño *Abëraxam gër bananga band Mamëre. *Abëraxam aṅëpa yëpa baxo gër ebët ed aner andexëm, ga kē yëka goyat. ² Ga rënëta ko, wat këbi

bësoŝan bësas ga xwëŝa këni nacët ako gër lëngw irexëm. And wat këbi aṅ, xaca këbi gë ongër fo elod gër ebët ed aner andexëm. Ga fed këni, *Abëraxam foxi ko eyiÿ el nÿêŝ gër ebar, ³ do re ko: «Axara xara këmi Axwën, angëmëne ar ŝenene xwët këye, këla kërey kuca na wa caparëxe gër iciw ind xadëp irey! ⁴ Cëniyine tan mun dëmbënegu tøkër men oṅ, en nebaraxën osapar oṅ, do en teyëtaxën dila gër amol and atëx! ⁵ Cëniyine mun mëlanëgu eyamb yamb en kemaxën. Do gwëre ngwa en kuca fëña irewën in. Gayikwa aŝapagu ŝapagu kën, gër iciw ind wëno ar ex xadëp irewën in.» Ata yaka këni: «Awa wa këmi, dil ang re këy ak.»

⁶ Ata *Abëraxam wara ko gër aner, fel këjo Sara: «Awa maral tan ey nega pix ind bële in, bacariya batas, ey gëji bambeñe.» ⁷ *Abëraxam mëñ wara ko bëte gër oyel. Yebëgu këjo engaŝ, end bëtëk aye, do fëxwën këjo xadëp ibat eno nŝaxën. Xadëp ijo wëla këjo engaŝ eno nŝax do ebi bëkanëgu yas en bëliyer bën. ⁸ *Abëraxam wëd ko bëte omër oñenëk, do gë ond xawëgu këni eced, wëlara ko dek gë yas er engaŝ end haŝ bano en, do rëdën këbi. Ata bayi ko mokwëŝa ler gër ed hi bani, dila gër amol and atëx and gër ed bani yambërand bëliyer.

⁹ Ata wëka këni: «Feye wa exo alindax Sara?» Yaka ko *Abëraxam: «Lëf fën gër aner hi ko.» ¹⁰ Ata re ko bëte abat: «Abaka këme bakaw ŝana gër ndewën ro ŝana, ata gë dorogo dëñ. Ata alindax Sara eno dëw itoŝan.» Xarak, Sara abaxët babi baxëtënd gër ebët ed aner and hi bax gër epoy ed *Abëraxam.

¹¹ Amëd aṅo, *Abëraxam do gë Sara moka xar bani. Sara axo bo bana ga ko wat apacañ andexëm aṅ. ¹² Ata Sara këjo lëŝëgënënd do ko rend gër emëkw edexëm fo: «Gërëgako anëka xar këme, oñandi nde ngwa bayi ke na? Ado axwën ar iciw indam an dëñ, anëka xar ko.» ¹³ Ata Axwën Kaxanu wëka këjo *Abëraxam: «Ineña ko lëŝaxënënd Sara, do ko rend: “Axor nde ngwa këme xor mo cot itox, wëno axarëk ajo?” ¹⁴ Yeÿ nde ex na er sëkwan ko Axwën Kaxanu? Gë aniy and kë yowënd aṅ, gë amëd and fënëta këme aṅ, abaka këme bakaw gër ndewën ro, do Sara aŝot këjo ŝot itoŝan.» ¹⁵ Ata Sara ga ko yax, ko rend: «Ame dëŝ ex na», gayikwa ayëdara yëdara baxo. Barikan Axwën Kaxanu re ko: «Dal ex, alëŝ lëŝ këy!»

End ecalen ed angol and Sodom en

¹⁶ Bësoŝan bësas bën ga xani këni oñe oṅ, fab këni end angol and Sodom en. Sëfër këni gë *Abëraxam, ga këbi laṅëta. ¹⁷ Xarak, Axwën Kaxanu are re baxo: «Er këme ri in, amo con na *Abëraxam. ¹⁸ *Abëraxam axarëk ar enëng etëm, end gë ojañ

otēm, ko hi. Paḅ gē mēj kēni βeta ḏek βenēng βend gēr ebar βeṅ.
 19 Gayikwa wēno yata kēṅo eβi pelaxēnēnd obaš orexēm ol, do gē
 ḏek βēr ekun edexēm βēn, eni ḏiyand ed ang rek βapela bandam
 ak, and kē xuca βakey bandexēm baṅ. Asēyali kēbi yāna eβi
 tēy'alind edi ed end šenene el, do gē er ke yāndind in. Mondako
 kēmo yēlaxēn *Abēraxam er bey'a kēmo in.» 20 Ata re ko Axwēn
 Kaxanu: «*Abēraxam, awēl wēl kēme mēne βēsodom βēn do gē
 βēgomor βēn βeñēṅenax βetēm kēni rind. 21 Wēno mēj kēme
 šēlaxēnēnd me wat ba ang wēl kēme ak ḏēṅ nde ex. Hik ḏal nde,
 ax gi ex na ḏal nde, anang kēme nang.»

22 Ata xuca kēni βēsošan βēxi βēn ond gēr Sodom oṅ, βarikan
 Axwēn Kaxanu bayi ko na. *Abēraxam xwēša ko gēr lēngw
 irexēm. 23 *Abēraxam sēka kēṅo, do re ko: «Enimin, abar nde
 kēy'ēbi bar ey'ēbi nemin ar šenene an do gē aḡwendēran an?
 24 βamat na fo exēni gēr angol aṅo βela ofēxw oco βēr šenene.
 Enimin, anemin nde kēy' nemin angol aṅo? Ay'ēbi teban na nde
 nē end βela βēr šenene ofēxw oco βējo? 25 Ax mēnd ex na ey' di
 mondako: ey'ēbi βar enemi el, ar šenene an do gē aḡwendēran an.
 Ax mēnd ex na ey' di mondako! Wēṅ wa ga kēbi xitind šenene ḏek
 ebar el, ay' di na nde kiti ind šenene?» 26 Yaka ko Axwēn Kaxanu:
 «Angēmēne, asēk sēk kēmēni gēr Sodom βēr šenene ofēxw oco,
 nē end endebēn kēmēni sebanaxēn ḏek angol aṅ.»

27 *Abēraxam re ko βēte: «Axwēn, ayēxw yēxw kēme mi
 yey'aneli wēno ar ex omak do gē ey'ēwēn fo an. 28 βamat gēr βēr
 šenene ofēxw oco, βēco bayik ani gi ex na, anemin nde kēy' nemin
 ḏek angol aṅ?» Yaka ko Axwēn Kaxanu: «Ame nemin na angol
 aṅ, angēmēne asēk sēk kēmēni βēr šenene ofēxw onax gē βēco.»

29 βarikan *Abēraxam, kwēl ḏēṅ bayi baxo ga kēṅo yey'aneli
 Axwēn Kaxanu. Ata re ko βēte: «βamat βēr šenene ofēxw onax fo
 exēni.» Yaka kēṅo: «Nē end βēr šenene ofēxw onax βējo, yoweṅ
 ame di na.» 30 Re ko βēte *Abēraxam: «Kēla Axwēn, kērey' koṅ
 na, angēmēne ayey'an yey'an kēme. βamat βēr šenene ofēxw osas
 fo exēni.» Yaka ko Axwēn Kaxanu: «Yoweṅ ame di na angēmēne
 asēk sēk kēmēni βēr šenene ofēxw osas.» 31 *Abēraxam re ko
 βēte: «Axwēn, kwēl ḏēṅ bayik ga kēme yēxw mi yey'aneli... βamat
 βēr šenene alapem kēy'ēbi sēk.» Yaka ko: «Nē end βēr šenene
 alapem βējo, ame nemin na angol aṅ.» 32 *Abēraxam re ko βēte:
 «Kēla Axwēn, kērey' koṅ na, angēmēne akēlēbēd aṅo fo yey'an
 kēme βēte: βamat βēr šenene epēxw fo exēni.» Yaka ko: «Nē
 end βēr šenene epēxw βējo, ame nemin na angol aṅ.» 33 Ga ḡata
 ko eyakar ed gē *Abēraxam el, Axwēn Kaxanu ye ko kwēl. Ata
 *Abēraxam βaka ko gēr ndebēn.

End enemin ed angol and Sodom eṅ

19¹ Omeleka oki ok ḥat këni genëka gër Sodom. Xarak Lot, gër ebët ed angol and Sodom yëpa baxo. And wat këbi aṅ, xani ko, xaca këbi, do foxi ko eyiṅ el nḥê gër ebar. ² Ata re ko: «Faba bën axara xara këmun, capayin wa gër iciw ind wëno xadëp irewën iṅ, eṅun keyëx. Nebarayin osapar oṅ, gwëre en kuca ecan mopëd gëbër.» Yaka këni bën: «Ali, biyi fac këbo xey gër yangana ir angol.» ³ Barikan Lot ga nëyalira këbi xali, xor këbi, ata šapa këni gër iciw indexëm. Rin këbi ñambëran, wëkan këbi bamburu band gë lewir këm, do yambëra këni.

⁴ Ani đakira bana pere ga yëlëtaw këni bër gër angol and Sodom bën. Bësošan bën xeta këni jey iciw ind Lot iṅ, ga yānaw këni ocambenjar ok, bëtëgu këni bëxarëk bën. Fëxwëšërëgu këni dek bulunda in, gë ar kë bayi këm ak. ⁵ Ga wac këno Lot, wëka këno: «Feye wa exëni bela bër ḥatëguk genëka go gër iciw indey ro bën? Nëcëtëguyëbi mi đaki gë bën!»

⁶ Ata Lot šan ko, fëraw ko ebët el gand epoy edexëm. ⁷ Re ko: «Bëmaṅe axara xara këmun, këren di na eñëṅenax etëm eṅo! ⁸ Nëkodëbi odënaḥ oki odam ok, bësošan anëbi nang ex na. Bën këmun nëcëtënëli, do enëbi di ang këṅun nëngan ak. Bela bëjo cëṅ, yoweṅ kërenëbi di na, gayikako gër amol and iciw indam ro yow këni.»

⁹ Barikan bën yaka këni: «Wëj pacanal!» Re këni bëte: «Watino aliyer ar yowëk ocalaran gër ndëbi ro, ga yāndi këṅo ebo nëp! Gërëgako, biyi wëj këmi nëmba mi di eñëṅenax eṅ nëmëc bën!» Ga fim këno Lot, wël këni eni gëbëra epëra el. ¹⁰ Ata omeleka ok sërāw këno Lot, lasëx këno lëf gër iciw, do kwël fëra këni ebët el. ¹¹ Bësošan bër ebox gër ebët ed iciw bën cëṅ, lapan kënëbi ošiw. Ga yāna kënëbi ocambenjar ok, šiwën kënëbi xali gë bëxarëk ak. Aḥëmbarëra fo bani ḥëmbarërand, bari abani wat na ebët el.

¹² Omeleka ok fel këno Lot: «Bela bër ekun edey nde exëna gër angol? Hi këni bër yër këbi odënaḥ oday nde, hi këni bosëñix nde, hi këni bobix nde, hi këni bërey nde, nëcëtëlëbi, eyëbi ṅawëṭali angol aṅ. ¹³ Biyi mi nemin angol aṅo ro yowaxënëgu këmi. Gayikwa Axwën Kaxanu awël wël ko mëne bela bër lëgëk ro bën beñëṅenax betëm këni rind. Mëṅ lawënaḥënëgu këbo mi nemin angol aṅo ro.» ¹⁴ Ata Lot šan ko ebi pelëra bër yër babi odënaḥ odexëm bën, gë bër nëm babi odënaḥ odexëm od bayi bax ok: «Marayin en can angol aṅo ro, gayikwa Axwën Kaxanu anemin ko nemin.» Barikan boṅaraw yëla këni anëxi këbi nëxind.

¹⁵ And ḥatëguk oxeya aṅ, omeleka ok ga këno nëyali Lot, këni rend: «Wëj kanil ey ye, meḍelo alindax do gë odënaḥ oki od ex ro ok, këdi këjun wëlali amena and angol aṅ.» ¹⁶ Barikan Lot ko fërerand. Ata sëra kënebi dëp gër bataxan, mëj, gë alindaḥ, do gë odënaḥ oki odexëm ok, las kënebi xali šan këni angol aṅ. Gayikwa Axwën Kaxanu aṅandi ṽandi baṅo ebi pexën.

¹⁷ And nëcët kënebi angol aṅ, omeleka ok re këni: «Awa ala kala gërëlexo exo pexënaḥen gaf irexëm in. Ax gi ex na monëkona, do ax gi ex na mokwëša ðek anen aṅ. Gërin xali gër etënd, en pexaxën këdi këjun buša.» ¹⁸ Ata re ko Lot: «E Axwën, axara xara këmi! ¹⁹ Axara xara këmi Axwën, wëno xaḍëp irey in, ga xaṽënan ki ako biyi xali yël këyëbo oyekax or mi pexaxën ol, ami kor na mi ṅat xali gër etënd elo, tëb këbo fënga etëm eṅ do mi cës. ²⁰ Këla nëkoḍa angol aṅo ḍam ro fo ex, bëte atil fo ex. Axor këmi xor mi ṅat, mi pexaxën. Ax bax na nde angol aṅo?» ²¹ Ata yaka ko meleka in: «Awa aḥa ḥa këme mun yël bëte oyekax olo. Angol and xara këye aṅo, ame nemin na. ²² Awa marayin, gërin xali fën. Gayikwa ṽoweḥ ame kor na me di xali en ṅat.» Mëj ḥacaxën këni angol aṅo «Tësowar», mëne ngëj «Atil». ²³ Ga kë fën eṅan eṅ, bani ḥatënd Lot bën gër Tësowar.

²⁴ Ata Axwën Kaxanu wëlaw ko mungu ind fëtëk xoḍux do sëbandëra këbi elod gër orën bangol band Sodom do gë Gomor baṅ. ²⁵ Bëlën ko bangol baṅo gë ðek ebar elo ak, gë ðek bela bër lëg bax gër bangol baṅo ak, do gë bebër lëgëra bax gër ebar elo ak. ²⁶ Asoxari ar Lot an, ga nëkona ko, nëngwëta ko atox and ongal.

²⁷ *Abëraxam ga xani ko mopëḍ gëbër, ye ko gër ed xwëša bani gë Axwën Kaxanu. ²⁸ Nëkona ko gand Sodom do gë Gomor, gand ed ex ðek ebar elo. Wat ko gand angëni bokwëcën boṅ ang bond apuḥ and kë ṽegënd fo. ²⁹ And baxo neminënd bangol band ebar elo baṅ, Axwën Kaxanu xwita ko er xara baṅo *Abëraxam in: racët këjo Lot gër etëm end lapan babi bër gër bangol band gër ed lëg baxo Lot bën.

End Lot do gë odënaḥ odexëm eṅ

³⁰ Lot ga yëda ko exo ðëg gër angol and Tësowar, ye ko ṽafëx këni gë odënaḥ odexëm ok gër etënd, lëf në akel. ³¹ Ata endënaḥ ekarëk eṅ fel këjo emeja eṅ: «Faba irebi anëka xar ko, do asošan ar këbo ṽër ang rëpëk ak, axo gi ex na ro gër ebar ed hi këne. ³² Yow eṅo yële ngoy in faba irebi, xali eṅo ṅaḥ. Do ḍakinde gë mëj ebo cotënaḥen bëtox, ex bayixën andëwëra andexëm aṅ.» ³³ Ata genëka, yël këno ngoy in sëm irebën xali ṽaw këjo.

Endënaŋ ekarëk eŋ laki këni gë sëm irexëm. Bari mëŋ ýoweý axo wata bana: axo nang bana nand laki këni gë endënaŋ ekarëk na, bëte axo nang bana nand xani ko endënaŋ na. ³⁴Në ecan ijo, endënaŋ ekarëk eŋ fel këŋo emeja eŋ: «Ganëka gëmëd gë wëno laki këmi gë faba. Yëlëŋoye bëte ngoy' inj exo ceb xali eŋo ñaŋ doru bëte. Do gë wëj kën laki eŋo cotënaxëne andëwëra». ³⁵Ata genëka ijo bëte, yël këno ngoy' inj sëm irebën, xali ýaw këŋo. Endënaŋ emeja eŋ ýe ko laki këni gë mëŋ. Bari mëŋ ýoweý axo wata bana: axo nang bana nand laki këni na, bëte axo nang bana nand xani ko endënaŋ na.

³⁶Odënaŋ oki od Lot ok, mondako šot bani bacël gë sëm irebën. ³⁷Endënaŋ ekarëk eŋ rëw këŋo itošan wac këŋo Mohab: mëŋ ex axarëk ar bërandëwëra and Mohab an xali doru. ³⁸Endënaŋ emeja eŋ rëw këŋo bëte itošan. Wac këŋo Ben-Ami, mëne ngëŋ «Asëñiŋ ar bulunda iram»: mëŋ ex, axarëk ar bërandëwëra and Amoj an xali doru.

End Abëraxam do gë Abimelek eŋ

20 ¹Ata Abëraxam ga xani ko na, rëfa ko gand ladawe ir Negeb. Lëgëx këni fëco Kadeš, fëco Šur. Ga nëkanak, ýe ko bëte oliyer gër ebar ed Gerar. ²End Sara, asoxari arexëm eŋ, *Abëraxam mondako felëx baŋi: «Abaýe ex.» Ata Abimelek, emun end gër Gerar eŋ, re ko eno mëlan Sara. ³Barikan Kaxanu ga ýow ko gëmëd në lakeli gër Abimelek, re ko: «Awa wëj ašës këý šës në end asoxari ar wëlaw këyo ajo, gayikwa gë icën exo.» ⁴Ani tëkar bana pere Abimelek do gë asoxari ajo. Abimelek re ko: «Axwën, wëno gë bulunda iram in, ami mendëra ex na. Alaŋ nde këyo laŋ mondako dëŋ ar šenene an? ⁵Mëŋ *Abëraxam dëŋ ga fel ke wa: “Abaýe ex.” Asoxari an re ko mëŋ bëte: “Abaýe ex.” Gë emëkw epešax wëlaw këmo, do eñëŋenax ame di ex na.» ⁶Ata Kaxanu yaka këŋo gër lakeli: «Wëno bëte anang nang këme mëne gë emëkw epešax wëlaw këyo. Wëno wa sëra ki mëŋ bayik aýe menan ex na. Ami teb ex na eyo tëka asoxari ajo. ⁷Mëŋ ex gërëgako, međëlo asoxari ajo eyo maš icën indexëm inj. Mëŋ alaŋwënel aram hi ko. Ašalen ki šalen ey' bayixën ga këý liyand. And kën šës ex de wëj do gë dek ekun edey' el, angëmëne aýo maš ex na asoxari an, icën indexëm inj.»

⁸Abimelek xani na mopëd gëbër. Wac këbi dek bëlëngw bër gër owun orexëm bën, do sëfëtan këbi dek endey' eŋo. Ata yëdara këni mbaŋ. ⁹Abimelek wac këŋo *Abëraxam do wëka këŋo: «Ineŋa rixën këýëbo eŋo? Ba wëno ýey' nde wënan këmi na mëŋ lënanaxën këýëbo eñëŋenax etëm eŋo, wëno gë bulunda iram in?

‘Bebër rinan këy’e bëjo, ax ñap ex na.»¹⁰ Abimelek fel këño bëte *Abëraxam: «Ga ri këy’ ako eño, ine bay’ şaland?»¹¹ Ata yaka këño *Abëraxam: «Wëno ako yëla bame mëne wën bela bër gër ebar elo ro bën ano yëdand na Kaxanu, do mëne alaŵ këne laŵ në end asoxari aram.»¹² Bëte däl dëṅ ex mëne aḃaḃe ex gayikako, faba íbat hi këmi. ‘Barikan asoxari aram hi ko gayik ami gi ex na nëma íbat.»¹³ And fel ke Kaxanu me canëgu gër ekun ed faba iram aṅ, fel këmo Sara: “Awël nde oyekax olo këy’e ÿana ey’e dinënd gër ed ke ŷeye yo. Deyind mëne aḃinëx hi këme”.»

¹⁴ Ga xucak eño, Abimelek wëd këbi obeci, gë opey, do gë oxey do yël këño *Abëraxam. Yël këño bëte okadëp otoşan do gë okadëp otoxari. Wãş këño bëte Sara, alindaŵ.¹⁵ Re ko Abimelek: «Awël nde, nëkoḃ ebar edam el, dëgël gër ed këy’ han.»¹⁶ Fel këño bëte Sara: «Anëka yël këmo aḃinëx batama wëli band koḃi. Mondako laḃ këme dëxas irey’ in eni nangaxën bër ekun edey’ bën mëne ay’ mendëra ex na.»¹⁷ Ata *Abëraxam xara këño Kaxanu. Kaxanu fakën këbi Abimelek, gë alindaŵ, do gë dek okadëp otoxari odexëm ok, eni koraxën edëw ed obaş el.¹⁸ Gayikwa Axwën Kaxanu ri bax hi këni bësoxari bëboroxok dek ekun ed Abimelek el, në end Sara, asoxari ar *Abëraxam eṅ.

End Isak eṅ

21¹ Ga xucak eño, Axwën Kaxanu yël këño oyekax orexëm ol Sara, ang re baxo ak. Axwën Kaxanu ri ko ang bey’a baxo ak.² Ata Sara hi ko gë acël do rëwën këño *Abëraxam itoşan gër oxar orexëm dëṅ, nand fënëta baxo Kaxanu na.³ *Abëraxam wãc këño asëñiŵ ar rëw bano mëṅ gë Sara an, *Isak, mëne ngëṅ «Olëş». ⁴ *Abëraxam xac këño asëñiŵ *Isak yatir sëk këño bakey banjongëbatas, ang fel baṅo Kaxanu ak.⁵ *Abëraxam anëka sëk baṅo bënny këme and rëw këno asëñiŵ *Isak aṅ.⁶ Ata re ko Sara: «Kaxanu ri ke alëşëradëşëra. Ar kë wël yo endey’ eño, alëş ke lëş.»⁷ Re ko bëte: «Noḃo wa fel doṅo *Abëraxam mëne akey amat, wëno Sara ayerin këmëni yerin obaş? ‘Barikan itoşan rëwën këmo gër oxar orexëm dëṅ!»⁸ Mondako raf ko lëmëta in xali yapët këño. *Abëraxam ri ko ofëna osëm yatir yapët këno *Isak.

End Agar do gë Isëmayel eṅ

⁹ Akey amat, Sara wat këño asëñiŵ ar *Abëraxam an, ar rëw këño *Agar, xadëp isoxari íb Misëra an, ga këño lëş *Isak.¹⁰ Sara fel këño *Abëraxam: «Ŋwáyëlëbi xadëp isoxari in, do gë itox indexëm iṅ. Gayikwa itox ind xadëp isoxari ijo iṅ do gë *Isak, itox indam iṅ, ani bëteli na andamat napul irey’ in!»

¹¹ Ata *Abëraxam ŝus ko mbaṅ eyeyan elo gayikwa itox iṅo asëñiw ebaxo! ¹² Barikan Kaxanu fel këṅo *Abëraxam: «Kërey koṽ na end lëmëta eṅ do gë end xadëp isoxari irey eṅ. Dil dek er ko re Sara in. Gayikwa paḅ gë *Isak ko yow ar këno wac andëwëra andey an. ¹³ End asëñix ar ŝot këno gë xadëp isoxari irey eṅ cëṅ, ari këmo ri exo gi mëṅ bëte bulunda, gayikwa arandëwëra andey hi ko.»

¹⁴ Ata *Abëraxam xani ko mopëd gëbër, wëd ko ŝelafana in, gë amote and men aṅ fëxwën këṅo Agar do fela këṅo. *Agar ga rënda këṅo itox iṅ ye ko kwël ko nambëraraxënd gër ladawe ir Berëŝeba. ¹⁵ And xwëtëk men ond gër amote aṅ, *Agar yaṅëta këṅo itox indexëm iṅ dila në acëc, ¹⁶ ye ko yëpax ko nacët, gwër në edapan ed ekaṽ. Gayikwa er baxo rend: «Axe ñandi ex na mo wat itox indam iṅ ga ko ŝës.» Ata yëpax ko, nacët ako do ko sesënd. ¹⁷ Kaxanu wël ko otes od lëmëta ok. Ata elod gër orën, meleka ir Kaxanu in, wac këṅo *Agar, re ko: «*Agar in ex wa? Kërey yëdara na gayikwa Kaxanu awël wël këṅo lëmëta in fën gër ed exo. ¹⁸ Kanil eyo medëgu lëmëta in, do dasëguyo aye, gayikwa wëno këṅo ri exo gi bulunda isëm.» ¹⁹ Ata Kaxanu ga fodët ko bangës band *Agar baṅ, Agar wat ko andu. Ye ko rëmbëgu ko cëm amote aṅ, do yël këṅo itox iṅ ŝëb ko. ²⁰ Mondako hi bani Kaxanu gë lëmëta in, do mëṅ kwël ko rafënd. Lëg ko na gër ladawe, do hi ko kamara ir bax nëxand gë atumb. ²¹ Na gër ladawe ir Paraṅ lëg baxo, do nëm ŝalanëgu këṅo asoxari Amisëra.

End eter ed Abëraxam do gë Abimelek eṅ

²² Amëd aṅo, Abimelek do gë Pikol, alëngw ar ocoroda odexëm an, yow këni gër *Abëraxam. Re ko Abimelek: «Kaxanu ki nëkonand gër dek bebër këy rind. ²³ Gërëgako yaŝarël ro dëṅ, gër oṽac or Kaxanu mëne din ayëbo mereli na wëno, gë obaŝ oram ol, gë bërändëwëra andam bën. Yaŝarël mëne alëkaya këy lëkaya eter edebi el ang lëkayaw këme wëno gër ebar ed liyerali bay.»

²⁴ Ata re ko *Abëraxam: «Awa anëka yaŝar këme.»

²⁵ Barikan *Abëraxam rexëra këṅo Abimelek në end andu and xan bano bela bërëxëm eṅ. ²⁶ Yaka ko Abimelek: «Amo nang ex na ar rik eṅo an. Doro fo këme wëlënd endey eṅo, wëṅ elod ayë pel ex na.» ²⁷ *Abëraxam yëbëgu këbi obeci, gë opey do gë oxey, yël këṅo Abimelek. Mondako yatar bani eter el bën bëxi. ²⁸ *Abëraxam fit këbi opey ocongoki. ²⁹ Ata Abimelek wëka këṅo: «Oko ineṽa fitaxën këyëbi opey ocongoki oko?» ³⁰ Yaka ko *Abëraxam: «Kanalëbi opey ocongoki oko, ex gixën sede ir mëne wëno nacëk andu aṅo.» ³¹ Mëṅ këni wacaxënënd na gër ed hi

bani Berêšeba, mëne ngëŋ «Andu and gë eyašar», gayik na yašar bani bën tak bëxi.

³² Mondako ri bani eter el gër Berêšeba. Ga xucak eŋo, Abimelek do gë Pikol emun end ocorođa odexëm eŋ xani këni eni bakaxën ond gër ebar ed Ofilisëter. ³³ Ata *Abëraxam rëđ ko angwalam na gër Berêšeba, do ga këŋo šale Kaxanu, këŋo wăcënd Axwën. ³⁴ Ata *Abëraxam yëpa ko na gër ebar ed Ofilisëter xali nêkak.

End atëy and Abëraxam eŋ

22 ¹ Ga xucak eŋo, Kaxanu ri këŋo atëy *Abëraxam. Re ko: «*Abëraxam!» Yaka ko *Abëraxam: «Woy!» ² Re ko bëte Kaxanu: «Axara xara këmi, medëlo asëñix ar tañ arey an, ar han këyo an, *Isak. Mëlalo gër ebar ed Moriya, eyo dix šadaxa ir momëlën y'aŋ gër etënd ed këmi fënëtan.»

³ Ata *Abëraxam xani ko mopëđ gëbër, xap këŋo fali in, fel këbi okađëp oki, do gë asëñiw *Isak eno đañëta. Otëx od šadaxa ir momëlën od šapën bano ok, libën këno fali in, do kwël ye këni ond gër ed fënëtan baŋo Kaxanu oŋ. ⁴ Yatir akey atasën, *Abëraxam ga rënëta ko, wat ko caw ako gër ed fënëtan këŋo Kaxanu.

⁵ *Abëraxam fel këbi okađëp odexëm ok: «Wën cëniyinëbo ro gë fali in. Wëno do gë lëmëta in, mi ye xali y'aŋ mi caleraw, gwëre mun təkati.» ⁶ *Abëraxam wëđ ko otëx od šadaxa ir momëlën ok, do lëbin këŋo asëñiw *Isak. Lëkaya ko mëŋ dëŋ xodux ol do gë icas iŋ. Ata kwël këni y'end bën tak bëxi y'aŋ gër etënd.

⁷ Ata *Isak wăc këŋo sëm: «Faba» Yaka ko *Abëraxam: «Woy, asëñiwën!» Re ko bëte *Isak: «Nëkod xodux ol do gë otëx ok, do feye wa exo ifey ir šadaxa ir momëlën in?» ⁸ Yaka ko *Abëraxam: «Asëñiwën, Kaxanu ašotën këbo šotën ifey ir këŋo riye šadaxa ir momëlën in!» Do kwël këni y'end bën tak bëxi.

⁹ And hat këni gër ed wăsin baŋo Kaxanu aŋ, *Abëraxam ri ko angëb, do xëbena ko otëx ok y'aŋ. Xap këŋo, asëñiw *Isak, do ren këŋo gër otëx od y'aŋ gër angëb. ¹⁰ *Abëraxam wëđ ko icas iŋ eŋo ŋašaxën asëñiw. ¹¹ Ata meleka ir Axwën in ga wăcëgu këŋo elod gër orën ko rend: «*Abëraxam! *Abëraxam!» Yaka ko mëŋ: «Woy!» ¹² Re ko bëte meleka ir Axwën in: «Këreyëŋo kwixwëta na lëmëta in, do yoweŋ këreyëŋo dinan na. Anëka nang këme gërëgako mëne ayëda këyo yëdand Kaxanu, do ado ayo đëc ex na asëñix ar tañ an.» ¹³ Ga rënëta ko *Abëraxam, wat këŋo xondo gand epoy edexëm ga hënjar ko gë ofarix orexëm oŋ gër acëc. Ata y'en këŋo do haš këŋo šadaxa ir momëlën in, gër ed ebax eŋo cađaxa asëñiw. ¹⁴ *Abëraxam wăc ko na gër ed ebani: «Adonayi-Yire», mëne ngëŋ «Axwën Kaxanu ašotën ko

ŝotënënd». Mëŋ bayixënëk eyeyan elo xali doru: «Gër etënd ed Axwën Kaxanu, mocot ex.»

¹⁵ Meleka ir Axwën Kaxanu in w̄ac këŋo akinëm *Abëraxam elod gër orën. ¹⁶ Re ko: «Në eyaŝar eme gër ōwac oram dëŋ (eyeyan ed wëno Axwën Kaxanu el), gayik ari ri këy eno, bëte gayik aye dëc ex na asëñix, asëñix ar tañ an, ¹⁷ ayël këmi yël obetak ol. Bërandëwëra andey bën ayëmb këni yëmb ang ōwal or gër orën fo, do ang edini ed gër bëŋa ir angwëngw fo. Bërandëwëra andey bën kë yana ex kwënënd bangol band bërangoyëra andebën baŋ. ¹⁸ Dek benëŋ bend gër ebar beŋ kë yana ex dëwarëndërend obetak ol paß gë arandëwëra andey aŋ gayik abaxët baxët këye.»

¹⁹ Ga xucak eno, *Abëraxam do gë lëmëta in ŝëla këni gër ed sebëgu banëbi okaðep odexëm. Ata bën dek sëfër këni do kwël w̄ayi këni gër Berëŝeba, gayikwa fën lëg baxo *Abëraxam.

End bërandëwëra band Naxor beŋ

²⁰ Ga xucak eno, fel këno *Abëraxam: «Milëka mëŋ bëte, arëwën rëwën këŋo bëtoŝan abinëx Naxor: ²¹ Utës, itoŝan iñanar iŋ, gë Bus abinëm, gë Kemuhel, sëm ir Aram, ²² gë Kesed, gë Aso, gë Pilëdaŝ, gë Yidëlaf, do gë Betuwel». ²³ Betuwel rëw këŋo itoxari, Rebeka. Bën ex bosëñiw bor Naxor, abinëm ar *Abëraxam, bëtoŝan bënjongëbëtas bënd rëw këbi Milëka bëŋ. ²⁴ Rewuma, asoxari ar yëpa bani ayëpa fo gë Naxor an, arëw rëw këbi bëte obaŝ: Teba, gë Gaxam, gë Taxaŝ, do gë Mahaka.

End ecës ed Sara en

23 ¹ Ga xucak eno, Sara sëk këŋo bëniy këme gë alapem gë bënjongëbëki. Bëniy go liya ko Sara. ² Sara ŝës ko and lëg bani gër Kiriyaŋ-Arëba, angol and wër bax ōwac or Ebëroŋ, gër ebar ed Kanahaŋ aŋ. Ata *Abëraxam këŋo yawënd, do ko fëyëpëyënd eman end Sara en, ang rëp bax ak. ³ *Abëraxam ga xani ko na gër ed ebax eman end alindaw, ye ko gër bërandëwëra and Het. ⁴ Re ko: «Wëno aliyer fo hi këme, do ayëpa fo yëpa këme gër ndewën ro. Panine ebar ed këme xwën, me dixën banapëra gër ndewën ro, mo mëxwëtaxën asoxari aram ar sebëta ke an.» ⁵ Ata bërandëwëra and Het bën yaka këno *Abëraxam: ⁶ «Awël nde faba, wëj emun end sana këŋo Kaxanu ga hi këy wa mërëxand irebi ro. Mëxwëtalo alindax gër yeg ir yexënan ki nëmëc, gër banapëra bandebi ro. Gabatak axi dëc na añeg and xwën ko aŋ eyo mëxwëtaxën alindax.» ⁷ Ata xwiriŝ *Abëraxam, foxi ko gër lëngw ir bër yëpaxën bax endey eno, gër lëngw ir

bërandëwëra and Het bër lëg bax na gër ebar elo bën. ⁸ Re ko: «Angëmëne aṅa wā kën mo mëxwëta asoxari aram ar sebëta ke an, awël nde ṅatelin okar odam ok gër Efëroṅ, asëñiṅ ar Tësohar an. ⁹ Panëlexe oxel or Makëpela or xwën ko ol, or hik gër wura ir ošënga orexëm ol. Panëlexe ang ko fënëta akanji ak, me cotaxën ebar ed këme ri banapëra bandam, gër ndewën ro.»

¹⁰ Xarak, Efëroṅ mëṅ dëṅ na yëpa bani gë bërändëwëra and Het bën. Efëroṅ yaka këṅo *Abëraxam, wël këno bërändëwëra and Het bën, do gë ðek bër bax lilënd gër ebët ed angol andexëm bën. ¹¹ Re ko: «Ali faba! Awël nde, wëno ayël fo yël këmi ošënga ol. Bëte ayël fo yël këmi oxel or ex gër wura ol. Anëka yël këmi ogës od bër ex bulunda iram ok: mëxwëtalëṅo alindax.»

¹² Ata *Abëraxam foxi ko na gër lëngw ir bela bër gër ebar elo.

¹³ Fel këṅo Efëroṅ, na gër ed barër bani bulunda ir ebar elo: «Angëmëne aṅa wā këy, ey'e baxët, wëno ayël këmi yël akanji and ošënga aṅ. Kanal axana kodí in mo mëxwëtaxën asoxari aram an.» ¹⁴ Barikan Efëroṅ yaka këṅo *Abëraxam: ¹⁵ «Faba awël nde, ine ngwa ex ebar ed batama okeme onax band kodí elo? Mëxwëtalëṅo alindax!» ¹⁶ Ata *Abëraxam ga wël ko er re baxo Efëroṅ in, fënën këṅo kodí in ang fënëta baxo ak, ogës od bërändëwëra and Het: batama okeme onax band kodí, ang bani nëmbënd gër bëfandëran ak.

¹⁷ Ata *Abëraxam yëc ko ošënga or Efëroṅ ol, or gër Makëpela ol, or mopabër gë Mamëre ol, gë oxel ak, do gë ðek batëx band ex gër ed sëlëk ošënga ak. ¹⁸ Ata xwën ko ðek ogës od bërändëwëra and Het, do ogës od ðek bër bax lilënd gër ebët ed angol andebën.

¹⁹ Ga xucak eṅo, *Abëraxam wëxëta këṅo alindaṅ Sara, lëf gër oxel or gër ošënga or gër Makëpela, or mopabër gë Mamëre ol, mëne ngëṅ gër Ebëroṅ, gër ebar ed Kanahaṅ. ²⁰ Awa *Abëraxam mondako ri baxo banapëra bandexëm baṅ gër oxel or hik gër ošënga or yëc ko gër otaxan od bërändëwëra and Het ol.

End asoxari ar Isak eṅ

24 ¹ Ga niyitarak, *Abëraxam kwël dëṅ ko xarënd. Axwën Kaxanu yël baṅo obetak ol gër beṅ ðek. ² Akey amat, *Abëraxam wāc këṅo axarëk ar okaðëp od gër ekun edexëm an, ar bax nëkonand ðek napul irexëm an, do fel këṅo: «Këla, dīlaliw tan ataxan andey' aṅ gër emef endam^d. ³ Awa gërëgako yašarël gër oṅac or Axwën Kaxanu, mëṅ ar rik orën do gë ebar an, mëne

^d24.2 Mondako bani yašarënd bër enëṅ end *Abëraxam bën, monilali ataxan aṅ gër emef ed axarëk ṅëš gër oṅënga, xarak mbaṅ šëbak.

din ayëṅo cala na asoxari ar asëñiwën an gër odënaŵ od gër ebar ed Kanahaṅ, ro gër ed lëg këme. ⁴ Yeyid xali gër ebar edebi, gër ed rëw këne fën, eyo calaw asoxari ar asëñiwën *Isak an.» ⁵ Yaka këṅo xadëp in: «Bamat asoxari an, aṅo ñandid na exe tëfëgu xali gër ebar elo ro. Mo bakalid nde fën asëñix?» ⁶ Yaka ko *Abëraxam: «Adokiṅ, din këreyëṅo bakalid na de! ⁷ Axwën Kaxanu, mëṅ ar ex gër orën an, necëtëgu ke gër ekun ed faba, gër ed rëw këne. Mëṅ wacëgu ke do yaşar ko mëne ayël këbi yël oxwën or ebar elo ro ol, bërändëwëra andam bën. Mëṅ dëṅ këṅo lawënëgu meleka irexëm in exi dëngweli. Awa fën këyo şotëguđ asoxari ar asëñiwën an. ⁸ Eyaşar ed nëyali këmi elo, ax bo na ga sëra ki, angëmëne asoxari an aṅo ñandi ex na exi tëfëgu. Bari din këreyëṅo bakalid na fën asëñiwën.» ⁹ Ata xadëp in lilali ko ataxan aṅ gër emef end *Abëraxam, axwën arexëm eṅ. Mondako yaşar baxo mëne ari ko ri er fel këṅo in.

End ebar ed Abëraxam eṅ

¹⁰ Ga xucak eṅo, xadëp in wëđ këbi ogelemba epëxw gër kece ir ogelemba od axwën arexëm, do kwël ye ko, gë đek bebëxëbëanaxik bër fëxwendëra baṅo axwën arexëm bën. Ye ko kwël ond gër ebar ed Mesopotami oṅ, xali gër angol and Naxor. ¹¹ Mondako ye bani bakey bakey, hataxën këni đam gër angol, ler në andu. Ata xadëp in foxin këbi ogelemba ok eni pedaraxën bër enga endexëm bën. Amëđ aṅo bani yowërawënd genëka, bësoxari bën gër edëmb ed men.

End cale ind xadëp ir Abëraxam eṅ

¹² Ata xadëp in şale ko mondako: «Axwën, wëj ex Kaxanu, ar yata këṅo *Abëraxam, axwën aram an. Axara xara këmi, yelex doru fëña iram in, do masinële mondako mëne alëkaya lëkaya këy' eter ed yata këyo axwën aram el! ¹³ Wëno ro këme xwëşa, gër ed këni yowënd odënaŵ od bela bër gër angol aṅo ok, eni dëmb men oṅ. ¹⁴ Endënaŵ end këmo fel: “Axara xara këmi, ñëwël eput edey' el me cebaxën men ond lapara këy' oṅ”, do mëṅ exe yaka: “Awa cebël, arëmbën rëmbënëgu bëte ogelemba oday' ok eni ceb!” Gilexo asoxari ar sanan këyo *Isak, xadëp irey' an! Angëmëne mondako ri këy', anang këme nang mëne alëkaya dëṅ lëkaya këy' eter ed yata këyo *Abëraxam, axwën aram el.»

End Rebeka eṅ

¹⁵ Xadëp in axo ṅata bana pere cale iṅo ga ĥatëgu ko gë eput el monapara, Rebeka abiŵ ar Betuwel asëñiw ar Milëka, asoxari ar

Naxor, abaṅe ar *Abëraxam an. ¹⁶ Endënaṅ end yek mbaṅ ebaxo, emeja fo bayi baxo, do gë asoſan ani nangër bana. Mëṅ ſëla bax gër andu rëmbëgu ko men oṅ. ¹⁷ Xadëp in hër ko, fed këni, do re ko: «Axara xara këmi, ñëwël eput edey' el, me cebaxën men ond lapara këy' oṅ.» ¹⁸ Yaka ko endënaṅ eṅ: «Cebël faba, cebël!» ÿëw ko aṅand eput el, exo cebaxën xadëp in. ¹⁹ And fed këṅo aṅ, endënaṅ eṅ re ko: «Arëmbën këmëni rëmbënëgu bête ogelemba oday' ok eni ceb xali ebi ped.» ²⁰ Ata xat ko aṅand gër aceba men ond bayiṅa bax gër eput oṅ. Baka ko aṅand exo dëmbëgu bête polo gër andu. Rëmbëndëra këbi mondako dek ogelemba ok. ²¹ Ata asoſan an ko yëlarand ba Axwën Kaxanu dëṅ nde rik eṅo ex yexën fëña irexëm in.

²² And ſëb këni ogelemba xali fed këbi aṅ, asoſan an yëpëtën këṅo anëna atibax and kaṅe, gë bëṅwën bëtibax bënd kaṅe, do bakëra këṅo endënaṅ eṅ gër onëxar. ²³ Xadëp in wëka ko: «Wëṅ endënaṅ end noṅo wa hi këy? Axara xara këmi, pelële. Aſot nde këmi ſot gër ndewën në er këbo xey?» ²⁴ Yaka ko endënaṅ eṅ: «Wëno itox ind Betuwel hi këme. Faba iram, asëñiṅ ar Milëka, alindaṅ ar Naxor, hi ko.» ²⁵ Re ko bête: «Er këni yamb ogelemba in ax gi ex na mopaṅ gër ndëbi. Bête aſot kën ſot gër ed këṅun xey.»

²⁶ Ata asoſan an ga rëṅgw ko, foxi ko gër lëṅgw ir Axwën Kaxanu. ²⁷ Re ko: «Aye ri ko Axwën Kaxanu, mëṅ ar yata këṅo *Abëraxam, axwën aram an. Gayikwa alëkaya lëkaya ko eter ed yata këṅo axwën aram el. Axwën Kaxanu wëlaw ke ſëw gër bëmaṅe bënd axwën aram.»

²⁸ Ata endënaṅ eṅ hër ko eṅo tëfëtanëx nëm dek endey' eṅo. ²⁹ Rebeka, imaṅe itoſan ebaṅo na ind bano wacënd Labaṅ. Labaṅ hërëgu ko gër ed ebaxo asoſan ajo, ler gër andu. ³⁰ Ga wateli baṅo abinëm Rebeka anëna aṅ, gë bëṅwën bëṅ, do wël baṅo ga ko rey'a bënd felëgu baṅo asoſan ajo bëṅ, yowaxënëgu baxo Labaṅ gër asoſan ar hatëgu bax gë ogelemba ok, ler gër andu. ³¹ Ata re ko Labaṅ: «Yow wëṅ ar gë obetak or Axwën Kaxanu an! Ineṅa bayiṅen këy' gër ed hatëgu këy' ro? Yene gër ndëbi, aſotën këmëni ſotën ogelemba ok gër ed këni hi.»

³² Asoſan an hat ko gër iciṅ. Labaṅ fel këbi odexëm enëbi pëtëra ogelemba ok, do enëbi kwëtindëra olëb oṅ. Xobëndëran këbi ondës do gë enenar. Yël këbi bête asoſan ajo do gë bela bër laṅëtagu baṅo bën men ond eni nebaraxën osapar orebën oṅ. ³³ Ata rëdën këñëbi ecemar el. Barikan asoſan ajo re ko: «Wëno pere fo këme rey'a olaṅën ol damana mi yambëraxën.» Yaka këṅo Labaṅ: «Awa dey'al!» ³⁴ Ata re ko: «Wëno xadëp ir

*Abëraxam hi këme. ³⁵ Axwën Kaxanu mbaṅ yël këṅo obetak ol axwën aram an, do ala ar gapak hi ko. Ayël yël këṅo obeci, gë opey, gë oxey, gë kodî, gë kaṅe, gë ogelemba, gë opali, gë okadëp otoşan, do gë okadëp otoxari. ³⁶ Sara, alindaŵ ar axwën aram an, gand oxar go dëṅ rëwën këṅo itoşan. Do axwën aram an, asëñiŵ ijo yël këṅo ðek er xwën ko in. ³⁷ Wëno ayaşar yaşar këme gër axwën aram mëne ari këme ri ang fel ke ak: “Këreyo calad na asoxari ar asëñiŵën an gër odënaŵ od gër ebar ed Kanahaṅ, gër ed lëg këme ro. ³⁸ Barikan yeyid gër bër hi këmi ekun ebat, gër bër bar këmi andëwëra. Fën këyo şalagu asoxari ar asëñiŵën an.” ³⁹ Wëno yaka këmo axwën aram an: “Bamat asoxari an axo mađ na exe tëfëgu.” ⁴⁰ Yaka ke: “Wëno din këme rind er re ko Axwën Kaxanu in, mëṅ dëṅ këṅo laŵëneliwëgu meleka irexëm in exi dëca ex ye fëña irey in. Calagudo asoxari ar asëñiŵën an gër bër bar këmi andëwëra, gër bër hi këmi ekun ebat. ⁴¹ Angëmëne ahat hat këy gër bër ekun edam, ax bo na ga sëra ki eyaşar ed yaşar këy elo. Bëte angëmëne bën eni ṅëp eni yëlëgu endënaŵ eṅ, oşëba ax bo na ga sëra ki gë eyaşar ed yaşar këy elo.” ⁴² Doro ga hatëgu këme gër andu, şale këme: Kaxanu, wëṅ ar yata këṅo *Abëraxam, axwën aram an, dëcale ex ye fëña iram in. Axara xara këmi, masinële asoxari ar asëñiŵ ar axwën aram an. ⁴³ Nëkođ ga xwëşa këme ler gër andu ro, endënaŵ end kë şanëgu edëmb ed men do wëno mo mëka: Këla ñëwël eput edey el me cebaxën men ond lapara këy oṅ, ⁴⁴ do mëṅ exe yaka: “Awa cebël, arëmbën këmëni rëmbënëgu ogelemba oday ok eni cebaxën bën bëte!” Gilexo asoxari ar sanan këyo asëñiŵ ar axwën aram an! ⁴⁵ Damana me ṅata cale indam iṅ, hatëgu ko Rebeka, eput el monapara. Şëla ko gër andu do rëmbëgu ko men oṅ. Ata wëno re këme: “Axara xara këmi, ñëwël eput edey el me cebaxën men ond lapara këy oṅ.” ⁴⁶ Yëw ko aṅand eput ed lapara baxo el, do re ko: “Cebël, arëmbën këmëni rëmbënëgu bëte ogelemba oday ok eni ceb!” Wëno şëb këme, do bëte rëmbënëgu këbi ogelemba ok şëb këni. ⁴⁷ Wëka këmo: “Endënaŵ end noṅo wa hi këy?” Yaka ko: “Abiŵ ar Betuwel hi këme! Faba iram, asëñiŵ ar Naxor hi ko, itoşan ind rëw këṅo Milëka iṅ.” Wëno ataṅ bakëra gë amocën aṅ, do gë bëṅwën bëṅ gër onëxar. ⁴⁸ Axwën Kaxanu, mëṅ ar yata këṅo *Abëraxam, axwën aram an, wëlaw ke sëw wëno ar ocal od asoxari ar asëñiŵ ar axwën aram an. Mëṅ şëxwëndër këbo gë endënaŵ end abinëm ar axwën aram eṅ. Ata ga rëngw këme, foxi këme gër lëngw ir Axwën Kaxanu, şëkwa këmo. ⁴⁹ Awa gërëgako angëmëne kwël lëkaya kën do abayeli bayeli këṅun aminëmëra

and gë axwën aram aṅ, peline. Angëmëne ax gi ex na mondako, bête peline me gi gë enang nang.»

⁵⁰ Ata Labaṅ do gë Betuwel yaka këni: «Endey' eno gër Axwën Kaxanu xaniwëk, biyi ami kor na mi de aña wã këmi ba ami ma ex na. ⁵¹ Nëkodo Rebeka, meðëlo en ye. Gilexo alindañ ar asëñiñ ar axwën arey' an, ang re ko Axwën Kaxanu ak.»

⁵² Xadëp ir *Abëraxam in ga wël ko eno, foxi ko, gër lëngw ir Axwën Kaxanu, ey'iñ el nêš gër ebar. ⁵³ Yëpëtëgu ko oÿënga or eñañënan or kodî, gë or kañe, do gë banjëm, yëlëra këño Rebeka. Yëlëra këbi bête bebëxëbëanaxik abinëm ar Rebeka do gë nëm irexëm.

End eñër ed Rebeka eṅ

⁵⁴ Ga xucak eno, xadëp ir *Abëraxam in do gë bër lañëtagu baño bën yambëra këni, šebëra këni, ata lakira këni. Ga xeyëk, and nëngëtara këni aṅ, xadëp in re ko: «Tebine ngwa me baka gër axwën aram.» ⁵⁵ Yaka këno abaÿe ar endënañ do gë nëm: «Bayilebo wa pere endënañ eṅ bakey' epëxw, do gwëre ngwa en yeð.» ⁵⁶ Yaka këbi: «Kërene cac na ðe gayikako Axwën Kaxanu rik ye ke fëña iram in. Tebine me maÿi gër axwën aram.» ⁵⁷ Yaka këno: «Macënëñjone endënañ eṅ enëño mëkaye er yëla ko in.» ⁵⁸ Awa ga wãc këno Rebeka, wëka këno: «ÿandi ki nde en ye gë ala ajo?» Yaka ko: «Iyo aÿandi ÿandi ke.» ⁵⁹ Ata wã këni enëbi teb eni ye gë Rebeka, ar ekun edebën an, mëñ do gë xadëp isoxari irexëm in. Kwël sëfër këni gë xadëp ir *Abëraxam in do gë bër lañëtaw baño bën. ⁶⁰ Damana eni yëxën, šalen këno Rebeka mondako:

«Wëj abaÿe arebi an,
obaš oreÿ ol gilexëni owëli owëli!

ʔërandëwëra andey' bën

kwënindëlexëni bangol band bërangoÿëra andebën bañ!»

⁶¹ Rebeka do gë okadëp otoxari odexëm ok ga yëpara këni yaṅ gër ogelemba, kwël sëfa këno asošan an. Xadëp ijo, mondako wëla baño Rebeka.

⁶² Amëd aṅo, rëfa baxo *Isak ga hiw ko gër andu and bani wãcënd Laxahi Rohi gayik gand ladawe ir Negeb lëg baxo.

⁶³ Genëka, *Isak šan ko exo nëkonaraw gër apuÿ. Ga rënëta ko, wat këbi ogelemba ga këni yow endexëm eṅ. ⁶⁴ Ata Rebeka ga rënëta ko, wat këño *Isak. Ga rað ko, feda ko gër gelemba, ⁶⁵ do wëka këño xadëp ir *Abëraxam in: «Noÿo ex wa asošan ar gër apuÿ ar këbo xacagund ajo?» Yaka ko xadëp in: «Axwën aram *Isak ex.» Ata Rebeka labaya ko anjëm and baxo labayarand aṅ.

⁶⁶ And fed këni aṅ, xadëp in sëfëtandëra këṅo *Isak dek er riw baxo in. ⁶⁷ Na ex *Isak hateli këṅo Rebeka gër aner and Sara, nëm irexëm. Mondako xana baṅo Rebeka, do mëṅ hi ko alindaṅ ar han këṅo. Mondako fuṅara baṅo end nëm ir sebëta baṅo eṅ.

End ecës ed Abëraxam eṅ

25 ¹ Ga xucak eṅo, *Abëraxam yër këṅo bëte asoxari ar bano wacënd Ketura. ² Rëwën këṅo bëtošan bëṅo: Simëraṅ, gë Yokëšan, gë Medan, gë Majaṅ, gë Yišëbak do gë Šuwa. ³ Yokëšan rëw këbi Saba do gë Dedan. Bosëñiṅ bor Dedan exëni: andëwëra and Ašur aṅ, gë and Letuš aṅ, do gë and Lewum aṅ. ⁴ Bosëñiṅ bor Majaṅ exëni: Efa, gë Efer, gë Anok, gë Abida, do gë Elëdaha. Bën dek ex andëwëra and Ketura aṅ.

⁵ *Abëraxam yëlëra këṅo asëñiṅ *Isak dek bebër xwën baxo bën. ⁶ End bosëñiṅ bor rëwën bano bësoxari bër yëpa bani aṅyëpa fo bën cëṅ, *Abëraxam yëlëra këbi bebëremar do fel këbi eni eno ṅawëta asëñiṅ *Isak. Ata bën y'e këni apën-eñan.

⁷ *Abëraxam er sëk baṅo, bëniy këme gë ofëxw ocongoxi gë bënjo. ⁸ And šës ko aṅ, moped fed baṅo oxar or gë onëṅa ol, đamana baraxën këni gë bëxarëk bërexëm bër šësëk elod anëka fo bën. ⁹ Bosëñiṅ, *Isak do gë Isëmayel, wëxëta këno gër oxel or Makëpela, mopabër gë Mamëre, gër ošëṅa or Efëron, asëñiṅ ar Tësohar, arandëwëra and Het an. ¹⁰ Ošëṅa olo yëc baxo *Abëraxam gër bërändëwëra and Het. Fën wëxëta këñëbi mëṅ do gë alindaṅ Sara. ¹¹ Kaxanu yël këṅo mbaṅ obetak ol *Isak, asëñiṅ ar *Abëraxam, and šës ko sëm aṅ. Amëd aṅo lëg baxo *Isak ler gër andu and Laxahi Rohi.

End andëwëra and Isëmayel eṅ

¹² Mondako ex andëwëra and Isëmayel aṅ, asëñiṅ ar *Abëraxam an, itošan ind rëw këno gë *Agar, xadëp isoxari iB Misëra ir Sara iṅ. ¹³ Mondako ex omac od bosëñiṅ bor Isëmayel ok, ang sëfër këni gër acël andebën ak: Nebayot itošan iñanar ind Isëmayel iṅ, gë Kedar, gë Adëbehel, gë Mibësam, ¹⁴ gë Mišëma, gë Duma, gë Masa, ¹⁵ gë Xadad, gë Tema, gë Yetur, gë Nafiš, do gë Kedëma. ¹⁶ Bën ex bosëñiṅ bor Isëmayel, gë omac odebën ok, gë bëṅgol bëndebën bëṅ, do gë bakwëndaya bandebën baṅ: bemun epëxw gë beki, enëṅ gë enëṅ. ¹⁷ Isëmayel ga liya ko bëniy keme gë ofëxw osas gë bënjongëbëki, šës ko. Ata bar këni gë bëxarëk bërexëm bër šësëk elo anëka fo bën. ¹⁸ Bërändëwëra and Isëmayel bën lëgëra këni, elod gër ebar ed Afila, xali gër ed Šur. Ebar elo fabërek gë ed Misëra el, gand ed Asiri. Mondako

lëgëra bani bërändëwëra and Isëmayel bën mopabër gë dek bër aminëmëra andebën bën.

End Esawu gë Yakob eṅ

¹⁹ Mondako ex andëwëra and *Isak, asëñiŵ ar *Abëraxam aṅ. *Abëraxam rëw këṅo *Isak. ²⁰ And sëk këṅo *Isak bënüy ofëxw onax aṅ, yër këṅo Rebeka, abiŵ ar Betuwel, abaÿe ar Labaṅ. Sëm irebën ebax Betuwel, arandëwëra and Aram an, do lëg baxo gër ebar ed Padaṅ-Aram. ²¹ *Isak ašalendëra baṅo šalendërand alindaŵ gër Axwën Kaxanu gayik abaxo rëw na. Ata Axwën Kaxanu yakali këṅo cale indexëm iṅ. Rebeka, alindaŵ, hi ko gë acël. ²² Bëtox bëṅ këni hëy'ërënd gër acël and nëm irebën. Ata nëm irebën ko yëlarand ba në end ine këṅo hixënënd mondako. Ye ko eṅo mëka Axwën Kaxanu. ²³ Axwën Kaxanu yaka këṅo:

«Benëṅ beki hi këni gër acël andey,
bandëwëra baki kë šapër
and këni šanëgu gër acël andey aṅ.

Andëwëra akinëm këṅo xuca ojaŵ ok añanar aṅ,
do andëwëra and abëjanak aṅ kë wëña and axarënak aṅ.»

²⁴ And hatëk orëw aṅ, watik mëne bëša dëṅ ex gër acël and Rebeka. ²⁵ Yatir orëw, iñanar iṅ šanëgu ko eman eṅ yer omban fo, ang acud and anar fo. Wac këno *Esawu, mëne ngëṅ «Yer Omban». ²⁶ Šanëgu ko abinëm, ga sëraw ko etak ed *Esawu el. Wac këno *Yakob, mëne ngëṅ «Afërëcët». *Isak anëka sëk baṅo bënüy ofëxw ocongebat and rëw këñëbi aṅ.

²⁷ Odëmëta ok raf këni. *Esawu hi ko kamara isëm, ar gër apuÿ. *Yakob mëṅ cëṅ hi ko, anambik, ar kë bayirand gër baner. ²⁸ *Isak xwël këṅo *Esawu gayik anëṅgan baṅo nëṅganënd end oŵacar or babi laŵëgund eṅ. Rebeka mëṅ, xwël këṅo *Yakob.

²⁹ Akey amat, *Yakob ko šemërand. Ata hatëgu ko *Esawu ga hiw ko gër apuÿ, aloxo dek. ³⁰ *Esawu re ko: «*Yakob, këla dëtënële wa me yamb ecemar ed warëgey'an ed këy šemand elo, (Iyo ecemar ed warëgey'an elo) gayikwa dek loxo këme.» Mëṅ nëṅgwëtaxën këno *Esawu «Edom», mëne ngëṅ «Warëgey'an».

³¹ Yaka këṅo *Yakob: «Nëmbëre pere gë oxarënak oreÿ ol^e.»

³² Yaka ko *Esawu: «Wëno ar kërex cës ajo nde, ineŵa ke fecax oxarënak olo?» ³³ Ata re ko *Yakob: «Yašarël pere.» *Esawu yašar ko. *Esawu, mondako nëmb baṅo *Yakob, oxarënak orexëm ol. ³⁴ Ata *Yakob rëtën këṅo *Esawu ecemar ed gë ošod el, do gë

^e25.31 Gër bërändëwëra and *Abëraxam, itošan ind xarënak iṅ bax šotënd ošet oxi gër napul ir këbi sebëtan sëm irebi in.

mburu iṅ. *Esawu y'ambëra ko, ŝebëra ko, do kwël xani ko ye ko. Ata *Esawu mondako y'epën baxo oxarënak orexëm ol.

End Isak do gë Abimelek eṅ

26¹ Ga niyitarak, ĥatëguk enjo gër ebar ed Kanahaṅ, nëmëc enjo end hi bax amëd and hi baxo *Abëraxam eṅ. Ata *Isak ye ko exo ñëpax gër Gerar, ebar ed Abimelek, emun end Ofilisëteṅ el.² Axwën Kaxanu ga ŝanaxën këṅo, re ko: «Ñëpal gër ebar ed këmi fënëtan, kërey' cëlad' na gër Misëra.³ Dëgid' gër ebar elo ang aliyer fo. Wëno gë wëj këme hi, do ayël këmi yël obetak oram ol. Gayikwa wëj do gë bërändëwëra andey' bën yël këmun ðek owar oṅo. Mondako këme ĥata er yaŝar këme arin këmo rin sorix *Abëraxam in.⁴ Aŝënan këmëni ŝanën bërändëwëra andey' bën ang o'wal or gër orën fo. Do ðek owar oṅo këmëni yël. Do ðek benëṅ bend gër ebar beṅ kë beta paḅ gë andëwëra andey' aṅ.⁵ Gayikwa *Abëraxam aḅaxët baxe baxëtënd, do asëf baxo sëfënd baḅela baṅ do gë bacariya bandam baṅ.»⁶ Ata *Isak rëfa ko gër ebar ed Gerar.

⁷ Bësoŝan bër lëg bax gër ebar elo bën këno wëkarand end alinda'w eṅ. Er baḅi yakand: «Aḅa'ye iram ex». Ayëda baxo yëdand exo de: «Asoxari aram ex», këdi këno la'w bësoŝan bër ebar elo bën në end Rebeka, gayik mbaṅ ye baxo.⁸ Ata *Isak nëka ko mbaṅ na gër ebar elo. Akey amat Abimelek, emun end Ofilisëteṅ eṅ, ko y'ëkwand gër fonetër, wat këbi *Isak gë Rebeka, alinda'w, ga këni nëxira.⁹ Abimelek w'ac këṅo *Isak do re ko: «Awa ajo asoxari arey' nde ex! Mondake cëṅ rexën këy: “Aḅa'ye iram exo!”» Yaka ko *Isak: «Wëno mondako yey'an bame, ga bame yëland mëne ala'w këne la'w në endexëm.»¹⁰ Ata re ko bëte Abimelek: «Ine ex end ri këy'ëbo eṅo? Tëkër fo ba'yi bax asoŝan ar gër bulunda iram eni ðaki gë asoxari arey' an. Wëj lënanëdobo eñëṅenax eṅo!»¹¹ Ata Abimelek yël këbi acariya aṅo ðek bulunda in: «Ar këṅo sëka asoŝan ajo, ba alinda'w, ar eḅa'w ex.»

¹² Ga xucak eṅo, *Isak y'andëra ko na gër ebar elo, ŝotëra ko ðëm aniy aṅo. Axwën Kaxanu yël baṅo obetak ol.¹³ Ata *Isak ŝotëra ko. Napul irexëm in kwël ðëṅ bax yëmbërënd xali hi ko ar gë napul isëm.¹⁴ Aŝot ŝot baxo okece od obeci do gë ope'y, gë okece od oxey', do gë okaḅëp odanjëm. Ata Ofilisëteṅ ok y'ana këni këbi y'akëraxind endexëm eṅ.

End eter ed Isak do gë Abimelek eṅ

¹⁵ Dëk bandu band nac bani angwën and hi baxo *Abëraxam, sëm ir *Isak baṅ, lëmëra gë obar bani Ofilisëteṅ ok.¹⁶ Ata

Abimelek fel kēṅo *Isak: «Canël ebar edebi el, gayikwa mbaṅ xuca këyëbo ojaṽ ok.»¹⁷ *Isak y'e ko šëxwayax ko gër epesa ed Gerar, do lëgëx ko fën.¹⁸ Ata *Isak lëmëtëra ko bandu band nac baxo Sëm *Abëraxam baṅ, and bayi baxo mopër aṅ. Ofilisëterṅ ok lëmëra bax, and šës ko *Abëraxam aṅ. Ang w̄acëra baxo sëm bandu baṅo ak w̄acëra baxo mēṅ bête.

¹⁹ Akey amat, okaďëp od *Isak ok bax nacënd bête andu gër epesa. Sëkën këni añësa and gë men ond mbaṅ.²⁰ Barikan bëxadac bër gër ebar ed Gerar bën sakërelî këñëbi bëxadac bër *Isak bën. Er bani rend: «Biya xwënëk men oṅo!» Ata Isak w̄ac ko andu aṅo «Esek», mēne ngëṅ «Atakëra» gayik asakërelî sakërelî bano në end andu aṅo.²¹ Okaďëp od *Isak ok nac këni bête andu acëxe, sakërelî këñëbi gašëxe. Isak w̄ac ko andu aṅo «Sitëna», mēne ngëṅ «Ekandër».²² Ata *Isak ga xani ko na, rëfa ko, do nacëx ko andu acëxe, and ala aṅo takërelî bana. W̄ac ko andu aṅo «Rexobot», mēne ngëṅ «Wur iṅangax». Gayikwa are re baxo: «Gërëgako Axwën Kaxanu anëka xwët këbo gër ed këne xëñe. Axor këne xore ene cotëraye gër ebar elo.»

²³ *Isak ga xani ko na, rëfa ko kwël y'aṅ y'aṅ, end Berëšëba eṅ.²⁴ Ata Axwën Kaxanu šanayaxën kēṅo gëmëď ijo, do re ko: «Wëno ex Kaxanu, ar yata kēṅo sorix *Abëraxam an. Gë wěj hik këme, kërey' yëdarand na. Wëno ki yël obetak ol, do me cënan andëwëra andey' aṅ në end *Abëraxam, ariyenin aram eṅ».²⁵ Ata *Isak ri ko na angëb, do šale kēṅo Axwën Kaxanu. Na ri baxo baner bandexëm baṅ, do okaďëp odexëm ok nac këni bête andu.

²⁶ Abimelek do gë Ahusat, alaṅëtaran arexëm an, do gë Pikol, alëngw ar ocoroďa odexëm an, nëngaw këno *Isak, ga xaniw këni gër ebar ed Gerar.²⁷ Ata wëka këbi *Isak: «Ineṽa nëngaxënëgu këne xarak ašus šus këne, do aṽayëgu w̄ayëgu këne gër ndewën?»²⁸ Yaka këni: «Biya aye wat këmi mēne Axwën Kaxanu gë wěj hi ko. Mēṅ yowaxënëgu këmi mi pel: Axara xara këmi, yatarëne eter wěj gë biya, eter ed këne yašare mēne afëb këne fëbe.²⁹ Yašarël mēne wěj ayëbo mereli na, gayikwa biya eñëṅenax gematak ami dinanëgu ex na. Wayët enjekax fo rinëgu këmi, do sebëgu këmi rëfaw këy' gë aketëxeta fo. Gërëgako Axwën Kaxanu yël ki obetak ol.»³⁰ Ata *Isak rin këbi ñambëran, yambëra këni do šëbëra këni.³¹ Ga xeyëk, mopëď, yatar këni eter el, do yašar këni ala kala. *Isak seb këbi, kwël y'e këni gë aketëxeta fo.

³² Kwël yatijo fo yow bani okaďëp od *Isak ok, fel këno end andu and bani nacënd eṅ: «Anëka sëkën këmi men oṅo!»³³ *Isak w̄ac ko andu aṅo «Šiba», mēne ngëṅ «Eyašar». Mēṅ w̄acaxën

këni doro doro angol aṅ «Berêšeba», mëne ngëṅ «Andu and gë Eyašar».

End eñer ed Esawu eṅ

³⁴ *Esawu ga sêk këṅo bëniy ofëxw onax, yër këbi odënaŵ oki od bërandëwëra and Het: Yudit, abiŵ ar Beri, do gë Basëmat, abiŵ Eloṅ. ³⁵ Barikan *Isak do gë Rebeka mokoÿ bani xoÿënd end bësoxari bëjo eṅ.

End Yakob do gë Esawu eṅ

27 ¹ Amëd aṅo, *Isak mbaṅ xar baxo, bangës bandexëm baṅ abašëta bašëta bax: ax bo bana ga ko watëra. Akey amat, ga ŵac këṅo *Esawu, itox ikarëk indexëm iṅ, re ko: «Asëñiŵën!» Mëṅ yaka ko: «Woy!» ² Re ko bëte *Isak: «Wëno anëka xar këme, do ame nang ex na yatir këme šës. ³ Gërëgako, axara xara këmi medël oÿënga or onëxa oṅ, amote andey aṅ, gë atumb andey aṅ, do el gër apuÿ eÿe ðaŵëñëgu emacar. ⁴ Cëdëñëguye yās eṅ ex nënga, ang han këme ak. Do mëlanëguye me yāk, mi karanaxën obetak ol ðamana me cës.» ⁵ Xarak, and baṅo felërand *Isak mondako asëñiŵ *Esawu aṅ, Rebeka awël wël baṅo. *Esawu yë ko ngwa gër apuÿ exo nëxaraw, do eṅo ðaŵëgu emacar end këṅo wëlagu eṅ.

⁶ Ata Rebeka fel këṅo asëñiŵ *Yakob: «Awël wël këmo sorix ga këṅo fel abinëx *Esawu: ⁷ “Mëlanëguye emacar, cëdëñëguye yās eṅ ex nënga ang han këme ak, me yāk, do mi karanaxën obetak ol gër Axwën Kaxanu ðamana me cës.” ⁸ Gërëgako asëñiŵën, baxëtële mi pel er këÿ ri in. ⁹ Këla yel gër eciÿi eÿe yebënëgu bëpërac bënd šenene bëki. Wëno këṅo šëdën sorix yās eṅ ex nënga ang han ko ak. ¹⁰ Wëj këṅo wëlan sorix exo yāk, exi karanaxën obetak ol ðamana exo cës.» ¹¹ Ata *Yakob yaka këṅo nëm Rebeka: «Abaÿe *Esawu yer omban fo ga hi ko wa, xarak eman endam eṅ garëgar ex. ¹² Bamat faba alëkëra ke lëkëra, do exo wata mëne në eyifa emo. Eñëṅenax wa ke xaran, ax gi ex na obetak.» ¹³ Re ko nëm Rebeka: «Eñëṅenax eṅo wëcanidëlexe wëno, asëñiŵën! Awël nde, yel eÿe yebënëgu bëpërac bëṅ.» ¹⁴ Ata *Yakob yë ko yebëgu këbi bëpërac bëṅ, do wëlaw këbi gër nëm. Nëm šëd ko yās erebën eṅ, nëngak ang han ko *Isak ak.

¹⁵ Ata Rebeka wëd ko bacuđ band *Esawu, šambenjar ixarëk irexëm baṅ, band xurik ex ye gër iciŵ baṅ, do šudëra këṅo *Yakob, šambenjar ibeja irexëm in. ¹⁶ Wëd ko banar band bëpërac baṅ, šerira këṅo ed onëxar el, do gër egëla ed garëgar ed

asēñiŵ *Yakob. ¹⁷ Fëxwën kēṅo asēñiŵ *Yakob ŷas er šëd baxo xali nēngak eṅ, do gë amburu aṅ, eṅo mēlan *Isak.

¹⁸ Ata *Yakob ga ḥat ko gër sēm, ŵac kēṅo: «Faba!» Yaka ko mēṅ: «Woy! Wěj noṅo ex wa asēñiŵën?» ¹⁹ Yaka ko *Yakob: «Wëno *Esawu, itox iñanar indey iṅ ex. Er fel baye in ri kēme. Axara xara kēmi, kanil ey' ñëpa. Yakëral ŷas er emacar end laŵënëgu kēmi eṅ, ey'e karanaxën obetak ol.» ²⁰ *Isak fel kēṅo asēñiŵ: «Ata aṅand aṅand šotëgu këyo de asēñiŵën!» Yaka ko *Yakob: «Axwën Kaxanu, ar yata ki an, fangacëgu kēṅo gër lëngw iram.» ²¹ *Isak fel kēṅo bēte *Yakob: «Axara xara kēmi, tēkawëye tan mi dëkëra asēñiŵën, me nangaxën aye mēne wěj asēñiŵën *Esawu dëṅ ex!» ²² *Yakob sëka kēṅo sēm *Isak, do mēṅ ga lëkëra kēṅo, re ko: «Oniŵ ol or *Yakob ol ex, ßarikan onëxar oṅ, or *Esawu ex.» ²³ Ata aṅo kwita ex na gayik onëxar oṅ yer omban fo bax ang or abinëm *Esawu fo. Ata xarandëra kēṅo na obetak ol.

²⁴ *Isak re ko: «Wěj dëṅ nde ex asēñiŵën *Esawu?» Yaka ko *Yakob: «Iyo wëno dëṅ ex.» ²⁵ Re ko bēte *Isak: «Dinëguye tan, me ŷamb ŷas er emacar end laŵënëgu këye wěj asēñiŵën eṅ, mi karanaxën obetak ol.» Ata *Yakob rin kēṅo, do ŷambëra ko. Ŵëlanëgu kēṅo ngoy' iṅ, šëbëra ko. ²⁶ Ata sēm *Isak re ko: «Tëkawëye, axara xara kēmi, megale, asēñiŵën!» ²⁷ *Yakob sëka kēṅo sēm do wëga kēṅo. *Isak wëran kēṅo otëñer ond ßanjëm ßandexëm oṅ. Ata xaran kēṅo obetak ol mondako:

«Oko otëñer ond asēñiŵën oṅ,
er ex ang otëñer ond ošënga
or gë obetak or Axwën Kaxanu fo.

²⁸ Kaxanu yëlëlexi,
ašëber ir kë fedawënd gër orën in,
do gë napul ir gër ebar in,
bële ir mbaṅ, do gë ngoy' ind mbaṅ!

²⁹ Benëṅ bend bela këy'ëbi ŷana ey'ëbi bëñand, do bën eni diyeninënd,

benëṅ kë ŷana ex poxind gër lëngw irey!
Gil alëngw ar ßobinëx an,
oßaš or norix ol poxindëlexëni gër lëngw irey!
Katalëṅo ar ki xarend an,
ßetalexo ar ki xaranënd obetak an!»

³⁰ *Isak anëka ḥata baxo ekaran ed obetak *Yakob el, do *Yakob eced-eced šapër bani gë sēm. Ḥatëgu ko ngwa abinëm *Esawu, ga hiw ko gër onëxa. ³¹ Mēṅ bēte šëdëra ko ŷas eṅ xali nēngak, do wëlanëgu kēṅo sēm. Fel kēṅo sēm: «Faba kanil ey' ŷak

ṽas er emacar end lawēnēgu kēmi eṅ, eyē karanaxēn obetak ol, wēno asēñix!»³² Yaka ko sēm *Isak: «Wěj noṽo ex wa?» Yaka ko *Esawu: «Wēno *Esawu ex, itošan ikarēnak indeṽ iṅ!»³³ Ata *Isak kēṅo rēgēnēnd mbaṅ. Re ko: «Noṽo cēṅ nēxaw kēṅo emacar eṅ do wēlanēgu ke ṽas eṅ? Wēno anēka ṽambēra kēme, đamana eyṽ ṅataxēnēgu. Anēka xaran kēmo obetak ol, do mēṅ betak!»

³⁴ And wēl ko *Esawu eyeyan ed sēm aṅ, songēt ko ga ṽambēn kēṅo mbaṅ gēr emēkw. Fel kēṅo sēm: «Wēno bēte karanēle wa axaran obetak ol, faba!»³⁵ Yaka ko sēm: «Abinēx wa ṽowēk gē ṅjifa, do wēd ko obetak orey ol.»³⁶ *Esawu re ko: «Ba gayik *Yakob kēno wācēnd nde naṅētaxēn ke bakēlēbēd baki? Mēṅ xan ke oxarēnak oram ol, do doru xan ke bēte obetak oram ol!»³⁷ *Isak yaka kēṅo *Esawu: «Wēno anēka ri kēmo alēngw areṽ, do anēka yēl kēmo đek bobinēm eni gi okađēp odexēm. Bēte anēka ri kēmo ar kē ṽana ex cotērand mbaṅ bēle do gē ngoy: awa ine kēme xor mi dīn asēñiwēn?»³⁸ *Esawu wēka kēṅo sēm: «Obetak olo fo nde šot bay, faba? Wēno bēte karanēle wa axaran obetak ol, faba!» Ata *Esawu ko sesēnd.³⁹ Sēm *Isak yaka kēṅo:

«Wěj caw kēn ḥawētar gē napul ir gēr ebar in,
do gē ašēber ir kē fedawēnd gēr orēn in,
ašēber ir ṽaṅ in, caw kēn ḥawētar.

⁴⁰ Wěj gē ojaṽ od duxuma ireṽ ok
kēṽ ṽana eyṽ cotēnd er kēṽ liyaxēn in,
do abinēx kēṽ ṽana eyo diyeninēnd.

Barikan ga kēṽ ṽana eyṽ ṽexērand ṽaṽa fo gēr ed yo,
ašana kēṽ šana mbēña indexēm iṅ.»

End Yakob do gē Labaṅ eṅ

⁴¹ Ga xucak eṅo, *Esawu xoṽēn kēṅo mbaṅ *Yakob nē end obetak or xaran baṅo sēm irebēn eṅ. *Esawu are baxo rend: «Bakey band oṽaṽ or faba baṅ đam ex. And kē xuca aṅ kēmo laṽ abaṽe *Yakob.»⁴² Fel kēno Rebeka eyeyan ed *Esawu, šambenjar ixarēnak irexēm el. Ata Rebeka wāc kēṅo *Yakob, šambenjar iḃeja irexēm in, do fel kēṅo: «Abinēx *Esawu cēṅ aṽandi ṽandi kēṅo exi đaw, exi mašaxēn.»⁴³ Gērēgako asēñiwēn, baṽētēle: Yel eyṽ ṅafēx gēr abaṽe Labaṅ, gēr ebar ed Xaraṅ.⁴⁴ Nēpax gēr iciṽ indexēm bēniy, xali abinēx eṅo koc oxoṽ orexēm ol.⁴⁵ And kēṅo xoc oxoṽ or xoṽēn ki aṅ, do exo kwēya end ri kēṽeṅo eṅ, ata kēmi wāṽiliwēd. Ineṽa ke nemēranaxēn wēn tak bēxi akey amat?»

⁴⁶ Ga xucak eṅo, Rebeka fel kēṅo *Isak: «Wēno ax bo ex na ga ke ṽandind me điya nē end odēnaṽ od andēwēra and Het oko!

Angëmëne *Yakob eno ñërëgu bête endënañ end gër ebar elo ro, ineña këme bayixën gër aniyān?»

28 ¹Ata *Isak wac këṅo *Yakob, šalen këṅo do fel këṅo mondako: «Këreyëṅo ñërëd na de asoxari Abëkanahaṅ. ²Yel gër ebar ed Padaṅ-Aram, gër ekun ed Betuwel, sëm ir norix. Fën këyo yërëgu asoxari gër odënañ od Labaṅ, abinëx ar norix.

³Kaxanu, mëṅ ar xorëk beý dek an, yëlëlexi obetak ol, cënanëlexi, ñëmbënëlebi obaš orey ol, do gil amara and benëṅ bendanjëm!

⁴Kaxanu yëlëleṅun obetak or *Abëraxam ol, wëṅ do gë bërändëwëra andey bën, ey kanaxën oxwën or ebar elo ro ol, gër ed lëg këy ang aliyer fo elo, ebar ed wëd ko Kaxanu do yël këṅo *Abëraxam elo.»

⁵Ata *Isak mondako felëra baṅo *Yakob exo y'e gër ebar ed Padaṅ-Aram, gër Labaṅ, asëñiñ ar Betuwel, arandëwëra and Aram, abinëm ar Rebeka, nëm ir *Yakob do gë *Esawu an.

End asoxari asasën ar Esawu en

⁶*Esawu wat ko mëne *Isak, and baṅo xaranënd obetak *Yakob aṅ, afel fel baṅo exo y'e gër ebar ed Padaṅ-Aram, eno calaw asoxari. Ga këṅo xaran obetak ol mondako yeyan baxo: «Këreyëṅo ñërëd na asoxari Abëkanahaṅ.» ⁷*Esawu wat ko mëne *Yakob aña wa baxo end nëm do gë sëm en, mëṅ y'exën baxo kwël gër ebar ed Padaṅ-Aram. ⁸Mondako wata baxo *Esawu mëne sëm *Isak axoÿën xoÿën baṅo në end bësoxari bërexëm, bër ebar ed Kanahaṅ en. ⁹Ata y'e ko gër Isëmayel, asëñiñ ar *Abëraxam. Yërëgu këṅo Mahalat, abiñ ar Isëmayel, imaÿe itoxari ind Nebayot in. *Esawu wëlaw këṅo, do bar këbi gë bësoxari bërexëm bën.

End lakeli ir Yakob en

¹⁰*Yakob xani ko na gër Berëšeba, ond gër ebar ed Xaraṅ oṅ. ¹¹Ĥat ko gër ed këṅo xey gayikwa eñan en anëka šëla bax. Wëd ko ekaÿ, xwëtaxën ko gaf irexëm in, do kwël raš këṅo. ¹²Ata ga ko lakeli, wat ko: angwaṅ-gwaṅ ga xay këni elod gër ebar xali gër orën. Wat këbi omeleka od Kaxanu ok ga këni nëmëcër oko yaṅ-yaṅ, oko gëd-gëd. ¹³Wat këṅo bête Axwën Kaxanu ga xwëša ko yaṅ do këṅo felënd: «Wëno ex Axwën Kaxanu, ar yata këbi ejix *Abëraxam, do gë *Isak an. Ebar ed gër ed laki këy elo

ayël këm̄un yël oxwën ol wěj do gë bërändëwëra andey bën.

¹⁴ Bërändëwëra andey bën aÿëmb këni ÿëmb ang ošeñi fo. Edëg edewën el aÿang kë ÿang gand apën-eñan, gand acëla-eñan, gand ambëng, do gand ambëtëb. Dek benëng bend gër ngwěj beṅ kë šot obetak ol paḃ gë wěj do gë andëwëra andey aṅ.

¹⁵ Wëno gë wěj këme hi, gër ed këy ye yo, wëno anëkona këmi ÿana mi nëkonand. Do abakaliw këmi bakaliw gër ebar elo ro. Gayikwa aḥata këme ḥata end këme rend eṅo, din ami teḃ na.»

¹⁶ *Yakob ga nëngëta ko, re ko: «Enimin Axwën Kaxanu, ro wa hi ko, do wëno ame nang bana!» ¹⁷ Ga yëdara ko, re ko: «Awa gër ed hi këme ro mbaṅ ÿigënëk! Ro ex iciw̄ ind Kaxanu iṅ, ro ex ebët ed orën el!» ¹⁸ *Yakob ga xani ko mopëd gëbër, wëd ko ekaÿ ed xwëtaxën baxo gaf el, rëd ko, do xoš ko ogu. ¹⁹ W̄ac ko na gër ed xey baṅo: «Bet-El», xarak angol and ex ler na aṅ, Lus bani w̄acënd. ²⁰ Ata *Yakob beya ko mondako: «Angëmëne Kaxanu gë wëno hi ko, angëmëne axaxa xaxa ke gër fëña iram, angëmëne ayël ke yëlënd eyamb yamb in, do gë banjëm band këme šuḏa baṅ, ²¹ do angëmëne aye fo bakaw këme gër faba, ata Axwën an kë hi Kaxanu, ar yata ke an.» ²² «Ekaÿ ed rëd këme elo kë hiḏ aciw̄ and Kaxanu aṅ. Do gër bebër ke yël yo, aḥwëdën këmo ÿana me medënënd dim in.»

End Yakob gër Haran eṅ

29 ¹ *Yakob ga fakët ko oñe oṅ, faḃ ko gand ebar ed apën-eñan. ² Sëk ko andu gër apuÿ. Wat këbi bëmëxwër bëtäs bënd obeci, do gë opeÿ ga seyëtara këni jey gër andu gayik na banëbi šebënënd. Gë angaÿ atëm bani sëndënd andu aṅo.

³ Bëxadac bën, and këñëbi bar dek bengä bend oyel aṅ fo bani sëndëtënd andu aṅ enëbi dëmbënaxën men oṅ. Bëte and këni šëb dek oyel aṅ fo bani sëndënd gašëxe. ⁴ Ata *Yakob wëka këbi bëxadac bën: «Bëmaÿe wën bër feye wa hi këñ?» Yaka këni:

«Biyi bër gër Xaraṅ hi këmi.» ⁵ Wëka këbi bëte: «Anang nde nang këno Labaṅ, ejiw̄ ed Naxor?» Yaka këni: «Iyo anang nang këmo.»

⁶ Re ko: «Mocan nde bayi ko wa?» Yaka këni: «Mocan bayi ko! Nëkodo wa ado aḃiw̄ Rašel ga ko ḥatëgund gë obeci orexëm ol.» ⁷ Re ko bëte *Yakob: «Yaṅ bayik eñan eṅ, ax ṅat ex na ebar ed oyel el. Cebëninëbi obeci ol do gë opeÿ ok, do enëbi bakalixën gër ondës eni bašaraw.»

⁸ Yaka këni: «Ami kor na mi di eṅo. And këmëni bar dek bengä bend obeci do gë opeÿ aṅ fo këmi sëndëtënd andu aṅ, amëd aṅo fo këmëni šebënënd.»

⁹ Ata ga këni yeyan mondako fo bayi bani, ga ḥatëgu ko Rašel gë obeci or sëm ol, mëṅ axadac isoxari ebaxo. ¹⁰ *Yakob watër

këni gë Rašel, endënaŵ end aŷiŵ Labaṅ, and ĥatëgu ko na gë oyel or Labaṅ aṅ. *Yakob sëka ko andu aṅ do sëndët ko angaŷ aṅ. Rëmbën këbi oyel or aŷiŵ Labaṅ ol. ¹¹ *Yakob, ga ŵega këṅo Rašel, fulët këṅo otes. ¹² Fel këṅo mëne ar nëṅg ir sëm exo, do asëñiŵ ar Rebeka. Ata Rašel hër ko felëgu këṅo sëm. ¹³ Sam ga wël ko Labaṅ mëne *Yakob, asëñiŵ ar imaŷe itoxari indexëm in ĥatëguk, hërëgu ko eṅo kaca, ata ŵega këṅo bëxiḃ. Ĥateli këṅo gër iciŵ, do *Yakob sëfëtandëra këṅo ðek. ¹⁴ Ata Labaṅ fel këṅo: «Wëj ata enimin ŷapar iram dëṅ eŷ.» *Yakob ŷëpa ko facaŵ na gër iciŵ ind Labaṅ.

End eñër ed Yakob eṅ

¹⁵ Akey amat, Labaṅ fel këṅo *Yakob: «Ax ñap ex na eŷe diyeninënd ariyenin fo gayik aŷu eŷ. Pelële ba ine kë hi acosa andeŷ aṅ.» ¹⁶ Xarak, Labaṅ odënaŵ oki ŷot babi: ekarënak eṅ Leya, do emeja eṅ Rašel. ¹⁷ Bangës ðand Leya ðaṅ anambi nambi bax, ðarikan Rašel, monje ye baxo. ¹⁸ Awa *Yakob ga ĥan baṅo anëka Rašel, yaka këṅo Labaṅ: «Bëniŷ bënjongëbëki këmi riyenin në end napul ir Rašel, endënaŵ emejanak endeŷ eṅ.» ¹⁹ Ata re ko Labaṅ: «Dek yek, wëj fecan ke mi yël gë mo yël ašëxen, ðayil gër ndam ro!» ²⁰ Mondako riyeni baxo *Yakob bëniŷ bënjongëbëki eṅo ñëraxën Rašel. Bëniŷ bënjongëbëki ðëṅo er hi bax ang ðakeŷ ðapëñëfëne fo gayik axuri xuri bax ang ĥan këṅo Rašel ak.

²¹ Ga xucak bëniŷ ðëṅo, *Yakob fel këṅo Labaṅ: «Mašële ngwa asoxari aram an, ga ĥata këme ako bëniŷ bënd wëlër baxe mi diyenin ðëṅ, anëka ŷandi ke mi ðar angaŵ amat!» ²² Ata Labaṅ felëra këbi ðek bëraketa bën, do ri ko ofëna or ekana ol. ²³ Apenëka aṅ ŵed këṅo Leya, endënaŵ ekarënak endexëm eṅ, do wëlän këṅo *Yakob. Ga xana këṅo, ðar këni angaŵ amat. ²⁴ Labaṅ wëlali këṅo gër eñër, Silëpa, xadëp isoxari irexëm in hi ko xadëp ir aḃiŵ Leya. ²⁵ Ga xeyëk, *Yakob wat ko mëne Leya ŷër këṅo. Ata wëka këṅo Labaṅ: «Ineŵa rixën këŷe eṅo? Ax gi ex na nde në end Rašel riyenin këmi? Inecëṅ yifaxën këŷe?» ²⁶ Yaka ko Labaṅ: «Ax ŷap ex na gër ndeḃi ro eno ñërët endënaŵ emejanak eṅ. ²⁷ Ŋatayin gë Leya loxo ir ekana in, eŷo kanaxën bëte Rašel. Barikan afo eŷ di bëte gër ndam ro bëniŷ bënjongëbëki bëcëxe.»

²⁸ Ata *Yakob ri ko mondako, ĥata këni loxo ir ekana in gë Leya. Labaṅ ŵaš këṅo aḃiŵ Rašel. ²⁹ Labaṅ wëlali këṅo gër eñër, Bila, xadëp isoxari irexëm in, hi ko xadëp ir Rašel. ³⁰ *Yakob ðar këni bëte angaŵ amat gë Rašel gayik mëṅ ex asoxari ar ĥan baṅo nëmëc Leya an. Riyeni ko bëte na gër Labaṅ bëniŷ bënjongëbëki bëcëxe.

End obaš or Yakob eṅ

³¹ Axwën Kaxanu wat ko mēne *Yakob aṅo ṅan ex na Leya ang ḥan kēṅo Rašel ak. Ri kēṅo Leya asoxari ar kē rēwënd, do Rašel, asoxari aboroxok. ³² Leya hi ko gē acël. Rēw kēṅo itošan, wac kēṅo Ruben, mēne ngēṅ «Nëkoyino asēñiwën». Gayikwa mondako baxo rend: «Axwën Kaxanu awat wat ko ošēfën oram ol. Gērēgako aḥan ke ḥan icën indam iṅ.» ³³ Leya hi ko bēte gē acël, rēw kēṅo itošan. Re ko: «Axwën Kaxanu awël awël ko mēne icën indam iṅ axe ṅan ex na, barikan yël ke bēte itošan iṅo ro.» Ata wac kēṅo Simewoṅ, mēne ngēṅ «Awël». ³⁴ Hi ko bēte gē acël, rēw kēṅo bēte itošan. Re ko: «Dodo gērēgako, icën indam iṅ monēka ke lēka, gayikako bētošan bētas rēwën kēmo.» Mēṅ wacaxën kēṅo Lewi, mēne ngēṅ «Alēka». ³⁵ Hi ko bēte gē acël, rēw kēṅo itošan. Ata šēkwa kēṅo Kaxanu mondako: «Aṅo cēṅ Axwën Kaxanu kēmo šēkwa.» Mēṅ wacaxën kēṅo Yuda, mēne ngēṅ «Ašēkwa». Ata Leya seḅ ko orēw ol.

30 ¹ Rašel wat ko mēne itox aṅo dēwën ex na *Yakob, yākēraxi kēṅo end abinēm Leya eṅ. Ata Rašel fel kēṅo *Yakob: «Cotēnēle fa obaš, angēmēne ax gi ex na mondako ašēs kēme šēs!» ² Ata *Yakob ga xoṽën kēṅo Rašel, re ko: «Ba wēno nde ex Kaxanu, mēṅ ar lēc ki obaš an?» ³ Yaka ko Rašel: «Awa nëkoḁo Bila, xadēp isoxari iram in, barin angaw amat exo dēwaxën gēr olēkēna oram. Paḅ gē mēṅ kēme hi wēno bēte ar gē obaš!» ⁴ Ata Rašel mondako yērēndēr babi *Yakob do gē Bila, xadēp isoxari irexēm in. *Yakob do gē Bila, ata bar kēni angaw amat. ⁵ Bila hi ko gē acël, do rēwën kēṅo itošan *Yakob. ⁶ Ata re ko Rašel: «Kaxanu wāšan ke. Abaxēt baxēt ke do yël ke itošan.» Mēṅ wacaxën baṅo asēñiw Dan, mēne ngēṅ «Kiti». ⁷ Bila, xadēp isoxari ir Rašel in, hi ko bēte gē acël, do rēwën kēṅo *Yakob itošan ikinēm. ⁸ Re ko bēte Rašel: «Mbaṅ xaxēr kēmi gē abaṽe Leya, do anēka xor kēmo.» Rašel wac kēṅo itošan iṅo Nefētali, mēne ngēṅ «Okaxēr».

⁹ Leya ga wata ko mēne anēka seḅ ko orēw ol, wēd kēṅo Silēpa, xadēp isoxari irexēm in, do yērēndēr kēbi gē *Yakob. ¹⁰ Silēpa, xadēp isoxari ir Leya in, rēwën kēṅo mēṅ bēte itošan *Yakob.

¹¹ Ata re ko Leya: «Oko oyekax olo!» Ata wac kēṅo Gad, mēne ngēṅ «Oyekax». ¹² Silēpa, xadēp isoxari ir Leya in, rēwën kēṅo bēte *Yakob itošan ikinēm. ¹³ Re ko bēte Leya: «Oko onēnga oram olo! Odēnaḅ ok kē yāna exe macēnd asoxari ar gē onēnga!» Wac kēṅo itošan iṅo Aser, mēne ngēṅ «Onēnga».

¹⁴ Amēd and bani xanarand bēle aṅ, Ruben y'e ko gēr ošēnga. Ga šanan ko andēs and bani rind bēšan bēr bēsoxari do kēni

wācēnd mandēragor^f aņ, wēlanēgu kēņo nēm Leya. Ata Rašel fel kēņo Leya: «Cetēle wa mandēragor ir wēlanēgu ki asēñix in.»¹⁵ Yaka kēņo: «Axi gi ex na nde gwac ga xan kēyē icēn indam iņ, do yāndi ki bēte mandēragor ir wēlanēgu ke itox indam in.» Ata yaka ko Rašel: «Awa doro gē wēj kēņun xey, end mandēragor ir asēñix eņ.»¹⁶ Apenēka aņ, *Yakob ga xaniw ko gēr apuỹ ko wāyiwēnd. Leya ga xaca kēņo, re ko: «Awa doro gē wēno kēbo xey de. Ayēc yēc kēmi gē mandēragor ir asēñiwēn in.» Ata gēmēd ijo, *Yakob do gē Leya bar kēni angaw amat.¹⁷ Kaxanu ga yakali kēņo Leya, hi ko gē acēl, do rēwēn kēņo *Yakob itošan injoxēn iņ.¹⁸ Ata re ko Leya: «Kaxanu šos ke, wēno ar yērēndēr kēbi icēn indam iņ gē xadēp isoxari iram an.» Wāc kēņo itošan iņo Isakar, mēne ngēņ «Acosa».¹⁹ Leya hi ko bēte gē acēl, rēwēn kēņo *Yakob itošan injongimatēn iņ.²⁰ Ata re ko Leya: «Kaxanu fupa ke. Dodo aņo cēņ, icēn indam iņ afēb ke fēb, gayik bētošan bēnjongimat rēwēn kēmo.» Wāc kēņo itošan iņo Sabulon, mēne ngēņ «Afēb».²¹ Ga xucak eņo, Leya rēw kēņo bēte itoxari do wāc kēņo Dina.

²² Kaxanu xwita kēņo Rašel, do yakali kēņo cale iņ. Ata Rašel hi ko ar kē xor exo dēw.²³ Hi ko gē acēl, do rēw kēņo itošan. Ata re ko: «Kaxanu anēka rēxēt ko ošēfēn oram ol.»²⁴ Wāc kēņo itošan iņo Yosef mēne ngēņ «Abaša», ga baxo rend: «Axwēn Kaxanu bašēlexe wa itox icēxe!»

End napul ir Yakob eņ

²⁵ And rēw kēņo Rašel Yosef aņ, *Yakob fel kēņo Labaņ: «Tebēle ngwa me ye, me maỹi gēr ndēbi, gēr ebar edam.²⁶ Mašēle bēsoxari bēram bēn, do gē obaš oram ol me yexēn gayik nē endebēn riyenin kēmi: wēj dēņ anang nang kēy ang riyenin kēmi ak.»²⁷ Ata re ko Labaņ: «Axara xara kēmi bayil ro, wēj ex oyekax oram ol. Bangoc bandam baņ fel ke mēne Axwēn Kaxanu nē endey yēlaxēn ke obetak ol.»²⁸ Baš ko bēte: «Deyal ba ine kē hi acosa andey aņ, mi yēlaxēnēnd.»²⁹ Yaka ko *Yakob: «Wēj dēņ anang nang kēy ang riyenin kēmi ak, do ang šēna kēni oyel orey gēr otaxan odam ak.³⁰ Gayikwa oyel ofēnēpēne or šot bayēbi and hatēgu kēme ol, mbaņ šēna kēni. Axwēn Kaxanu yēl ki obetak ol elod yatir wēñ kēme gēr yangana irey ro. Gērēgako nand fe kēme ri andiyen andam dēņ?»³¹ Wēka ko Labaņ: «Ine yāpēk mi yēl?» Yaka ko *Yakob: «Yoweỹ ayē yēl na. Angēmēne awa wa kēy er

^f30.14 Odēwērēwēn od andēs aņo ok bani yambēnd bēsoxari bēn eni cotaxēn acēl angēmēne ani dēwēnd na.

këmi fel in, abakan këme bakan oxadac or obeci orey do gë opeȳ odaȳ ol, axadac këmeni xadac. ³² Doro këme ye gër ed exëni dek obeci orey ol do gë opeȳ odaȳ ok. Pitëlëbi obeci or yër-yër ol do gë opeȳ od gë bambaren ok. Bën kë hi acosa andam aṅ. ³³ Or ŝenene oram ol ecan kë ŝanaya, and këȳ yeli eȳ wat acosa andam aṅ. Emeci end këȳo sək axo gi ex na yër-yër yo, areka reka këmo. Bëte ifeȳ ir këȳo sək axo gi ex na gë bambaren yo, areka reka këmo.» ³⁴ Labaṅ re ko: «Awa aṅa ṅa këme er re këȳ in!»

³⁵ Ata kwël yatijo fo, fit baḅi *Yakob dek baḅelang band yër-yër baṅ, gë obeci onëm or yër-yër ol, gë dek obeci or gë bapeŝen ol, do gë dek opeȳ od gë bambaren ok. Seb këbi gër otaxan od bosëniw̄ enëbi kadacërand pit. ³⁶ Hãwëtali kënëbi gë mëṅ *Yakob në oñe ond bamëdëna batas. *Yakob mëṅ këbi xadacërand obeci ol do gë opeȳ od bayi baṅo Labaṅ ok.

³⁷ Ata *Yakob saṅwëgu ko bënini bęcëkët bënd aces, gë bënd angërëŝa, do gë bënd anjang. Xopëtëra ko dadët dadët xali kë watind bëpeŝen bëpeŝen. ³⁸ Ata ga xoȳ ko oȳand ok gër ed këni ŝebënd obeci, mar baḅik wat-wat gër ogës od obeci or bax xerarënd gër eceb ed men. ³⁹ Mondako bani xerarënd ler gër bënini bëṅo. Ata rëw̄ kënëbi bëmeci bënd yër-yër, bënd gë bambaren, do gë bënd gë bapeŝen. ⁴⁰ Opeȳ ok cëṅ, *Yakob aŝapërel̄i ŝapërel̄i baḅi gë obeci ol. Do and këbi ȳandi opeȳ onëm enëbi kera aṅ fo baḅi sëkalind *Yakob okondo od yër-yër ok, do gë od gë bambaren ok. Ata onëm ok rëw̄ kënëbi bënobo bënd yër-yër do gë bënd gë bambaren. Mondako baŝa baḅi *Yakob benḡa bënd oyel or xwën këbi ol, do ababi bar na gë oyel or Labaṅ ol. ⁴¹ Ata *Yakob, and këni xerarënd oyel obëtëk aṅ fo baxo xoȳënd bënini bënd xopëtëra baxo dadët dadët bëṅ, eni wataxënënd. ⁴² Barikan and këni xerarënd oyel ofiŝëk aṅ, abaxo xoȳ na. Oyel ofiŝëk ol bayi këno Labaṅ, do obëtëk ol xwën këbi *Yakob.

End enaṅa ed Yakob eṅ

⁴³ Mondako ŝotëra baxo *Yakob napul isëm xali hi ko ar gë opeȳ odanjëm, gë obeci oranjëm, gë ogelemba do gë opali odanjëm. Hi ko bëte axwën ar okadëp otoxari do gë otoŝan odanjëm.

31 ¹ Akey amat, *Yakob wël këbi obaŝ or Labaṅ ol ga këni re: «*Yakob wëdek dek bebër xwën baxo faba irebi bën. Gë bebër xwën baxo faba irebi bën ŝotëraxën ko dek napul ijo.» ² *Yakob wata ko mëne Labaṅ ax bo ex na ga këṅo nëkon gë dëxas iyekax, ang gër ȳanar ak. ³ Ata Axwën Kaxanu fel këṅo *Yakob: «Maṅil ngëṅ gër ebar ed bëxarëk bëreȳ, gër ed rëw̄ këni. Wëno gë wëṅ këme hi.»

⁴ *Yakob w̄ac kēbi Rašel do gē Leya sēkēx kēno gēr apuṽ, gēr ed baḅi xaḁacērand obeci do gē opeṽ odexēm. ⁵ Fel kēbi: «Wēno anēka wata kēme mēne sorix irewēn ax bo ex na ga ke nēkon gē dēxas iyekax, ang gēr ṽanar ak. Ḃarikan Kaxanu, mēṅ ar yata kēṅo faba iram an, gē wēno hi ko. ⁶ Anang nang kēn wēn dēṅ mēne mbaṅ riyenin kēmo sorix irewēn, gē oxor oram ol ḁek. ⁷ Ḃarikan sorix axacērara xacērara kēṅo exe ṽamba. Ḃaklēlēbēd epēxw nēngwēt ko acosa andam aṅ, ḅari Kaxanu aṅo teḅ ex na exe ṽambara. ⁸ And re ko: “Oyel or gē ḅapešen do gē bambaren ol kē hi acosa andeṽ aṅ”, onēm ol ḁek kēnēbi rēwēnd ḅēnoḅo ḅēnd gē ḅapešen do gē bambaren. Ḃēte and re ko: “Oyel or ṽēr-ṽēr ol kē hi acosa andeṽ aṅ”, onēm ol ḁek kēnēbi rēwēnd ḅēnoḅo ḅēnd ṽēr-ṽēr. ⁹ Kaxanu xan kēṅo sorix irewēn oyel orexēm ol, do ṽel ke wēno.

¹⁰ «Awat wat bamēni gēmēd nē lakeli oyel onēm ol, amēd and baḅi ṽandind enēbi kera aṅ. Okondo ok kēnēbi xerand opeṽ onēm ok: oko od gē ḅapešen do gē bambaren, oko od ṽēr-ṽēr. Opēlang ok kēnēbi xerand obeci onēm ol: oko od gē ḅapešen do gē bambaren, oko od ṽēr-ṽēr. ¹¹ Ata kwēl gēr lakeli fo w̄ac ke meleka ir Kaxanu in: “*Yakob!” Yaka kēmo: “Woy!” ¹² Re ko: “Kēla, dēnētāl eyēḅi nēkon ḁek okondo od kēbi xerand opeṽ onēm ok, do gē opēlang od kēbi xerand obeci onēm ok. Er exēni oko od gē ḅapešen do gē bambaren, oko od ṽēr-ṽēr. Gayikwa awat wat kēme ang ṽambara ki Labaṅ ak. ¹³ Wēno ex Kaxanu, ar šalew kēṽo gē ebeyā gēr Bet-El, gēr ed rēḁ kēṽ ekaṽ do xoš kēṽ ogu an. Gērēgako, canēl ebar elo ro, ey maṽixēn gēr ebar ed gēr ed rēw kēni.”»

¹⁴ Rašel do gē Leya yaka kēno: «Ḃiyi cēṅ gēr iciw̄ ind faba ireḅi, er kēmi ḅēteli abo bo ex na. ¹⁵ Ang ḅēliyer fo hi kēmi gayikako anēka fan kēḅo xali ṽamb ko napul ir šotaxēn kēḅo in. ¹⁶ ḁek napul ir xana ko Kaxanu gēr faba ireḅi in, ḅiyi do gē obaš oreḅi ol xwēnēk. Gērēgako, dil ḁek er fel ki Kaxanu in.»

¹⁷ Ata *Yakob fērēṽētali kēbi ḅolindaṽ do gē obaš orexēm ol ṽaṅ gēr ogelemba. ¹⁸ Ḃar kēbi ḁek oyel orexēm or šot baḅi na gēr ebar ed Padaṅ-Aram ol, do gē ḁek ḅacota ḅandexēm baṅ, do kwēl ko ḅakand ond gēr sēm *Isak oṅ, gēr ebar ed Kanahaṅ. ¹⁹ Yatijo ṽe baxo Labaṅ gēr ekaca ed omban ond opeṽ odexēm. Rašel reka kēṅo atox and ebax eḁaš ed sēm aṅ. ²⁰ Ata *Yakob mondako sitinaxēn baṅo Labaṅ, arandēwēra and Aram an, ga ko w̄aṽi pelarēxe. ²¹ Monaṽa naṽa baṅo, do kwēl ṽe ko gē ḁek ḅēḅēr xwēn baxo ḅēn. Ga xegēta ko yeḅ in, faḅ ko gand osēnd or ebar ed Galahad.

End etëf ed Yakob eṅ

²² Ga xucak bakey batas, fel këno Labaṅ mëne *Yakob anëka naŵa këṅo. ²³ Labaṅ ga bar këbi bër ekun edexëm bën, sëf këno *Yakob. Ye këni bakey banjongëbaki damana sëkaxën këno gër osënd or ebar ed Galahad. ²⁴ Barikan Kaxanu šanayaxën këṅo gëmëd në lakeli Labaṅ arandëwëra and Aram an, damana eni paβëraxën gë *Yakob. Fel këṅo: «Këreyëṅo dexërad na de *Yakob.»

²⁵ And hat ko Labaṅ gër ebar ed Galahad aṅ, sëkëx këṅo *Yakob kap gër etënd, gër ed ri baxo akwëndaya andexëm. Labaṅ do gë bër laṅëtaw baṅo bën ri këni bën bëte ler na fo akwëndaya andebën aṅ, gër osënd or gër ebar ed Galahad. ²⁶ Ata Labaṅ wëka këṅo *Yakob: «Ineŵa ri këy? Asitinaxën sitinaxën këy'e do wëlaw këyëbi odënaŵ odam ok ang bësoxari bër sërəw këyëbi në emer fo! ²⁷ Ineŵa naŵaxënëgu këy'e do hërëgu këy, pelarëxe? Kido afela felaw baŵe, wëno ata ri dome ofëna or mi pelaraxën gë odënaŵ odam ok, do bela bën eni ñëwëra ojëkan od onënga, gë batëmb baṅ, do gë ofarix ol. ²⁸ Barikan, wëj aŵe teb ex na mi pelar momegar gë šaca bën do gë odënaŵ odam ok! Ata ang ašenëk fo ri këy de. ²⁹ Axor xor këme mun denan eñëṅëna, barikan Kaxanu, mëṅ ar yata këṅo sorix an, fel ke ganëka gëmëd: «Këreyëṅo dexërad na de *Yakob!» ³⁰ Gërëgako, ga ŷow këy or laṅ gayik mbaṅ xofi baxi ekun ed sorix el, ine cëṅ rekaxënëgu këy eðaš edam el?»

³¹ *Yakob yaka këṅo Labaṅ: «Ayëdara yëdara bame ga bame yëland mëne axan këy'e xan odënaŵ odeŷ ok. ³² Barikan end eðaš edey eṅ cëṅ, gër ar këy sëk yo, ar ecës ex! Bela bërebi bëjo ex ngëṅ otede ok, calal er xwën këy in gër akwëndaya andam. Ga wat wat këy, kanal!» *Yakob axo nang bana mëne Rašel rekawëk eðaš elo.

³³ Labaṅ lil ko gër aner and *Yakob, bëte gër and Leya, do gër and okađëp ottoxari oki, ŷoweŷ axo wat ex na. Ga šanëgu ko gër aner and Leya, lil ko gër and Rašel. ³⁴ Rašel wëd ko eðaš el, lilali ko gër añëmëna and gelemba, do yëpaxën ko. Labaṅ xëbëtëra ko đek aner aṅ, bari ŷoweŷ axo wat ex na. ³⁵ Ata Rašel fel këṅo sëm: «Faba ga wat këy ame kani ex na mi pëbaxën, kërey koŷ na, gë apacaŵ aṅ hi këme.» Ašalara yo ašalara, Labaṅ axo wat ex na eðaš edexëm el.

³⁶ Ata *Yakob logën këṅo. Ga këṅo xeŷan Labaṅ, re ko: «Ine ex amena andam aṅ? Eñëṅëna end fe wa ri këme, sëfaxënëgu këy'e gë oxoŷ or go olo? ³⁷ And yëlëxëŷëtëra këy đek oŷënga oram

aṅ, er xwën këy' nde wat këy' na? Masinëlëbi bëräm bën do gë bërey' bën enëbo dëcaxën biyi bëxi! ³⁸ Bëniy alapem ri këme gër iciw' indey'. Elod ami pel ex na mëne emeci enëm endey', ba ifeÿ inëm irey' nacëk. Bëte elod amo yamb ex na xondo irey'. ³⁹ Ejel ed law' këno oŵacar obapuÿ el, elod amo maÿelil ex na. Wëno baṅo nëmbënd gë ejel eÿëngw edam. Wëj anëÿali bay'e nëÿalind mi mašën ejel ed reka këne hik gëmëd', hik goyat el. ⁴⁰ Ašor baxe šorënd oyat ok, mbaṅ bame sorond gë ay'em in gëmëd', do akwëd abame šot na. ⁴¹ Bëniy alapem ri këme gër iciw' indey'. Riyenin këmi bëniy epëxw gë bënax në end napul ir odënaw' oki odey' eṅ. Bëniy bënjongimat mëni cotaxën obeci oram ol do gë opeÿ odam ok. Barikan wëj nëmbët këy' bakëlëbëd epëxw acosa andam aṅ. ⁴² Kido Kaxanu, mëj ar yata këṅo šaca iram *Abëraxam an, mëj ar baṅo rëgënd faba iram *Isak an, axe dëca bana, taxan šanëgu dome iciw' indey' iṅ. Kaxanu awat wat ko toro indam iṅ, do gë asëkwëra iram in, do ganëka gëmëd' mëj rëc këbo.»

End eter Yakob do gë Labaṅ eṅ

⁴³ Labaṅ yaka këṅo *Yakob: «Bolindax, odënaw' odam ex, obaš olo, obaš oram ex, oyel olo, oyel oram ex, do dëk er këy' watënd in, wëno xwënëk. Wëno ine këme xor mëni din doru odënaw' odam ok, ba obaš or rëw' kënebi ol? ⁴⁴ Gërëgako awël nde, yatare eter wëno gë wëj, do eter elo gilex sede irebi in!» ⁴⁵ Ata Yakob wëd' ko ekaÿ do rëd' ko.

⁴⁶ Ga xucak eṅo, *Yakob fel këbi bër ekun edexëm bën: «Medanëgune oxaÿ.» Ata wëdaraw këni oxaÿ do bun këni. Mëj gë Labaṅ yambëra këni na gër angëb and oxaÿ. ⁴⁷ Labaṅ wac ko angëb aṅo «Yegar Saxaduta», do *Yakob mëj wac ko «Galehed». ⁴⁸ Ata re ko Labaṅ: «Angëb and oxaÿ aṅo ex doru sede ir wëj gë wëno in!» Mëj bayixënëk omac od «Galehed», mëne ngëj «Angëb and ex sede aṅ», ⁴⁹ do «Mitësëpa», mëne ngëj «Angëb and enëkona», gayik Labaṅ are re baxo: «Axwën Kaxanu nëkonalebo and ke šapëre ro aṅ! ⁵⁰ Angëmëne arixëra këÿëbi rixërand odënaw' odam ok, angëmëne bësoxari bëšëxe baša këÿëbi na, ax gi ex na gë ala kën fabër. Titinal, Kaxanu ex sede ir biyi bëxi in.» ⁵¹ Ata Labaṅ fel këṅo *Yakob: «Ebun ed oxaÿ elo, ekaÿ ed xwëšak elo, wëno rëdëk mërëxand ir biyi bëxi. ⁵² Ebun ed oxaÿ elo do gë ekaÿ ed xwëšan këme elo, ex otede odebi ok: ame kucali na oxaÿ oṅo, me yeli gand ed hi këy' mi dinanaxën eñëṅëxax. Do wëj bëte ay' kucagu na oxaÿ oṅo, ey' yeli gand ed hi këme ey'e dinanaxën eñëṅëxax. ⁵³ Kaxanu, mëj ar

yata kēbi *Abēraxam do gē Naxor an, gilexo arēc arebi an (mēṅ ex Kaxanu, ar yata kēṅo axarēk arebēn an).»

Ata *Yakob yašar ko gēr oʷac or Ar ko rēgaxēnēnd sēm *Isak ol. ⁵⁴Ga xucak eṅo, *Yakob ri ko šadaxa na gēr etēnd elo. Wāc kēbi bērexēm bēn gēr eʷambēran. Yambēra kēni do xey kēbi na gēr etēnd elo.

32 ¹Ga xeyēk, Labaṅ xani ko mopēd, felarēra kēni momegar gē ejiw bēn do gē bobiw. Ga šalendēra kēbi, xani ko do kwēl wāyi ko gēr ndebēn.

²*Yakob fakēt ko fēña irexēm in. Ata šanayaxēn kēno omeleka od Kaxanu. ³Ga wat kēbi, *Yakob re ko: «Bējo bēr engā end Kaxanu exēni!» Wāc ko na gēr ed ebani «Mahanayim», mēne ngēṅ «Benga beki beṅ».

End ekofētar ed gē Esawu eṅ

⁴*Yakob lēngwali kēbi bērolawēn gēr abinēm *Esawu, gēr Seyir, gēr ebar ed Edom. ⁵Er re baxo: «Mondako kēno felēx, *Esawu, axwēn aram an: “*Yakob, xadēp irey in, ga re ko: aniyitara niyitaraw ke gēr Labaṅ bēn, ang aliyer fo, do alembeliw lembeliw ke oliyer oram ol xali gērēgako. ⁶Ašotēgu šotēgu kēmēni de oxey, gē opali, gē opey, gē obeci, gē okadēp otošan do gē otoxari. Awa axwēn, bēr yelik bējo, bērolawēn bēram exēni. Wēno lawēnēli kēbi ga kēme yarēnd oyekax orey ol, exe kofētaraxēne.”»

⁷Bērolawēn bēn ga bakaw kēni fel kēno *Yakob: «Aʷe y'e kēmi xali gēr abinēx *Esawu. Nē ekacaw exi mēṅ bēte gē ocambenjar okeme onax.» ⁸Ata *Yakob yēdara ko mbaṅ, anjiy aṅ xap kēṅo mokap dēṅ. Šapēreli kēbi bela bērexēm bēn benga beki. Mondako fo šapēreli babi bēte oyel ol: opey ok do gē obeci ol bebēt ibat, oxey ol do ogelemba ok bebēt ijo. ⁹Er baxo rend: «Angēmēne *Esawu ebi ṅwēlēn engā emat do ebi kor, engā ekinēm eṅ ašana kēno šana.»

¹⁰Ata *Yakob ko šalend mondako: «Axwēn Kaxanu, wēj ex ar yata kēṅo šaca *Abēraxam an, bēte wēj fo yata kēṅo *Isak, faba iram. Wēj ex ar fel ke: “Bakal gēr ebar edey, gēr ed rēw kēni, do wēno arin kēmi rin enjekax eṅ!” ¹¹Emēlaya ed wēlaya kēye wēno xadēp irey el axuri xurik. Bēte benjekax bend rin kēye beṅ, axe ṅap ex na. And xegēta bame *Yurēdeṅ ijo aṅ, ošet fo lēkaya bame. Barikan doro bēram bēn benga beki exēni. ¹²Axara xara kēmi dacētēle gēr otaxan od abaʷe *Esawu! Gayikwa ayēda kēme yēdand ba aʷow ko yow exe mereli, ebi dāwēra bēsoxari bēn, do gē obaš ol. ¹³Wēj ga fel ke wa: “Arin kēmi rin enjekax

er, do ašēnan kēme šēnan andēwēra andey aṅ ang eḍini ed gēr angwēngw fo, ed ala ax kor na exo pēn el!”»

¹⁴ Ata yatijo, na xey baṅo *Yakob. Sana kēbi gēr napul ir šot baxo, oyel or kēṅo fupaxēn abinēm *Esawu ol. ¹⁵ Sana kēbi obeci onēm okeme oki, do gē bapēlang alapem; opey onēm okeme oki, do gē okondo alapem. ¹⁶ Sana kēbi bēte ogelemba onēm ofēxw osas, gē batox band banēbi yerinēnd ak; oxeŷ onēm ofēxw onax, do gē okwēlēkwēl epēxw; opali onēm alapem, do ocan ok epēxw. ¹⁷ Mondako fitēra baḅi oyel olo bēga bēga, do engā kala gē axaḍac arexēm. Fel kēbi bēxaḍac bēn: «Dēngwayin tan, do en tebētar motebētar.» ¹⁸ Fel kēṅo axaḍac ayanar an: «And kēn fed gē abaŷe *Esawu aṅ do exi mēka: “Noyō xwēn ki? Feye kēy yend? Noyō wa xwēn kēbi dek oyel or lēngwēna kēyēbi olo?” ¹⁹ Yakayido: “*Yakob, xaḍep irey in, xwēn kēbi. Axwēn *Esawu, er fupaxēn ki lēngwaliw ko. Mēṅ dēṅ nē etēfēgu ebo.”»

²⁰ Ata fel kēbi eṅo fo axaḍac axinēm an, gē asasēn an, do gē dek bēr baḅi sēfēnd bēga bēnd oyel bēn: «Mondako kēno felēd *Esawu, axwēn aram an, and kēn fed aṅ. ²¹ Deyidēn: “*Yakob, xaḍep irey in, gand emban baŷiw ko”.» Gayikwa er baxo yēland: «Axoc kēṅo xoc oxoŷ orexēm ol gē er fupaxēn kēmo do lēngwali kēme in. Bamat aña ko wā exe kaca, do mi kofētar gē onēnga fo!» ²² Ata *Yakob mondako lēngwali baḅi oyel or fupaxēn baṅo ol, do mēṅ xey kēṅo na gēr akwēndaya.

End okaxēr ond Yakob er

²³ Ata yatijo gēmēd, *Yakob gē bēsoxari bēxi bērexēm bēn, gē okaḍep otoxari oki od bēsoxari bērexēm ok, do gē bētox epēxw gē imat bēndexēm bēṅ, xegēta kēni lar ir kēni wācēnd Yabok in. ²⁴ Abar bar baḅi, xegēta kēni lar in gē dek bebēr xwēn ko bēn. ²⁵ *Yakob baŷi ko gabat ekeg elo. Ata šanayaw ko ala do xaxēr kēni gē mēṅ xali kē wecand. ²⁶ Ala ajo ga wat ko mēne anēka dēṅ sēkwan kēṅo eṅo ḍap in, xēm kēṅo gēr epem. Ata *Yakob lonēta ko nand bani xaxērēnd na. ²⁷ Ata re ko ala ajo: «Tebēle me ye, gayikwa anēka kē wecand.» Yaka ko *Yakob: «Ami teb na ey ye, xarak aye yēl ex na obetak ol.» ²⁸ Ala ajo wēka kēṅo: «Ake kēni wācēnd?» Yaka ko: «*Yakob.» ²⁹ Re ko: «Macindēleni gērēgako Isērayel, kērex bo na ga kēni wācēnd *Yakob. Gayikwa axaxēr xaxēr kēn gē Kaxanu do gē bela bēn, barikan wēj xor kēbi.» ³⁰ *Yakob wēka kēṅo: «Kēla pelēle wa oŷac orey ol.» Yaka ko: «Ine kēyē wēkaxēnēnd oŷac oram ol?» Ata yēl kēṅo obetak ol. ³¹ *Yakob wāc ko na gēr ed xaxēr bani «Peniyel», mēne ngēṅ «Dexas ir Kaxanu in». Gayikwa are re baxo: «Afabēr fabēr

këmi gë Kaxanu, do bayi këme abëngw.»³² Eñan eṅ anëka bax fëñgund and baxo xucand *Yakob Penuwel aṅ. Ata këṅo racëtënd oñe oṅ, ga lonëta ko gër epem.³³ Mëṅ ex xali doro, bërändëwëra and Isërayel bën ani y'akënd na angën and gër emef aṅ, gayik gër angën aṅo sembaṅ baxo *Yakob.

End ekofëtar ed Yakob do gë Esawu eṅ

33¹ *Yakob ga rënëta ko, watëgu këbi *Esawu do gë ocambenjar okeme onax ok ga këni ḥatëgu. Šapëreli këbi obaš ol, mar hi këni mërëxand ir Leya do gë Rašel, mar mërëxand ir okadëp otoxari od bësoxari bërëxëm ok.² Lëngwën këbi okadëp otoxari ok do gë obaš orebën ol. Bëtëgu këni Leya do gë obaš orexëm ol, do felata këni Rašel do gë Yosef.³ *Yakob mëṅ dëṅ, lëngw ko gër engä eṅo, do foxi ko banjongëbaki eyi'y el ṅëš gër ebar, xali sëkar këni gë abinëm.⁴ Ata *Esawu hër ko fed këni. Wëga këṅo *Yakob bëxiḃ gër egëla, do ses këni bën tak bëxi.⁵ *Esawu ga rënëta ko, wat këbi bësoxari bën do gë obaš ol. Ata wëka ko: «Nobën ex wa bëjo?» Yaka ko *Yakob: «Bëjo ex obaš or yël ke Kaxanu ol gë oyekax orexëm ol, wëno xadëp irey' in.»

⁶ Okadëp otoxari ok do gë obaš orebën ol sëka këno *Esawu, do foxira këni.⁷ Leya do gë obaš orexëm ol sëka këno bëte, do foxira këni. Bëte Yosef do gë Rašel sëka këno, do foxira këni.⁸ Ata re ko *Esawu: «Do ine ex wa đek oyel or fedëgu këmi olo?» Yaka ko *Yakob: «Exe kofëtaraxëne gë onënga fo šet këmi, faba!»⁹ Re ko bëte *Esawu: «Abaṅe, ašotëra šotëra këme wëno bëte! Er xwën këy' in, bayilexi.»¹⁰ Yaka ko *Yakob: «Ali, axara xara këmi, kanal axana er fupa këmi in gayikako gë onënga fo xofëtar ke. Enimin, wëno ga šanaya këme gër lëngw irey' nangëde gër lëngw ir Kaxanu fo, do xofëtar ke gë onënga fo.¹¹ Këla kanal axana er fupa këmi in, oyel orey' ex, gayikako gë oyekax orexëm ol yëlëra ke Kaxanu xali šotëra këme đek er ebax me cot in.» *Yakob nëyali këṅo *Esawu xali wä ko.

¹² *Esawu re ko: «Awa međerane đek oṅënga oṅ ene y'exëne, wëno kë lëngwa.»¹³ Ata yaka ko *Yakob: «Faba, anang nang këy' mëne obaš ol ani kem ex na. Bëte nëkodëbi opey' onëm ok, gë obeci onëm ol, do gë oxey' or gë batox band kë yerind ol. Angëmëne akey amat fo nëyali kënebëne oñe oṅ, đek këni šësëra oyel obeja ol.¹⁴ Axara xara këmi faba, đëngwal wëj. Endëmane endëmane këmi sëfëli wëno xadëp irey' in, gë obaš ol do gë oyel ol, xali mi ṅatëli gër ndewën, gër ebar ed Seyir.»¹⁵ Ata re ko *Esawu: «Awa baxëtël mi tebën ndakaṅ mar ocambenjar odam ok.» Yaka ko *Yakob: «Oko në end ine ngwa? Faba, axara xara

këmi, tebanële din!»¹⁶ Ata kwël yatijo fo, baka baxo *Esawu ond gër ebar ed Seyir oṅ.

¹⁷ Ga xucak eṅo, *Yakob yë ko kwël ond gër Sukot oṅ. 'Bayënayax ko baciw̃, do rindëranëx këbi baner oyel orexëm ol. Mëṅ w̃acaxën këni fën gër ed hi bani «Sukot», mëne ngëṅ «'Baner baṅ».

End gër Sišem eṅ

¹⁸ Ata *Yakob mondako ĥat baxo aḃëngw ga xaniw ko gër ebar ed Padaṅ-Aram. Ĥat ko gër angol and Sišem, gër ebar ed Kanahaṅ. Ri ko akwëndaya andexëm aṅ ler gër angol aṅo. ¹⁹ *Yakob w̃eḃ ko batama këme band kodî do yëc ko ebar gër otaxan od bosëniw̃ bor Amor, sëm ir Sišem. Gër ebar elo ri baxo akwëndaya andexëm, ler gër angol and Sišem. ²⁰ *Yakob ri ko na angëb and eṅo caleraxënënd Kaxanu, do w̃ac ko «El-Eloxe-Isërayel», mëne ngëṅ «Kaxanu, Kaxanu, mëṅ ar yata këṅo Isërayel an.»

End Simewoṅ do gë Lewi eṅ

34 ¹ Akey amat, Dina endënaw̃ end rëw̃ën këno Leya *Yakob eṅ, yë ko ebi nangëgu odënaw̃ od gër ebar elo ok. ² Ata Sišem, asëniw̃ ar Amor, emun end ebar ed bërändëw̃ëra and Het eṅ, wat këṅo Dina. Ga sëra këṅo, w̃ëla këṅo, do lakix këni, xarak ax ñap ex na. ³ Ata Sišem lëka këṅo monëka dëṅ Dina, endënaw̃ end *Yakob eṅ. Sišem ĥan këṅo mbaṅ endënaw̃ emeja eṅo. 'Bend ko xwëtaya gër emëkw edexëm fo baṅo felënd endënaw̃ emeja eṅo. ⁴ Sišem fel këṅo sëm Amor: «Karanële endënaw̃ eṅo, wëno mo ñër yandi ke.» ⁵ Ata ga nang ko *Yakob mëne Sišem aḃuyarën buyarën këṅo aḃiw̃ Dina, sësina ko yem xali ĥatëgu këni bosëniw̃ ga hiw këni gër apuṅ, gër oxadac or oyel.

⁶ Ata Amor, sëm ir Sišem, y'ow ko gër ed ebaxo *Yakob eni ñëpaxën end Dina eṅ. ⁷ And bani ĥatëgund bosëniw̃ bor *Yakob aṅ, ga hiw këni gër apuṅ, nang këni ecëfënaḃik eṅo. Hi këbi nangëde aširëra širëra këneḃi fo, do xoṅ këni xali xurik, gayik Sišem amena atëm ri baxo paḃ gër bërändëw̃ëra and Isërayel, ga laki bani ako gë endënaw̃ end *Yakob eṅ, xarak eṅo ax ñap ex na. ⁸ Amor fel këbi: «Asëniw̃ën Sišem wa ĥan këṅo endënaw̃ endewën eṅ, yëlino eṅo ñër, axara xara këmun. ⁹ Wën gë biyi axor këne xore ene dëkëre paḃ gë oṅer oṅ. Wën enëbo yëlënd odënaw̃ odewën ok, do enëḃi ñërënd odeḃi ok. ¹⁰ Andamat këne lëge do ebar el edewën kë hi. Cëxwayayin ro, en pandërand, do en yëcënd owar or kën xwën.»

¹¹ Sišem yow ko fel këbi sëm ir endënaŵ do gë bobinëm: «Tebanine! Wëno ayël këmun yël er këne wëka yo. ¹² Pënëtayin mbaṅ napul ir këmun wëdën in, do gë exëbëanaxik er këmun yël in. Ayël këmun yël er këne wëka yo. Barikan fo, yëline endënaŵ eṅ mo ñër!» ¹³ Bosëñiŵ bor *Yakob yaka këñëbi gë osit Sišem do gë Amor, sëm irexëm, gayik Sišem abuyarën buyarën baṅo Dina, imaṅe itoxari indebën iṅ. ¹⁴ Fel këñëbi: «Ax mënd ex na mo yël imaṅe itoxari indebi iṅ asošan axacërëx: ošëfën osëm ex eṅo gër enëng endebi!» ¹⁵ Damana mi maxën end re kën eṅo, afo en ma pere en gi ang biyi ak: asošan ar ex yo eno kac axac. ¹⁶ Aṅo fo këmun yël odënaŵ odebi ok, do biyi bëte mëni ñërënd odewën ok. Ata këne lëge në erebat, do ene giye bulunda ibat. ¹⁷ Biyi ata këmo wëd endënaŵ endebi eṅ, do kwël mi dëfa angëmëne anëbo baxët ex na, angëmëne an ma ex na enun kacënd axac.»

¹⁸ Amor do gë asëñiŵ Sišem wã këni eyey'an elo. ¹⁹ Ataṅ šambenjar in wã ko exo di mondako gayik mbaṅ ḥan baṅo endënaŵ end *Yakob eṅ. Xarak Sišem, ar gapak ebaxo gër dek ekun ed sëm. ²⁰ Ata Amor do gë asëñiŵ Sišem ye këni gër ebët ed angol andebën. Fel këñëbi bëla bër lëg bax gër angol andebën bën: ²¹ «Bela bëjo, bër aketëxeta ex ro gër ndebi. Dëgëlexëni gër ebar edebi ro, do eni pandërand. Ebar edebi el aṅang ṅangëk, axëñ këni xëñ! Biyi aṅër këñëbe ṅana enëbe ñërënde odënaŵ odebën ok, do bën enëbi ñërënd odebi ok. ²² Barikan eni maxën edëg ed andamat gë biyi el, emat wëka këni, ene gixëne bulunda ibat. Asošan ar ex yo gër ndebi ro eno kac axac, ang xac këñëbi bën ak. ²³ Oyel orebën ol, gë napul irebën in, do gë oṅacar orebën ol, ax gi ex na nde ata këñëbe xwëne? Mane wa aṅa emat end wëka këñëbo eṅo, ene dëgaxëne andamat.» ²⁴ Dek bër bax šanënd gër ebët ed angol bën wël këñëbi Amor do gë asëñiŵ Sišem. Ata dek bësošan bër bax šanënd gër ebët ed angol bën wã këni enëbi kac.

²⁵ Yatir akey atasën, xarak anëka këni sorond, Simewoṅ do gë Lewi, bosëñiŵ bor *Yakob, bër acël amat gë Dina bën, wëd këni ala kala duxuma irexëm in. Ḥat këni gër angol endëmane fo, ala abi wata ex na. Laṅwëra këñëbi dek bësošan bën. ²⁶ Ḥaš këñëbi bëte gë oduxuma ok, Amor do gë asëñiŵ Sišem. Xanaw këno Dina gër iciŵ ind Sišem, do kwël šan këni. ²⁷ Bosëñiŵ bor *Yakob bëjo xoba këni gër bëšësëk do xwëcara këñëbi. Xandëra këñëbi bacota baṅ dek angol aṅ, gayik imaṅe itoxari indebën iṅ buyarën bano. ²⁸ Xandëra këñëbi oyel orebën ol: opey, gë obeci, gë oxey, gë opali, gë dek er ebax gër angol in, do gë er ocënga in. ²⁹ Xandëra këñëbi bacota bandebën baṅ. Sërara këñëbi bësoxari bërebën

bën, gë dek bër gër oxun orebën bën, do gë dek bebër ebox gër bëciw̄ bën.

³⁰ Ga xucak eṅo, *Yakob fel këbi Simewoṅ do gë Lewi: «Wën ata etëm eṅ w̄ëlanëgu këne. Awërax këne xwët bër lëgëk gër ebar elo ro bën, gë bërändëwëra and Kanahaṅ bën, do gë bër and Përisi bën. Wëno bela bëfëñëpëne fo šot këmëni. 'Bën ata këne barënan ene mereli, do enëbo dawëra wëno gë bër iciw̄ indam bën.» ³¹ Simewoṅ do gë Lewi yaka këni: «Aṅap nde ṽapëk eno dixëra imaṽe itoxari indebi iṅ ang asoxari aṽacaxik fo?»

End orëfa or Yakob eṅ

35 ¹ Akey amat, Kaxanu fel këṅo *Yakob: «Kanil ey dëfa ṽaṅ gër Bet-El, ey dëgëx fën. Dinëxëde angëb wëno Kaxanu, ar šanayaxën baxi and bay' hërënd eyo cana abinëx *Esawu an.»

² Ata *Yakob fel këbi bër iciw̄ indexëm bën, do gë dek bër ebox gë mëṅ bën: «Dapin olaš or ex mërëxand irewën do xwëta kën ang Kaxanu fo oṅ. Wunëtarayin, do nëmbarayin banjëm baṅ. ³ Yaṅ gër Bet-El këne rëfaye. Fën këmo rinëx angëb Kaxanu, mëṅ ar yakali baxe cale yatir šëmura baxe an, do mëṅ ar xaxa ke gër fëña iram an.» ⁴ Ata fëxwendëra këno *Yakob dek olaš orebën or ebox gër otaxan odebën oṅ, do gë dek baṅepe band bakara bani gër banëf bandebën baṅ. *Yakob wëg ko dek bebijo, dila gër edëp ed ananga and ex ler gër Sišem. ⁵ Ga ri këni mondako, kwël ṽe këni. Kaxanu lapan këbi anjiṽ atëm bër lëgërak gër bangol band ler ler na gër ed ebani bën. Ata anëbi tëf ex na bosëñiṽ bor *Yakob.

⁶ *Yakob do gë dek bërexëm bën hat këni gër Lus, mëne ngëṅ gër Bet-El, gër ebar ed Kanahaṅ. ⁷ Rix ko angëb do w̄ac ko na gër ed ebani «El-Bet-El», mëne ngëṅ «Kaxanu, ar gër Bet-El an». Gayikwa Kaxanu na šanayaxën baṅo *Yakob, and baxo hërënd eṅo cana abinëm aṅ.

⁸ Ata Debora, asoxari ar rafën baṅo Rebeka an, šës ko. Wëxëta këno ler gër Bet-El, dila gër aces and nëngwët bani oṽac «Atëx and otes».

⁹ Ata Kaxanu šanayaxën këṅo bëte *Yakob, ga hiw ko gër ebar ed Padaṅ-Aram. Yël këṅo obetak ol.

¹⁰ Ata re ko Kaxanu: «Oṽac oreṽ ol *Yakob ex, bari ax bo na ga këni w̄acënd *Yakob. Isërayel këni ṽana eni macënd.» Mondako nëngwët baxo oṽac orexëm ol: Isërayel. ¹¹ Re ko bëte Kaxanu: «Wëno ex Kaxanu, ar xorëk beṽ dek an. Dëwëlëbi obaš oranjëm, do nëmberëlexëni mbaṅ. Enëṅ do gë amara and benëṅ kë šanëgu gër ndeṽ. 'Bemun kë šanaya na gër bër këṽëbi rëw̄.

¹²Ebar ed yël këmëni *Abëraxam do gë *Isak el, ayël këmün yël, wëj do bërändëwëra andey bën, and këy xuca aṅ.»

¹³Ata Kaxanu ga xani ko, ko šëgënd y'aṅ y'aṅ na gër ed bani yey'andërand gë *Yakob. ¹⁴*Yakob rëd ko ekaṅ na gër ed yey'aneli baṅo Kaxanu. Xoš ko gër ekaṅ ed rëd baxo elo ogu do gë ngoy' ex gixën ekaṅ ecëbax. ¹⁵*Yakob wac ko na gër ed ebani Bet-El, na gër ed yey'aneli baṅo Kaxanu.

End ecës ed Rašel eṅ

¹⁶*Yakob gë bër ekun edexëm bën xani këni na gër Bet-El. Anëka bani saxand gër Efërata, ga rëwëra ko Rašel. Barikan orëw olo mbaṅ y'ëka baṅo. ¹⁷And baṅo rëwënd itox aṅ, asoxari ar baṅo rëcand gër orëw an, re ko: «Kërey yëdara na, lëmëta šot këyo bëte.» ¹⁸Damana exo kotixën, wac këṅo lëmëta in «Ben-Oni», mène ngëṅ «Asëñiwën ir ay'ambën iram». Barikan sëm nëngwët këṅo «Beṅšame», mène ngëṅ «Asëñiwën ir liw iram». ¹⁹Ga xoti ko Rašel, wëxëta këno gër fëña ir gër Efërata, mène ngëṅ ir gër Betëlexem. ²⁰*Yakob rëd ko ekaṅ gër yeg ir Rašel. Ata ekaṅ elo na bayik xali doro.

²¹Isërayel gë bër ekun edexëm bën rëfa këni do rix këni akwëndaya andebën aṅ yabët ebar ed Migëdal-Eder el. ²²Amëd and lëg baxo Isërayel na gër ebar elo aṅ, Ruben y'e ko laki këni gë Bila, asoxari ar yëpa bani aṅyëpa fo gë sëm an. Ata nang ko *Yakob.

Bosëñiw bor *Yakob er hi bani epëxw gë bëxi. ²³Bëtošan bënd rëw këbi Leya bëṅ: Ruben, iñanar ind *Yakob iṅ, gë Simewoṅ, gë Lewi, gë Yuda, gë *Isakar do gë Sabuloṅ. ²⁴Rašel mëṅ cëṅ, rëw këbi Yosef do gë Beṅšame. ²⁵Bila, xadëp isoxari ir Rašel in, rëw këbi: Dan do gë Nefëтали. ²⁶Silëpa, xadëp isoxari ir Leya in, rëw këbi Gad do gë Aser. Bën ex bosëñiw bor *Yakob, bër rëwëgu këbi gër ebar ed Padaṅ-Aram bën.

²⁷Ata *Yakob gë bër ekun edexëm bën hat këni xali gër sëm *Isak, gër Mamëre, ler gër Kiriyat-Arëba, gër ed këni wacënd bëte Ebëroṅ. Fën lëg bani ang bëliyer fo *Abëraxam do gë *Isak. ²⁸*Isak ga liya ko bëniy këme gë ofëxw ocongosas, ²⁹šës ko. Ata *Isak moped fed baṅo oxar ol, damana baraxën këni gë bëxarëk bërëxëm bër šësëk elod anëka fo bën. *Esawu do gë *Yakob wëxëta këno.

End orëfa or Esawu eṅ

36 ¹Mondako ex andëwëra and *Esawu aṅ, mëṅ ar bano wacënd bëte Edom an. ²*Esawu yër babi odënaw od gër

ebar ed Kanahaṅ: Ada abiw̄ ar Eloṅ, arandëw̄ëra and Het an, do gë Oxolibama, abiw̄ ar Ana, ejiw̄ ed Tëсібewoṅ, arandëw̄ëra and Hor an. ³Baša këṅo bëte Basëmat, abiw̄ ar Isëmayel, abinëm ar Nebayot. ⁴Ata Ada rëw̄ën këṅo *Esawu, Elifas. Basëmat mëṅ, rëw̄ën këṅo Rehuwel. ⁵Oxolibama rëw̄ën këṅo: Yewuŕ, gë Yalam, do gë Kore. Bën ex bosëñiw̄ bor *Esawu, bër rëw̄ kënëbi na gër ebar ed Kanahaṅ bën.

⁶Akey amat, *Esawu bar këbi bësoxari bërexëm bën, gë bosëñiw̄, gë bobiw̄, do gë đek bela bër iciw̄ indexëm bën. Bar këbi bëte đek oyel orexëm ol, do gë bebër ŕotëra baxo na gër ebar ed Kanahaṅ bën. Ye ko kwël orëfa në ebar ecëxe, eni ṅaw̄ëtaraxën gë abinëm *Yakob. ⁷Gayikwa napul ir ŕot baxo ala kala in axuri xuri bax ga yëmbëk. Ax mënd bana eni đëg në erebat. Bëte na gër ebar ed yëpa bani ang bëliyer fo el, oyel orebën ol abani xëñ na. ⁸*Esawu y'e ko yëpax ko gër ebar ed kap gër etënd ed Seyir. *Esawu ex wa Edom.

End bërandëw̄ëra and Esawu eṅ

⁹Mondako ex andëw̄ëra and *Esawu aṅ, sëm ir Edom, gër ebar ed kap gër etënd ed Seyir. ¹⁰Omac od bosëñiw̄ bor *Esawu ok ebax: Elifas, ar rëw̄ën këṅo alindaw̄ Ada an, gë Rehuwel, ar rëw̄ën këṅo alindaw̄ Basëmat an. ¹¹Ata bosëñiw̄ bor Elifas hi këni: Teman, gë Omar, gë Tësefo, gë Gatam, do gë Kenas. ¹²Timëna, ebax asoxari ar yëpa bani a yëpa fo gë Elifas, asëñiw̄ ar *Esawu an. Timëna ijo rëw̄ën këṅo Amalek. Ata bën ex bosëñiw̄ bor Ada, asoxari ar *Esawu an.

¹³Bosëñiw̄ bor Rehuwel exëni: Nahat, gë Sera, gë ŕama, do gë Misa. Bën ex bosëñiw̄ bor Basëmat, asoxari ar *Esawu an. ¹⁴Mondako bax omac od bosëñiw̄ bor Oxolibama ok, abiw̄ ar Ana, asoxari ar *Esawu an. Ana ijo ex mëṅ bëte abiw̄ ar Tësebewoṅ an. Mëṅ rëw̄ën baṅo *Esawu: Yewuŕ, gë Yalam, do gë Kore.

¹⁵Mondako hi bani bemun bend bosëñiw̄ bor *Esawu beṅ. Gër andëw̄ëra and Elifas, iñanar ind *Esawu iṅ: Teman, gë Omar, gë Tësefo, gë Kenas, ¹⁶gë Kore, gë Gatam, do gë Amalek. Bën ebax bemun bend andëw̄ëra and Elifas beṅ, gër ebar ed Edom. Bën ex bosëñiw̄ bor Ada. ¹⁷Mondako hi bani bemun beṅ gër bosëñiw̄ bor Rehuwel, asëñiw̄ ar *Esawu: Nahat, gë Sera, gë ŕama, do gë Misa. Bën ebax bemun bend andëw̄ëra and Rehuwel beṅ, gër ebar ed Edom. Basëmat, asoxari ar *Esawu an, ebax ejiw̄ edebën.

¹⁸Mondako hi bani bërandëw̄ëra and Oxolibama bën, asoxari ar *Esawu an. Gër bërandëw̄ëra and Oxolibama, abiw̄ ar Ana, asoxari ar *Esawu an, bemun beṅ er hi bani: Yewuŕ, gë Yalam, do

gë Kore. ¹⁹ Bën ebax bosëñiĩw bor *Esawu, do bën ebax bemun bendebën beṅ. *Esawu ex wa Edom.

²⁰ Mondako hi bani bosëñiĩw bor Seyir, arandëwëra and Hor an. Bër lëg bax gër ebar elo na bën, er hi bani: Lotañ, gë Šobal, gë Tësibewoṅ, gë Ana, ²¹ gë Dišoṅ, gë Etëser, do gë Dišaṅ. Bën ebax bemun bend bërändëwëra and Hor, do gë dek obaš or Seyir gër ebar ed Edom beṅ. ²² Obaš or Lotañ ol er hi bani: Ori do gë Emam. Imaṅe itoxari ind Lotañ iṅ ebaxo Timëna. ²³ Mondako hi bani bosëñiĩw bor Šobal: Alëfaṅ, gë Manahat, gë Ebal, gë Šefo, do gë Onam. ²⁴ Mondako hi bani bëte bosëñiĩw bor Tësibewoṅ: Afa do gë Ana. Ana isošan ijo šanan bax añësa and men gër ladawe, and babi xadacërand opali od sëm Tësibewoṅ aṅ. ²⁵ Mondako hi bani bëte obaš or Ana ol: itošan iṅ, Dišoṅ, do gë itoxari iṅ, Oxolibama. ²⁶ Mondako hi bani bëte bosëñiĩw bor Dišoṅ: Emëdaṅ, gë Ešëbaṅ, gë Yitëran, do gë Keran. ²⁷ Mondako hi bani bosëñiĩw bor Etëser: Bilëxaṅ, Sahafaṅ, Safaṅ, do gë Akan. ²⁸ Mondako hi bani bosëñiĩw bor Dišaṅ: Utës do gë Aran. ²⁹ Mondako hi bani bemun bend bërändëwëra and Hor beṅ: Lotañ, gë Šobal, gë Tësibewoṅ, gë Ana isošan, ³⁰ gë Dišoṅ, gë Etëser, gë Dišaṅ. Bën ebax bemun bend bërändëwëra and Hor beṅ, gër ebar ed Seyir.

³¹ Mondako hi bani bëte bemun bend bëtëraw bax gër ebar ed Edom beṅ, đamana eni gixën gë bemun bërändëwëra and Isërayel bën. ³² Bela, asëñiĩw ar Bewor wun ko gër ebar ed Edom, do oʋac or angol andexëm ol ebax Dinaba. ³³ And šës ko Bela aṅ, Yobab, asëñiĩw ar Sera, bëteli ko owun ol. Do angol andexëm aṅ ebax Botësëra. ³⁴ And šës ko Yobab aṅ, Hušam, ar gër ebar ed bërändëwëra and Teman an, bëteli ko owun ol. ³⁵ And šës ko Hušam aṅ, Xadad, asëñiĩw ar Bedad, bëteli ko owun ol. Mëṅ wëreli baṅo Majaṅ xali xor këṅo gër ebar ed Mohab. Angol andexëm aṅ ebax Awit. ³⁶ And šës ko Xadad aṅ, Salëma ir gër Masëreka, bëteli ko owun ol. ³⁷ And šës ko Salëma aṅ, Sawul ir gër Rexobot Nahar, bëteli ko owun ol. ³⁸ And šës ko Sawul aṅ, Bahal-Hanaṅ, asëñiĩw ar Akëbor bëteli ko owun ol. ³⁹ And šës ko Bahal-Hanaṅ, asëñiĩw ar Akëbor aṅ, Hadar bëteli ko owun ol. Angol andexëm aṅ ebax Pawu, do oʋac or alindaʋ ol, Mehetabel, abiĩw ar Matëred, ejiĩw ed Mesahab.

⁴⁰ Mondako ebax omac od bemun bend bërändëwëra and *Esawu beṅ, nëṅg gë nëṅg, edëg gë edëg: Timëna, gë Alëfa, gë Yetet, ⁴¹ gë Oxolibama, gë Ela, gë Pinoṅ, ⁴² gë Kenas, gë Teman, gë Mibëtësar, ⁴³ gë Magëdiyel, do gë Iram. Bën ebax bemun bend gër Edom beṅ, ang lëgëra bani ak, gër ebar ed xwën këni. *Esawu ex axarëk arebën an, axarëk ar bërändëwëra and Edom an.

End ođakeli od Yosef eņ

37¹ Ata *Yakob lëg ko na gër ebar ed Kanahaņ, gër ebar ed ŷëpa baxo sëm ang aliyer fo el. ² Mondako bax andëwëra and *Yakob aņ. Yosef, lëmëta fo bayi baxo, do anëka sëk baņo bëniy epëxw gë bënjongëbëki. Oyel ol banëbi xadacërand gë bobinëm, gë obaš or Bila ol, gë or Silëpa ol, bësoxari bër sëm bën. Xarak Yosef, đek baxo hatelind gër sëm irebën ang banëbi renarand ak. ³ Isërayel moņan ĥan baņo Yosef, nëmëc đek obaš orexëm ol, gayik gand oxar rëw baņo. Ašalan šalan baņo acud anjekax and ŷër-ŷër. ⁴ Bobinëm wat këni mène đek ang ebani ak Yosef ex itox ind xwël këņo sëm irebën iņ. Ata ŷana këno ecus el. Laņ gë xoŷ fo bano yeyanelind.

⁵ Akey amat, Yosef lakeli ko, do sëfëtan këbi bobinëm lakeli in. Ata šus këno kaš-kaš. ⁶ Yosef re ko: «Baxëtin lakeli ir ri këme in, Axara xara këmun! ⁷ Biyi đek gër ošënga bane xapërande olaņ. Ataņ eđaņ edam el xwëšak ceg. Olaņ orewën oņ, ga xetak jey edam el, foxik gër lëngw ir eđaņ edam.» ⁸ Ata re këni bobinëm: «Do ba wëj nde kë hi emun endebi eņ? Wëj nde këbo xwën?» Ata šus këno bëte kaš-kaš në end ođakeli odexëm eņ, do në end oyeŷandëran orexëm eņ.

⁹ Yosef lakeli ko bëte gašëxe. Ga këbi sëfëtan bobinëm, re ko: «Alakeli lakeli këme bëte, eñan eņ, gë facaw in, do gë ował epëxw gë ebat oņ, ga foxirak gër lëngw iram.» ¹⁰ Sëfëtan këņo bëte sëm lakeli ijo, ang sëfëtan babi bobinëm ak. Ata sëm rexëra këņo mondako: «Ineŷa wacayak lakeli irey ijo? Ba wëno, gë norix, do gë bobinëx nde kë ŷeli mi poxi gër lëngw irey?» ¹¹ Ata bobinëm ŷakëraxi këbi. Barikan sëm bayeli këņo laņ gër onden ođakeli oko.

End oyakëraxi od bobinëm bor Yosef eņ

¹² Akey amat, bobinëm bor Yosef ŷe këni enëbi kadacërax opeŷ ok do gë obeci or sëm irebën ol ler gër ebar ed Sišem. ¹³ Isërayel fel këņo Yosef: «Ax gi ex na nde, bobinëx ler gër Sišem kënëbi xadacëraxënd oyel ol? Yow mi đawën gër ed exëni.» Yaka ko Yosef: «Awa!» ¹⁴ Re ko bëte Isërayel: «Këla, ŷel gër bobinëx, ey nangëgu ba bëbëngw bayi këni, bën do gë oyel ol. Maŷiwëd eŷe pelati.»

Mondako laŷën baņo elod na gër amora and Ebëroņ. Yosef ga ŷe ko, ĥat ko xali gër Sišem. ¹⁵ Ata ga ko ŷexëra gër ocënga, fed këni gë ala. Ala ajo wëka këņo: «Ineŷa këŷ šaland?» ¹⁶ Yaka ko: «Bëmaŷe bëndam bëņ këmëni šaland. Këla pelële, feye kënëbi

xadacërand oyel orebën ol.»¹⁷ Re ko ala ajo: «Ani bo ex na ro, gayik awël wël këmëni ga këni re: “Yene gër Dotaj.”» Ata Yosef xuca ko gër ocal od bobinëm. Sëkëx këbi gër Dotaj.

¹⁸ Ata bën watëgu këno caw. Damana exo ɲat gër ed hi bani, wëlër këni eno ðaw. ¹⁹ Mondako bani rend: «Yo nëkodo wa, axwën odakeli an ga ko hatëgund. ²⁰ Gërëgako, yowën enëjo ðawe, do enëjo ðape polo në andu. Gwëre ene dede mëne emacar ekeÿax y'ak këno. Ata këne nange ba mondake kë hi odakeli odexëm oko.» ²¹ Ruben ga wël ko endey' eno, racët këno Yosef gër otaxan odebën, re ko: «Kërenëjo ðaw ex na ðe!» ²² Baš ko: «Ošat kërex car na. N'ëkëtinno gër andu and ex gër ladawe aṅ, bari yowey' këreno dinan na.» Eno dacët gër otaxan odebën, do eno bakali gër sëm yandi baṅo mën yey'anaxën baxo mondako.

²³ And hat ko Yosef gër bobinëm aṅ, bën wëlën këno, do šudët këno acud andexëm, acud and yër-yër aṅ. ²⁴ Ga sëra këno, yëkët këno gër andu: andu aṅo ax gi bana gë men. ²⁵ Ga rixëra këno mondako, yëpa këni eni y'ambëra. Ga rënëta këni watëgu kënebi enga end Oyula od ebax bërändëwëra and Isëmayel, ga hiw këni gër ebar ed Galahad. Ogelemba odebën ok lëbinderagu kënebi ogu onëngax, ond bani wëland gër ebar ed Misëra. ²⁶ Ata Yuda fel këbi bobinëm: «Ineŵa këbo fecga ga alaŵ laŵ këneṅone imaÿe indebi iṅ do ene condërande ecës edexëm el? ²⁷ Yowën enëjo pane gër bërändëwëra and Isëmayel. Kërenëjo ðaw ex na, gayikwa imaÿe indebi ex, šapar irebi exo!» Ata bobinëm w'a këni endexëm enj. ²⁸ Oyula od bërändëwëra and Majaṅ bax xucand. Ata šëpëtëgu këno Yosef gër andu. Na fan këno gër otaxan od bërändëwëra and Isëmayel, batama alapem band kodî, do bën wëla këno kwël gër ebar ed Misëra. ²⁹ And bakaw ko Ruben na gër andu aṅ, nema këno Yosef. Hësëra ko banjëm bandexëm baṅ⁹. ³⁰ Ga baka ko gër bobinëm, re ko: «Itox iṅ axo bo ex na! Do wëno feye wa këme y'e gërëgako?»

³¹ Ata wëd këni acud and Yosef aṅ, nëngëra këni gë ošat or apëlang and haš bano oṅ. ³² Laŵëneli këni acud aṅ gër sëm irebën gë eyey'an elo: «Nëkod wa er wëdga këmi in. Këla, nëkonël ba acud and asëñix aṅ ex.» ³³ *Yakob ga wat ko acud aṅ, re ko: «Acud and asëñiwën aṅ ex! Emacar ekeÿax wa w'anangëtëra këno, emacar ekeÿax y'ak këno Yosef!» ³⁴ Ata ga y'ambën këno gër yomb, *Yakob hësëra ko banjëm band šud'a baxo baṅ. Xapa

937.29 Bër enëng endexëm bën aṅes bani hësënd banjëm bandebën baṅ and këbi logën ba ebi cena aṅ.

ko jabote gër edum, do ko renitarand end asëñiŵ eṅ xali bakey bandanjëm. ³⁵ Dek bosëñiŵ do gë bobîŵ këno yifarand. Barikan ayifara yo ayifara, hëp ko exo cësina. Er baxo rend: «Arenita këme renita end asëñiŵën eṅ xali mo tækëx gër wur ir bësësëk!» Mondako sesëra baxo xali.

³⁶ Xarak, bërändëwëra and Majaṅ bën kwël wëla bano Yosef gër ebar ed Misëra. Fanëx këno gër Potifar, alëngw ar bënëkona bër Farawoṅ an.

End Yuda do gë Tamar eṅ

38 ¹ Amëd aṅo, Yuda anacëta nacëta babi bobinëm, do rëfa ko ler gër iciŵ ar bano ind ar bano wacënd Hira, gër angol and Adulam. ² Ata Yuda wat këṅo endënaŵ end Ŝuwa eṅ, Abëkanahaṅ. Ga yër këṅo, bar këni angaŵ amat. ³ Asoxari an hi ko gë acël do rëw këṅo itoŝan. Yuda wac këṅo Er. ⁴ Hi ko bëte gë acël, do rëw këṅo itoŝan. Wac këṅo mëṅ dëṅ Onan. ⁵ Rëw këṅo bëte itoŝan, do wac këṅo Ŝela. And rëwëra ko alindaŵ aṅ, Yuda gër Kesib hi baxo.

⁶ Ata Yuda ŝalan këṅo Er, itoŝan iñanar indexëm iṅ, asoxari ar këno wacënd Tamar. ⁷ Ang baxo liyand Er, itoŝan iñanar ind Yuda ak, Axwën Kaxanu aŝus ŝus baxo, ata laŵ këṅo. ⁸ Ga ŝës ko Er, Yuda fel këṅo Onan: «Bëtelilo asoxari ar abinëx an, ang rëpëk ak, exo gixën ar gë obaŝ.» ⁹ Ata Onan yër këṅo asoxari an. Barikan nang ko mëne obaŝ or këbi rëw ol, or abinëm kë hi, ani gi na orexëm. And këni bar angaŵ aṅ, Onan exo dex gër ebar eneda endexëm eṅ, abaxo seb na gër asoxari, ga xey këṅo eṅo cotën andëwëra abinëm. ¹⁰ Er baxo rind ijo Axwën Kaxanu aŝus ŝus baxo, ata laŵ këṅo mëṅ bëte. ¹¹ Ata Yuda fel këṅo Tamar, abiŵ ir eñër: «Gayikako asoxari asebëta-sebëta hi këy, mañil gër sorix xali exo daf asëñiŵën Ŝela.» Gayikwa Yuda are baxo rend: «Kërexo cës na fa Ŝela bëte, ang bobinëm ak.» Tamar wäyi ko, do yëpax ko gër iciŵ ind sëm.

¹² Ga niyitak, abiŵ ar Ŝuwa, alindaŵ ar Yuda, ŝës ko. And xucak oyaŵ aṅ, Yuda ye ko yaṅ gër Timëna, gër bër babi xacanënd omban opey odexëm ok. Sëfër këni gë Hira, lawo irexëm, Abëkanahaṅ ar gër Adulam an. ¹³ Ata bela bën fel këno Tamar: «Ayarax isoŝan cëṅ doro ko yend de yaṅ gër Timëna, gër ekaca ed omban ond opey odexëm.» ¹⁴ Tamar ŝudëtara ko banjëm band bësoxari bësebëta-sebëta baṅ. Nëmbara ko bacëxe, labaya ko kwëc dëxas in gë anjëm, do yëpa ko ler gër ingol ind Eyinayim, gër fëña ir gër Timëna. Gayikwa awat wat baxo mëne Ŝela anëka dëṅ raf ko, bari aṅo bëteli bana. ¹⁵ Yuda, sam ga wat

kęno, yęla ko asoxari aņacaxik ex, gayik kwęc lab baxo dęxas in. ¹⁶ Nangęrexe męne abiw ir eņęer ex, re ko: «Awęl nde, mękęņaye ga wa wa kęy!» Yaka ko Tamar: «Ine kęye yęl angęmęne awa wa kęme?» ¹⁷ Re ko Yuda: «Ipęrac kęmi yebęnęgu.» Yaka ko Tamar: «Awa! Bari kan pere kęye sebęn yęy damana exo ęataxęnęgu.» ¹⁸ Węka ko Yuda: «Inęwa kęmi yęl?» Yaka ko: «Edęxęr ed gę owaс oreу ed ręx kęy' elo, do gę acęc and lękaya kęy' aņo.» Ata ga fęxwęc kęno oęęnga oņo, laki kęni. Mandęk Tamar, yatijo ŝot ko acęc aņ. ¹⁹ Ga waıi ko gęr ndebęc, labęc ko dęxas irexęc in, do bakan ko banjęc band bęsoxari bęsebęta-sebęta baņ.

²⁰ Ata Yuda lawęc kęno lawo irexęc in, Abadulam an, eņo yęlęc ipęrac iņ asoxari ajo, do exo kanaw bebęr sebęnęgu baņo bęc. Bari męņ ga ye ko, aņo wat ex na. ²¹ Węka kębi bela bęc lęgęk ler gęr Eynayim na bęc: «Feye wa exo asoxari aņacaxik ar bax yępand ler gęr fęņa an?» Yaka kęno: «Biyi elod amo wat ex na ro asoxari aņacaxik!» ²² Ga baka ko gęr Yuda, re ko: «Węno amo watęgu ex na đe, do bęc lęgęk ler na bęc ga re kęni męne elod ano wat ex na na asoxari aņacaxik!» ²³ Ata re ko Yuda: «Kwęcayaxęlexo oęęnga or sebęnęgu kęmo oņ! Kęrexe calaye na fa mocala dęņ oŝęcęc ol. Ayebęc yebęc kęmo ipęrac iņ, bari węc aņo watęgu ex na.»

²⁴ Ga xucak opacaw otas, yow ko ala fel kęno Yuda: «Awa Tamar, abix ar eņęer, eņac xwęcda ko đe. Ado anęka hi ko gę acęc gę eņac endexęc eņ!» Ata re ko Yuda: «Nęcęcęcuno enęno core!» ²⁵ Ga kęno nęcęc, Tamar lawęc ko gęr sęc ir eņęer eyeıan elo: «Gę asoŝan ar xwęcęc oęęnga oņo an ŝot kęmi acęc aņ. Kęla, nękonęc ba anang kęy'o nang ar xwęcęc edęxęr ed kę owaс elo, do gę acęc aņo an.» ²⁶ Yuda ga wat ko oęęnga oņ, re ko: «Awa męņ ex đe ar ŝenene an, ax gi ex na węcno, gayikako węcno hęcęc eņo bęcteli asęņiwęc Ŝela.» Ata mondako sebęc bano Tamar, bari abani laki na gę Yuda.

²⁷ And hęcęc oręw aņ, Tamar nang ko męne bęŝa ex gęr acęc andexęc. ²⁸ Gęr oręw, itox imat lęngwaliw ko ataxan aņ. Asoxari ar baņo ręcand gęr oręw an, sęra ko do xap kęno ingux imbarax. Re ko: «Itox iņo ex ind ŝanęguk iņanar iņ.» ²⁹ Bari kan męņ bakalix ko ataxan aņ, ata ŝanęgu ko abinęc. Asoxari ar baņo ręcand gęr oręw an, re ko: «Ahacan fo hęcanęgu kęno abinęc!» Ata Yuda yęl kęno owaс ol: Peres, męne ngęņ «Amęc.» ³⁰ Ata ŝanęgu ko abinęc gę ingux imbarax iņ gęr ataxan. Yuda yęl kęno owaс ol: Sera, męne ngęņ «Awarax».

End Yosef gër iciw̃ ind Potifar eŋ

39 ¹ W̃ëla këno Yosef gër ebar ed Misëra. Do Amisëra abat, Potifar, alëngw ar bënëkona bër *Farawoŋ, yëc këŋo gër otaxan od bërändëwëra and Isëmayel bër w̃ëlaw baŋo na. ² Axwën Kaxanu hi këni gë Yosef. Ata er ko ri yo exo kamën. Hi ko gër iciw̃ ind axwën arexëm, Amisëra an. ³ Axwën arexëm an wat ko mëne Axwën Kaxanu gë Yosef hi këni: er ko ri yo, exo kamën në end Axwën Kaxanu. ⁴ Ata Potifar, axwën arexëm an, ga baŋo nënganënd mbaŋ end Yosef eŋ, yata këŋo eŋo diyenindërand. Yata këŋo exo gi alëngw ar gër iciw̃ indexëm, do sebënan këŋo ðek er xwën ko in. ⁵ Sam ga hi ko Yosef alëngw ar iciw̃ do gë ðek er xwën ko Potifar an, Axwën Kaxanu yël këŋo obetak ol Amisëra an në end Yosef. Obetak or Axwën Kaxanu ol hik gër ðek bebër xwën ko Amisëra bën gër iciw̃ do gër ocënga. ⁶ Er xwën ko yo sebënan baŋo Yosef, yoweÿ ax bo bana ga ko ri, ang ax gi ex na eÿambëran el.

End Yosef do gë asoxari ar axwën arexëm eŋ

Xarak Yosef ŝambenjar iyekax ebaxo. ⁷ Ga xucak eŋo, asoxari ar axwën arexëm an ỹana ko këŋo nëkonënd Yosef gë aŋana. Akey amat, re ko: «Yow exe ðakiye!» ⁸ Yosef hëp ko, do re ko: «Ali, axwën aram an sebënan ke er xwën ko yo, yoweÿ axo dind na gër iciw̃ ro. ⁹ Wëno ala axe kuca ex na or gapak ol gër iciw̃ ro, do yoweÿ axe cëban ex na, ang ax gi ex na wëj gayik alindaw̃ hi këÿ. Mondake wa këme xor me di amena atëm aŋo? Mondake këmo wënan Kaxanu?» ¹⁰ Asoxari an key yo key baŋo w̃acërand Yosef. Bari mëŋ abaŋo yaka na, gayik aŋo ñandi bana eni tëkar do eni ðaki.

¹¹ Akey amat, Yosef lil ko gër iciw̃ exo diyeni, xarak ang exëni ðek na gër iciw̃ ak, gabatak ax baÿi bana. ¹² Ata asoxari an sëra këŋo Yosef gër acud, do re ko: «Yow exe ðakiye!» Yosef busëta ko acud aŋ gër otaxan odexëm, do hër ko fac. ¹³ And wat ko mëne anëka busëtan këŋo acud aŋ do hër ko fac aŋ, ¹⁴ asoxari an xeÿ ko ebi macaxën bër gër iciw̃ bën. Ga hatëragu këni, re ko: «Watin icën indam iŋ ga w̃ëlanëgu këbo arandëwëra and Eber ebo mëkëñaxënti. Asëka sëkaw baxe mëne mi ðaki, barikan wëno xeÿ këme mbaŋ. ¹⁵ And wël ke ga këme xeÿ aŋ, busëta ko acud andexëm aŋ do kwël hër ko fac.»

¹⁶ Ata asoxari an xwëtaya ko acud and Yosef aŋ xali w̃aÿigu ko icën indexëm iŋ. ¹⁷ Fel këŋo bëte mondako: «Xadëp ir arandëwëra and Eber ir w̃ëlanëgu këÿëbo in, sëka baxe exe mëkëñaxën. ¹⁸ Ga

xeŷ këme, busëtan ke acud aŋ gër otaxan odam do kwël hër ko fac.»¹⁹ Potifar baxët këŋo alindaŷ ga këŋo fel: «Mondako rirëli këmi de gë xadëp ireŷ in.» Ata Potifar xoŷ ko.²⁰ Re ko eno tëra Yosef, do eno mëla gër epëra, gër ed ebani bandepëra band emun. Ata Yosef mondako hixën baxo gër epëra.

End Yosef gër epëra eŋ

²¹ Axwën Kaxanu hi këni gë Yosef, do yël këŋo oyekax ol. Ata alëngw ar bënëkona bër epëra an xwëta këŋo.²² Alëngw ar bënëkona bër epëra an sebënan këŋo Yosef dek bandepëra band hi bax na gër epëra baŋ. Mëŋ babi nëkonand gër er këni rind yo.²³ Alëngw ar bënëkona bër epëra an, abaxo šala na exo nang er ko rind Yosef in, gayik Axwën Kaxanu gë mëŋ hi bani do arëca baŋo rëcand exo kamën er ko ri yo.

40¹ Ga xucak eŋo, alëngw ar bëxatën bër ngoŷ bër emun end ebar ed Misëra an, do gë alëngw ar bëwëka bër mburu an, wënan këno axwën arebën an, emun end ebar ed Misëra eŋ.² Farawoŋ xoŷën këbi bela bër gapak bëxi bëjo: alëngw ar bëxatën bër ngoŷ an, do gë alëngw ar bëwëka bër mburu an.³ Re ko enëbi tëra tak bëxi do enëbi mëla gër epëra ed baxo nëkonand alëngw ar bënëkona an, gër ed fërax bano Yosef.⁴ Alëngw ar bënëkona bër epëra an fel këŋo Yosef ebi dëband. Ata bëlëngw bëxi bëjo mondako xeyëra babi na gër epëra.

End odakeli od bëlëngw Bëmisëra eŋ

⁵ Gëmëd ibat, alëngw ar bëxatën bër ngoŷ an do gë alëngw ar bëwëka bër mburu ind emun end Misëra an, lakeli këni ala kala, lakeli ir gë end ŷap bax eni nang.⁶ Ga xeyëk gëbër, sëkar këni gë Yosef, wata ko mëne ašamina šamina këni.⁷ Ata wëka këbi bëlëngw bësëm bër Farawoŋ bëjo: «Ineŷa šaminaxën kën doro?»⁸ Yaka këno: «Biyi tak bëxi, ala kala, alakeli lakeli këmi do ala ax gi ex na ar këbo fel er wacayak in.» Re ko Yosef: «Ax gi ex na nde Kaxanu xwënëk enangën ed er kë wacayand lakeli in? Awël nde, tëfëtanine odakeli odewën ok!»

⁹ Alëngw ar bëxatën bër ngoŷ an ga këŋo sëfëtan Yosef lakeli irexëm in, re ko: «Gër lakeli iram, awat wat këme atëx and reseŋ gër lëngw iram.¹⁰ Wat këme bëte gër atëx aŋo bënini bëtäs ga nëtëk, fëtëfëtik, rëwëk, do reseŋ in sëgëk.¹¹ Do wataya këme ga lëkaya këme andëmba and Farawoŋ aŋ gër ataxan. Ga xwëc këme reseŋ in, nas këme gër andëmba, do say këmo Farawoŋ gër ataxan.»¹² Ata re ko Yosef: «Awa baxëtël er wacayak in: bënini bëtäs bënd reseŋ bëŋo, bakey batäs ex.¹³ Ro gë bakey batäs,

Farawoṅ asebet̄ ki sebet̄ do exi bakali gër andiyen andeȳ. Wëj këṅo ȳana eṅo katënënd gašëxe ngoȳ iṅ, ang baȳ rind and hi baȳ alëngw ar bëxatën bër ngoȳ indexëm ak. ¹⁴Barikan and ki yera aṅ, kwitayide wa axwita, pëbid wa afëb anangëra andeḃi aṅ. Këla, nangënidō endam eṅ Farawoṅ. Do dëcayide me can gër epëra elo ro. ¹⁵Gayikwa bela fo nëyaliw ke yowaxënëgu këme elod gër ed exëni bërändëwëra and Eber. Do bëte end këne wëlxënëgu ro gër epëra, ame di ex na.»

¹⁶Alëngw ar bëwëka bër mburu an, ga wat ko mëne Yosef šenene nangën baṅo alëngw ar bëxatën bër ngoȳ an, er wacayak lakeli irexëm in, re ko: «Gër lakeli iram, bakange batas band gë mburu sëndëndër bame gër gaf iram. ¹⁷Polo gër akange and ȳaṅ ebax bamburu band ex yo, band ḥan ko Farawoṅ. Bacël baṅ këni xolënd mburu iṅo ȳaṅ gër ed lëbina këme.» ¹⁸Ata re ko Yosef: «Awa baxëtël er wacayak in: bakange batas baṅo, bakey batas ex. ¹⁹Ro gë bakey batas, Farawoṅ asebet̄ ki sebet̄. Barikan are ko re eni kaṅ ȳaṅ në osëx, do bacël baṅ eni kolëra eman endeȳ eṅ.»

²⁰Ata akey atasën aṅ, fedëk gë akey and ekwita ed andëwa and Farawoṅ aṅ. Farawoṅ rin këbi ḥambëran dëk bër eyang edexëm bën. Laṅën ko enëḃi tebëtëgu alëngw ar bëxatën bër ngoȳ an do gë alëngw ar bëwëka bër mburu an, ogës od bela dëk. ²¹Farawoṅ bakali këṅo alëngw ar bëxatën bër ngoȳ an, gër andiyen andexëm. Bakan këṅo xatënënd Farawoṅ ngoȳ iṅ. ²²Alëngw ar bëwëka bër mburu an cëṅ, re ko eno kaṅ, ang reȳa baxo Yosef wacayak lakeli ir wat baxo ak. ²³Barikan, alëngw ar bëxatën bër ngoȳ an xwëya këṅo mokwëya dëṅ Yosef.

End oḃakeli od Farawoṅ eṅ

41 ¹Ga xucak bënny bëki, Farawoṅ lakeli ko. Wataya ko ga xwëša ko ler gër yeb ir Nil. ²Wat këbi oxeȳ onëm ocongoxi, oyekax, obëtëk, ga šëpëtagu këni gër Nil, do këni ȳambërand ondës oṅ na gër bëṅa. ³Sëfagu këneḃi bëte oxeȳ onëm ošëxe ocongoxi oṽëṅënaṅ, ofišk, ga šëpëtagu këni bën bëte gër Nil, do xetëna këneḃi oxeȳ onëm oṽanar ol, ler gër bëṅa. ⁴Oxeȳ onëm oṽëṅënaṅ ol, ofišk ol, ȳamb këneḃi oxeȳ onëm ocongoxi oyekax ol, obëtëk ol. Ata nëngëta ko Farawoṅ.

⁵Ga raš këṅo gašëxe, lakeli ko bëte akinëm. Wat ko në añamb amat baṅjëra banjongëbaki banjekax, band rëwëk mbaṅ. ⁶Ata nëtëguk bëte gër añamb aṅo fo baṅjëra banjongëbaki baṅëṅënaṅ, baṅaṽëk, band šorëk ekoc eyëkax ed kë xaniwënd apën-eñan el. ⁷Banjëra baṅëṅënaṅ baṅ hëlëk banjëra banjekax baṅ. Aṅo nëngëta ko bëte Farawoṅ: lakeli iḃat ebax mondako.

baṅ ex bēte bēniy bēnjongēbēki. Lakeli ibat fo ex. ²⁷ Oxey onēm ocongoxi or bayi bax ošapar fo ol, oṽēñenax ol, or šēpētagu bax gēr ofoy or oxey onēm oṽanar ol, ex bēniy bēnjongēbēki bēnd gē enjo. Banjēra banjongēbaki band gē benjēlir kēm baṅ, band šorēk ekoc eyēkax ed apēn-eñan baṅ ex bēte bēniy bēnjongēbēki bēnd gē enjo. ²⁸ Ata ang fel kēmi wēj Farawoṅ ak, Kaxanu nangēn ki er ko ri in. ²⁹ Bēniy bēnjongēbēki bēnd gē eyamb ed mbaṅ kē hatēgu na đek ebar ed Misēra el. ³⁰ Ata ex bētēgu bēniy bēnjongēbēki bēnd gē enjo. Mokwēya kēni xwēya gēr ebar ed Misēra bēniy bēnd gē eyamb ed mbaṅ bēṅ. Enjo eṅo moñepēn kē yepēn ebar ed Misēra el. ³¹ Bēniy bēnd gē eyamb ed mbaṅ bēṅ, ala ax ñana na exo kwitand ro gēr Misēra gayik enjo eṅ mokuma kē xuma. ³² Awa Farawoṅ, gayikako bakēlēbēd baki wat kēy lakeli ijo, nangēl mēne Kaxanu, end faṽ ko mopaṽ dēṅ ex, gogo ko ri eṅo. ³³ Awa gērēgako Farawoṅ, tanalo ar gē onden, arenik, eyo di alēngw gēr đek ebar ed Misēra. ³⁴ Wēj Farawoṅ, calalēbi bēte gēr ebar edey bēsēf bēr eyamb eni kanaxēnēnd mar^h gēr eyamb ed kēni šotēra Bēmīsēra el gē bēniy bēnjongēbēki bēnd gē eyamb ed mbaṅ bēṅ. ³⁵ Barindēlexēni eyamb ed ex yo gē bēniy bēnd gē eyamb bēnd kē hatēgu bēṅ. Dilēxēni gēr bangol, gē or gapak or kēyēbi yēl wēj Farawoṅ ol, baciw band gēr ed kēni ṽana eni cacēnd bēle in, gē eyamb ed kēni bar do eni nēkonand el. ³⁶ Eyamb ed kēni bar elo kēnēbi šacēn Bēmīsēra bēn. Do and kē hatēgu bēniy bēnjongēbēki bēnd gē enjo aṅ fo kēnēbi nēcētēn, mondako bayik enjo eṅ abi nemindēra na.»

End olēngw or Yosef eṅ

³⁷ Ata Farawoṅ do gē bēr eyang edexēm bēn nēngan kēbi end eyeyan elo eṅ. ³⁸ Farawoṅ wēka kēbi bēr eyang edexēm bēn: «Ašot nde kēnēṅo šote ala ašēxe, ar ang ajo ak, ar gē angoc and Kaxanu?» ³⁹ Farawoṅ fel kēṅo Yosef: «Awa gayikako Kaxanu, wēj nangēn ki eṅo đek, ar gē onden, ar renik ang wēj ak, axo gi ex na. ⁴⁰ Wēj kē hi alēngw ar eyang edam an do ar đek bulunda iram an, bapela bandey kēni ṽana eni baxētēnd. Gē añēpara and owun aṅ fo kēmi yēmbēta or gapak ol.» ⁴¹ Ata Farawoṅ fel kēṅo bēte Yosef: «Awēl nde, wēj sana kēmi ey gi alēngw ar đek ebar ed Misēra an.» ⁴² Farawoṅ rēxēt ko gēr ebasa edexēm anēna and owun aṅ, do lēn ko gēr ebasa ed Yosef. Šudēra kēno banjēm banjekax, band xemēk akanji, do rēxēn kēṅo edēxēr ed kaṅe gēr

^h41.34 Gēr er ko xana ala, ašet bani šetēnd obun oco, do ebun ebat eni mēla bēsēf bēr eyamb bēn.

egëla. ⁴³ Re ko eno ñëpan Yosef y'aṅ gër wotir ir ar bêtëk gër owun orexëm, do eno mëlara. 'Bela bër bax lëngwënd bën këni xeÿënd: «Pacanayin, pacanayin!» Ata Farawoṅ mondako yata baṅo Yosef hi ko alëngw ar ðek ebar ed Misëra an.

⁴⁴ Farawoṅ fel këṅo bëte Yosef: «Wëno ex Farawoṅ! Angëmëne ax gi ex na wëj rek, gabatak ax ñana na ex cangënënd imasa indexëm, ba itapar indexëm in, ðek ebar ed Misëra el.»

⁴⁵ Farawoṅ nëngwët ko o'wac or Yosef ol: «Tësafënat-Panehax». Šalan këṅo asoxari ar këno w'acënd Asenet, abiw ar Poti-Fera, ašadaxan ar edaš ed bani w'acënd On el. Aṅo fo xor ko Yosef exo y'exërand ðek ebar ed Misëra el. ⁴⁶ And wëla këno Yosef gër Farawoṅ, emun end ebar ed Misëra aṅ, anëka sëk baṅo bëniy ofëxw osas.

Yosef xani ko na gër eyang ed Farawoṅ, y'exëra ko ðek ebar ed Misëra el. ⁴⁷ Gë bëniy bënjongëbëki bënd gë ey'amb ed mbaṅ bën, ebar el këbi w'ašënd aye beneda bend bani nedënd beṅ, do këni xanarand dëm. ⁴⁸ Ata Yosef ko barënd ðek ey'amb el gë bëniy bënjongëbëki bënd ey'amb ed dëm bën, na gër ebar ed Misëra. Ašac baxo šacënd ey'amb el në angol kala, ler gër ocënga od xanaraw këni. ⁴⁹ Yosef bar ko bële in ang edini ed gër angwëngw fo. Ang yëmb bax ak, axuri xuri bax, xali seb këni epën el gayik ax mënd bana eni pën.

⁵⁰ Damana ex ṅatëgu iniy iñanar ind gë enjo in, Asenet, alindaw ar Yosef, abiw ar Poti-Fera ašadaxan ar edaš ed On an, anëka rëw babi odëmëta oki. ⁵¹ Yosef w'ac këṅo lëmëta iyanar in Manase, mëne ngëṅ «Ekwëya», gayik are baxo rend: «Kaxanu rëca ke xwëya këme ðek toro indam in, do gë ðek ekun ed faba ed sebëgu këme el.» ⁵² W'ac këṅo lëmëta ixinëm in Efërayim, mëne ngëṅ «Ecënar», gayikwa are baxo rend: «Kaxanu wa rëca ke këme šënand ro gër ebar ed šëmura baxe.»

⁵³ Bëniy bënjongëbëki bënd gë ey'amb ed mbaṅ na gër ebar ed Misëra bën xucak. ⁵⁴ Ata y'anak ngwa bëniy bënjongëbëki bënd gë enjo bën, ang reya baxo Yosef ak. Ata enjo eṅ beñëtak ðek owar oṅ. 'Barikan gër ebar ed Misëra, ey'amb y'amb hi bax na. ⁵⁵ And y'ana këbi enjo ðek ebar ed Misëra aṅ, bulunda in sesan këno Farawoṅ, eni cotaxën ey'amb y'amb in. Farawoṅ fel këbi ðek ebar ed Misëra el: «Yeyin eno wat Yosef, do diyindën ang këṅun fel ak.» ⁵⁶ Enjo eṅ mokuma dëṅ xuma bax ðek ebar ed Misëra el. Yosef fel këbi bër bax riyenind gë mëṅ bën eni përetëra ðek baciw band gë ey'amb ed šacëra bani baṅ, do enëbi panënd ey'amb el 'Bëmisëra bën. Enjo eṅ kwël dëṅ bax y'ëkand gër ebar ed Misëra. ⁵⁷ Ngwën in ðek bani y'owërawënd gër ebar ed Misëra, gër Yosef,

eni yēcëra ey'amb y'amb in. Gayikwa enjo eṅ mbaṅ y'ëka bax ðek ngwën iṅ.

End bosëñiŵ bor Yakob gër Misëra eṅ

42 ¹*Yakob wël ko mëne ey'amb y'amb ex na gër ebar ed Misëra. Ata fel këbi obaš orexëm ol: «Ineŵa bayi kën ro kën nëkondërënd?» ²Re ko: «Awël wël këme mëne ey'amb y'amb ex na gër Misëra. Cëlayin enëbo yēcënëgu, ene bayixëne bëbëngw, cësërëxe enjo eṅ.» ³Bëmaÿe epëxw bënd Yosef šëla bax gër ebar ed Misëra eni yēcëgu bële in. ⁴Benjëšame, ar acël amat gë Yosef an cëṅ, *Yakob aṅo teb bana exo ŷe. Are baxo rend: «Ayëda yëda këme eṅo gix etëm.» ⁵Ata bosëñiŵ bor Isërayel yow këni gër ebar ed Misëra, eni yēcëra ey'amb y'amb in. Fedër këni gë ðek bëla bër bax y'end gë obal oko fo bën. Gayikwa enjo eṅo ari babi rind bëte gër ebar ed Kanahaṅ.

End Yosef do gë bobinëm eṅ

⁶Amëd aṅo ebaxo Yosef gofërëne ir ebar ed Misëra in. Mëṅ ebax alëngw ar bër babi faṅënd ey'amb y'amb bulunda in, ðek ebar ed Misëra an. Ata ga hatëgu këni bobinëm, foxi këni gër lëngw irexëm, eyiṅ el ṅëš gër ebar. ⁷Yosef ga wat këbi, xwita këbi. Barikan ko rind ang ar abi nang ex na fo. Ga wërëna ko, wëka këbi: «Feye wa xaniw kën?» Yaka këni: «Gër ebar ed Kanahaṅ xaniw këmi. Eyëc ed ey'amb ey'amb y'ow këmi.»

⁸Yosef aye xwita babi bobinëm, bari bën ano kwita bana. ⁹Yosef xwita ko oðakeli od lakeli baxo endebën ok. Re këbi bëte: «Wën bëwër bësitik wa hi kën! Enang ed ed sitarak ebar edebi el y'ow kën!» ¹⁰Yaka këno: «Adokiṅ axwën! Eyëc ed ey'amb y'amb y'ow këmi. ¹¹Biyi ðek, arabat rëw këbo, ðal këmi reyand! Okadëp odey hi këmi, ami gi ex na bëwër bësitik!» ¹²Yosef re ko: «Anëgwëš kën rind! Enang ed ed sitarak ebar edebi el y'ow kën!» ¹³Yaka këni: «Biyi bëla epëxw gë bëxi hi këmi gër ebaÿër edebi, ðek sëm ibat, fën gër ebar ed Kanahaṅ. Imejanak iṅ bayiwi këni gë faba, bari abat axo bo ex na.» ¹⁴Re ko bëte Yosef: «Ga fel këmun wa, bëwër bësitik hi kën! ¹⁵Me nangaxën ðal kën reyand, eṅo kën ri. Gër oŵac or Farawoṅ, amun tebët na xarak axo y'ow ex na pere imejanak indewën iṅ. ¹⁶Daŵëninino ngëṅ abat eṅo ŷen. Wën bër kë bayi bën, eno cëni gër epëra. Mondako këmun ri me nangaxën ba ðal rey'a kën. Gër oŵac or Farawoṅ, bëwër bësitik hi kën, angëmëne an di ex na mondako!»

¹⁷Ata mondako fëra babi bakey batas. ¹⁸Yatir akey atasën, Yosef fel këbi: «Awël nde, mondako kën ri en bayiwën bëbëngw.

Wëno ayëda wa këmo yëdand Kaxanu! ¹⁹ Angëmëne ðal dëṅ kën rey'and, bayilexo abat gër epëra. Wën bëjo yeyin enëbi mëlan eyamb yamb in bër gër oxun orewën bën, në edi ebi enjo eṅ. ²⁰ Do mëlanëgudëne imaÿe imejanak indewën iṅ me nangaxën mëne ðal ex eyeyan edewën el, do ata fo bayik an cës na.» Ata ri këni mondako. ²¹ Bën këni rexërend: «Enimin, biyi mbarṅ wënan banëṅone ar ebaÿër edebi an. Gayikwa awat dëṅ bane watënde ang šëmu baṅo ak, and baxo rend ebo kaÿënan endexëm aṅ, bari biyi anëṅo baxët baxe na. Mëṅ wa šëmuraxën këbo mondako.» ²² Re ko Ruben: «Amun pel bana nde: “Këreno dinan na eñëṅëna x itox iṅo!” Bari wën ane baxët bana. Gërëgako ecës edexëm el këbo bakaxënënd.» ²³ Ani nang bana mëne ðek babi wëlënd Yosef, gayik and babi yeyanelind aṅ, ala babi hatelindërend. ²⁴ Ata Yosef nacëta këbi exo tesëgu. Bakaw ko ebi pelëra. Sana këṅo Simewoṅ do re ko eno mëla gër epëra ogës odebën.

End omaÿi ond bobinëm bor Yosef eṅ

²⁵ Yosef fel këbi bëriyenin bërexëm bën eni cël bële in gër ojabote od bobinëm. Fel këbi bëte eni maš kodí ir ala kala in gër ojabote, do enëbi yël šëlafana. Bëriyenin bën ri këni mondako.

²⁶ Bobinëm bor Yosef xapëra këni ojabote od bële ok, lëbïndëra këñëbi opali odebën ok do kwël wāÿi këni.

²⁷ Gër akwëndaya, abat fët ko jabote irexëm in eṅo yëla xën ondës fali irexëm in. Ga fët ko jabote in, sëk ko kodí in y'aṅ.

²⁸ Ata fel këbi bobinëm: «Awaš waš këne kodí iram in, nëkoda ro gër jabote!» Ata ga šaran këbi, këbi rëgënënd anjiÿ aṅ, do këni wëkarënd: «Ine rixëra këbo mondako Kaxanu?»

²⁹ And hat këni gër sëm irebën *Yakob aṅ, gër ebar ed Kanahaṅ, sëfëtan këno ðek end sëkëgu këbi eṅ. Re këni: ³⁰ «Asošan ar hik alëngw ar ebar an rexëraw këbo gë oxeÿ. Nagašan këbo mëne bëwër bësitik hi këmi, gër ebar edexëm. ³¹ Yaka këmo: “Ðal këmi rey'and, ami gi ex na bëwër bësitik! ³² Epëxw gë bëxi hi këmi ðek sëm imat fo, bari abat axo bo ex na. Imejanak iṅ bayiwëk dorogë faba gër ebar ed Kanahaṅ.” ³³ Mëṅ yaka këbo: “Mondako këne riye me nangaxën ðal kën rey'and. Abat këno seḅ ro gër ndam, enëbi mëlanaxën eyamb yamb in bër gër oxun orewën bën gayikwa anëka këbi rind enjo eṅ. ³⁴ Do mëlanëgudëne imaÿe imejanak indewën iṅ me maxën mëne ðal kën rey'and, an gi ex na bëwër bësitik. Aṅo fo këmun wāš imaÿe indewën iṅ, do en korënd en pandëra gër ebar edam ro.”»

³⁵ Ata fëtëra këni ojabote aṅ, ala kala sëk ko imboto ind kodí irexëm iṅ. Ga wat këni kodí ijo, yëdara këni bën ðek gë

sēm irebën ak. ³⁶ Ata sēm irebën *Yakob re ko: «Në endewën ke nemëranaxën dek obaş oram ol! Yosef axo bo ex na, bête Simewoṅ axo bo ex na, do ýandi kēṅun bête ene kan Beṅšame! Wëno ke wëcanënd beṅo dek!» ³⁷ Ruben yaka ko: «Daẓidēbi bētošan bēki bëndam bēṅ, angēmēne ami bakalinēgu ex na! Kwētēnanēle wëno, aye kēmo bakaliw.» ³⁸ Yaka ko sēm: «Asēñiwën axo ýe na gē wën gayik abinēm ašēs šēs ko, do gabat bayi ko. Eṅo gixënd ýey gēr fēña, okoý od kēmun xoýēn ok ke laẓ ga xor kēne ako!»

End Beṅšame gēr ebar ed Misëra eṅ

43 ¹ Barikan eṅo eṅ mokuma xuma bax gēr ebar ed Kanahaṅ. ² And faẓ kēni eyamb ýamb ed yēcēgu bani gēr Misëra aṅ, sēm irebën re ko: «Bakayin enēbo yēcēnēgu tēkēr eyamb ýamb in.» ³ Yaka ko Yuda: «Alēngw ar ebar ed Misëra an, aye fel babo: “Angēmēne an tēfērēgu ex na gē abaýe arewën, ala aṅun tebēd na ene watēre.” ⁴ Awa angēmēne aẓa wā kēý eyo teb mi tēfēr gē abaýe arebi, ašēla kēmi šēla mi yēcēnēgu eyamb ýamb in. ⁵ Bari angēmēne aẓ ma ex na eyo teb mi ýe gē mēṅ, ami ýe na ngēṅ, gayik ala ajo are re ko: “Ala aṅun teb na ene watēre angēmēne abaýe arewën axo gi ex na gē wën.” ⁶ Ata re ko Isërayel: «Ineẓa felaxën bano ala ajo mēne abaýe arewën bayiwek na? Wën wēnan ke dē!» ⁷ Yaka kēni: «Yama mēṅ ga wēkara kēbo endebi eṅ, do gē end gēr ed xaniw kēmi eṅ nde. Awēka wēka kēbo: “Ga ko liya nde bayi ko sorix irewën? Imaýe icēxe nde šot kēno na?” ⁸ Biyi ayaka fo yaka kēmi omēka odexēm ok. Axor nde xorēdomi mi nang mēne ata ko re: “Mēlanēgune abaýe arewën!” ⁹ Ata Yuda fel kēṅo Isërayel: «Faba, tebēlo Beṅšame mi tēfēr gē wëno. Yelemi gē mēṅ ga ýandi ýandi kēbo ene bayiye bēbēngw, wēj, gē biyi, do gē oxun orebi oṅ. ¹⁰ Wëno ex anēkona arexēm an, wëno kēýe wēkad endexēm eṅ. Din ir din kēmi wēnan angēmēne ami maýilinēgu ex na, angēmēne ami mašati ex na Beṅšame. ¹¹ Nēkoda biyi anēka bakar domi baki, kido abayo hēpeli na.» ¹² Ata Isërayel, sēm irebën, re ko: «Gayikako mondako ex, eṅo kēn ri: cēlin gēr bamote bandewën bebēr gēr ebar edebi elo ro bēn, bebēr kēno fupaxēnēx ala ajo: ogu onēngax, gē dingēn, gē bebēlamb, do gē ongērēša. ¹³ Medin nēmēc kodī in: ir kēno wāšēx in, do gē ir kēn yēcēraxēnēgu in. Bakaliyin kodī ir šēl bani gēr ojabote odewën in. Bamat axaša xaša kēni. ¹⁴ Awa tēfērin gē abaýe arewën an, bakayin gēr ala ajo. ¹⁵ Kaxanu, mēṅ ar xorēk beý dek an, dilexo gēr emēkw ed ala ajo axaýēnan irewën in. Do tebētudēleṅun en maýiw gē abaýe arewën ak, do gē Beṅšame

ak! Wëno cëŋ, angëmëne anemëran këme nemëran wën obaŝ oram ol, nemëralexe.»

End ñambëran ind gër iciw̄ ind Yosef eŋ

¹⁵ Bosëñiw̄ bor *Yakob w̄elali këni bebër këno fupaxënëx ala ajo bën, bakali këni kodí in në bakanji baki, ang ȳap bax ak, do sêfër këni gë Beŋëŝame. Šëla këni gër ebar ed Misëra, do hat këni gër Yosef. ¹⁶ And wat ko Yosef mëne gë Beŋëŝame ak ȳow këni aŋ, fel këŋo alëngw ar iciw̄ indexëm an: «Mëlalëbi bela bëjo gër iciw̄. Ŋašëlëbi oyel do cemëranëxëyëbi. Gayikwa bela bëjo gë wëno këmi ȳambëra goyat.» ¹⁷ Asoŝan ajo ri ko end fel baŋo Yosef eŋ, w̄ëla këbi gër Yosef bën. ¹⁸ And w̄ëla kënëbi gër Yosef bën aŋ, yëdara këni do këni rend: «Ga w̄ëlaw kënëbo ako ro, end kodí ir w̄aŝ bani gër ojabote odebi and ȳow bane añanar eŋ ex ðe. Aw̄ëlën kënëbo w̄ëlën, enëbo tërara gë opali ak, do enëbo di okadëp!» ¹⁹ Ata yeyaneli këno anëkona ar iciw̄ ind Yosef an gër ebët ed iciw̄. ²⁰ Re këni: «Axwën, tebanëlëbo. Biyi ayow yow bami amat gër eyëc ed eyamb yamb. ²¹ Ga këmi w̄ayí, hat këmi gër ed këmi seyëtand. Ga fëtëra këmi olëb orebi oŋ, sêk këmi ala kala ang w̄ëlaw baxo ak kodí ir yëcëraxën ko in polo gër jabote irexëm. Nëkod ga bakaliw̄ këmi kodí ijo. ²² Aw̄ëlaw w̄ëlaw këmi kodí ir këmi yëcaxën eyamb in, gë ir w̄aŝ bani gër olëb orebi in, biyi ami nang ex na ba noyō w̄aŝ këbo.» ²³ Yaka ko alëngw an: «Ñëmin, këren yëdara na! Kaxanu, ar xwën këŋun an, Kaxanu ar yata këŋo sorix irewën an, w̄aŝëk kodí ijo polo gër ojabote odewën. Kodí irewën in, wëno axana xana këme.» Ata ga fërëtëgu këŋo Simewoŋ, sêk këbi na gër iciw̄. ²⁴ Ala ajo w̄ëla këbi lëf gër iciw̄ ind Yosef. Yël këbi men oŋ do nebara këni osapar oŋ. Yël këbi bëte opali ok er këni yamb in. ²⁵ Yëpëtëra këni bebër këno fupaxën Yosef bën, šënixën këno exo maŋiw̄ goyat. Gayikwa afel fel banëbi mëne na gër iciw̄ ind Yosef këni yambëra. ²⁶ And hatëgu ko Yosef aŋ, fupa këno gë bebër w̄ëlanëgu bano bën, do foxi këni ñëŝ gër ebar gër lëngw irexëm. ²⁷ Ata ga šëma këbi, w̄ëka këbi: «Sorix irewën, axarëk ar felëra bane an, aye fo nde sebëgu këno? Ga ko liyand nde bayi ko?» ²⁸ Yaka këno: «Xadëp irey in, faba irebi, aye fo sebëgu këmo. Ga ko liya bayi ko!» Ga rëngw këni, foxi këni. ²⁹ Ata ga rënëta ko Yosef, wat këŋo Beŋëŝame, ar acël amat gë mëŋ an. Re ko: «Ajo nde ex imejanak indewën ind fel bane iŋ?» Baŝ ko: «Kaxanu yëlëlexi obetak ol, Asëñiw̄ën!»

³⁰ Yosef anëngan nëngan baŋo gër yomb irexëm ga wat këŋo ar acël amat gë mëŋ an. Ata ȳandi këŋo exo tes. Lil ko boxay

në aciw̄, do ko sesëxënd. ³¹ And rëxasaw ko aṅ, šanëgu ko, do ko xemënarand këdi ko ses. Re ko: «Dëtin ecemar el.» ³² Rëtën këno mëṅ pit. Rëtën këneḃi pit bobinëm, pit ʔëmisëra bër bani ʔambërand bën, gayikwa ʔëmisëra bën abani w̄a na eni ʔambëra andamat gë bërändëwëra and Eber bën, ašëba šëba babi. ³³ Bobinëm bor Yosef ʔëpara këni gër lëngw irexëm. ʔëpa ko pere ar ebox itošan ikarënak an ang ʔapëk oxarënak orexëm ak, felata ko imejanak iṅ, ang ʔapëk ak. Ata këni nëkondërend ga šaran këbi. ³⁴ Yosef re ko enëḃi ʔëlëra er rëdën bano mëṅ in. Edët ed Beṅëšame el xuca bax banjo ed ala kala el, dek ang ebani ak. Mondako šëbëra bani xali ʔawëra këbi.

End akalama and Yosef eṅ

44 ¹ Ga xucak eṅo, Yosef fel këṅo alëngw ar iciw̄ indexëm an: «Cëlëral eʔamb ʔamb in gër ojabote od bela bëjo, ang këni xor eni dëḃi ak. ʔëte mašid kodí ir ala kala in gër jabote irexëm. ² Cëlid bëte gër jabote ir amëjanak arebën an akalama and kodí andam aṅ, do gë kodí ir ʔëcaxën ko eʔamb ʔamb in.» Ata alëngw an ri ko ang fel baṅo Yosef ak. ³ Në ecan ijo, seb këneḃi mopëd gëbër bosëniw̄ bor *Yakob do kwël këni w̄aṅind gë opali odebën ok. ⁴ Ga këni këni šan angol aṅ, ani ṅaw̄ bana pere, Yosef fel këṅo alëngw ar iciw̄ indexëm an: «Tëfëlëḃi bela bëjo eʔëḃi tëraw. Mëkayidëḃi: “Ineṅa w̄ašëanaxën këno eñëṅëanax ar rin këṅun enjekax an? ⁵ Ax gi ex na nde akalama and ko šëbëraxënënd axwën aram aṅ rekaw kën? Ax gi ex na nde gë aṅo ko šakixënënd? End ri kën eṅo, ax ye ex na!”»

⁶ Alëngw an ga sëkëx këbi bobinëm bor Yosef, felëx këbi dek beṅo. ⁷ Yaka këno: «E faba, ineṅa këʔ yeyanaxënënd mondako? ʔiyi ax mënd ex na mi di endako rako eṅ, biyi okadëp odeʔ ok! ⁸ Elod gër ebar ed Kanahaṅ ga bakaliw këmi wa kodí ir sëk këmi gër ojabote odeḃi in. Mondake cëṅ këmi xor mi deka kodí, ba kaṅe, gër iciw̄ ind axwën areʔ? ⁹ Faba, angëmëne akalama aṅo në ala sëk këʔ na, awa mëṅ ar eḏaw̄ hi ko, do biyi kwëṅayayidëḃo oxadëp!» ¹⁰ Yaka këbi alëngw an: «Awa gilex gërëgako dëṅ, ang re kën ak! Gër ar këme sëk ʔo, mëṅ kë hi xadëp iram in, do wën kwël këmun sebëd en ʔe.» ¹¹ Ala kala w̄ara ko fedali ko gër ebar eḏëḃi edexëm el, do fët ko jabote in. ¹² Alëngw an ʔana ko ocal ok gër axarënak, felata ko gër abëjanak. Sëk ko akalama aṅ gër jabote ir Beṅëšame. ¹³ Ata ga wat këni eṅo, ḥesëra këni banjëm bandeḃën baṅ. Ala kala lëbindëra këṅo gašëxe fali irexëm in, do baka këni gër angol.

End eyaka ed Yuda eṅ

¹⁴ Yuda do gë bobinëm ĥat këni gër iciw̃ ind Yosef. Ga sëk këno na, foxi këni gër lëngw irexëm dëxas in gër ebar. ¹⁵ Ata wëka këbi Yosef: «Ineŵa rixën kën erjo? An nang ex na nde mëne ala ar ang wëno ako awat këme watënd?» ¹⁶ Yaka ko Yuda: «Axwën, biyi ine këmi xor mi de? Mondake këmi yey'an? Mondake këmi y'ax? Kaxanu šonëtëk amena andebi aṅ. Awa okadëp odey' hi këmi, andamat gë ar xana këy' akalama andey' an!» ¹⁷ Re ko Yosef: «Bëtëdëṅ, ame di na erjo! Gër ar xana këme akalama fo kë hi xadëp iram in. Wën cëṅ, maṅiyin aye fo gër sorix irewën.»

¹⁸ Yuda sëka këṅo Yosef, do re ko: «Tebanële Axwën aram! Axara xara këmi baxëtële mi pel emat. Këreye koṅën na wëno xadëp irey' in, gayikwa wëṅ ang Farawoṅ fo hi këy'! ¹⁹ Wëṅ wëka babo biyi okadëp odey' ok ba abëngw bayi ko faba irebi, ba imaṅe šot këmo na icëxe.» ²⁰ Yaka këmi: «Na bayi ko faba, mokaṅ xar ko, do bëte imaṅe imejanak šot këmo na, itošan ind rëw këṅo gër oxar orexëm iṅ. Ar acël amat gë mëṅ an anemi nemi ko, do mëṅ gabat bayik gër nëm, sëm moṅan ĥan këṅo. ²¹ Wëṅ fel babo: “Mëlanëgune, aṅandi ṅandi ke mo wat.” ²² Yaka bami: “Awël nde axwën, lëmëta ijo ani ṅaŵëtarënd na gë sëm. Angëmëne ašapër šapër këni, sëm ata ko šës!” ²³ Fel bay'ëbo bëte: “Angëmëne imaṅe imejanak indewën iṅ axo y'ow ex na gë wën, ala aṅun tebëd na ene watëre gë wëno.” ²⁴ And baka këmi gër faba irebi, xadëp irey' aṅ, sëfëtanëx këmo đek bend fel bay'ëbo beṅ. ²⁵ Faba irebi re ko: “Bakayin enëbo yëcënëgu təkër ey'amb y'amb in.” ²⁶ Yaka këmo: “Angëmëne ami tëfër ex na gë imaṅe imejanak indebi iṅ, ami kor na mi baka. Abaka këmi baka, angëmëne gë imaṅe imejanak indebi iṅ sëfër këmi. Barikan ami korëd na mi watër gë ala ajo angëmëne imaṅe imejanak indebi iṅ axo gi ex na gë biyi.” ²⁷ Re ko faba: “Anang nang kën mëne alindaŵën bëtox bëki fo šotën ke. ²⁸ Iñanar iṅ anem nem këmo, do wëndan ke mëne emacar ŵanagëtëra këṅo, xali doro amo wat ex na! ²⁹ Angëmëne ene kwëcët bëte iṅo ro, do erjo giw etëm gër fëña, oxoṅ or këmun xoṅën ol ke laŵ ga xar këme ako.” ³⁰ Gërëgako, mondake wa këme baka wëno gër faba, xarak ami tëfër ex na gë lëmëta ir lëka këṅo mbaṅ ijo in? ³¹ Ata ko šës sam exo wat mëne lëmëta in axo bo ex na. Biyi mbaṅ këmi wëndëra angëmëne faba irebi në end oxoṅ or xoṅën këbo šës ko ga xar ko ako! ³² Gayikwa wëno xadëp irey' in šanayak anëkona ar lëmëta an. Afel fel bamo: “Faba amena and din ir din këmi wënan angëmëne ami bakalinëgu ex na!” ³³ Gërëgako, axwën këla tebële me nëmba wëno oxadëp ol gër ed

ebax exo gi lëmëta ijo. Tebëlo lëmëta in eni maŷi gë bobinëm!
³⁴Wëno mondake këme xor me baka gër faba angëmëne lëmëta
 in axo gi ex na? Këreme wat na wa kata ind këŋo wëcan faba iŋ!»

End ekwitar ed Yosef eŋ

45 ¹And ĥata ko Yuda aŋ, Yosef dek ŷëm baŋo ongwën oŋ gër
 bangës, ogës od dek bëriyenin bërexëm. Ata xeŷ ko: «Wën
 dek canin!» Ariyenin gabatak ax bayi bana na gë Yosef and
 xwitar këni gë bobinëm aŋ. ²Ga ko ses këno wëlënd Bëmisëra
 bën xali gër eyang ed Farawoŋ. ³Yosef fel këbi bobinëm: «Wëno
 ex Yosef! Faba ga ko liya nde bayi ko?» Barikan, bobinëm ga
 yëbura këbi, sëkwan këni eno yaka in ga fabër bani gë mënŋ.
⁴Re ko bëte Yosef: «Axara xara këmun təkawëne tan.» And
 sëka këno aŋ, re ko gašëxe: «Wëno ex Yosef, abaŷe arewën an,
 ar fan bano do wëlaw këno bër yëc bano bën ro gër ebar ed
 Misëra an. ⁵Gërëgako, këren yëdara na, do këreŋun cena na ba
 ine fanaxën bane. Gayikwa eni pexaxën bela lëngwalixënëgu
 ke Kaxanu.» ⁶Yosef fel këbi bëte: «Bëniy bëki xucak elod ga
 ŷanak enjo eŋ gër ebar ed Misëra. Bëte bëniy bënjo bënd kē
 ŷowënd bëŋ, ala ax ñandëra na, ala ax kanara na. ⁷Kaxanu wa
 lëngwaligu ke ex bayixën enëŋ endeŋi eŋ gër ebar elo ro, do ene
 bayixëne bëbëngw. Mënŋ wa racët këbo gë panga itëm. ⁸Enimin,
 Kaxanu lawënëgu ke ro, ax gi ex na wën. Mënŋ ri ke hi këme sëm
 ir Farawoŋ, alëngw ar gër iciw indexëm, gofërëner ir dek ebar
 ed Misëra in. ⁹Marayin en baka ŷaŋ gër faba. And kën ĥat aŋ,
 deydën ga re ko asëñix Yosef: Kaxanu ri ke alëngw ar dek ebar
 ed Misëra el. Cëlaw gër ndam ro, kërey përeraw na. ¹⁰Gër ebar
 ed Gošen këŷ ŷëpati, do mondako këne sëkare wëŋ gë wëno,
 gë bosëñix, gë ejix bën, gë obeci ol, gë opeŷ ok, gë oxey ol, gë
 ogelemba ok, do gë dek bebër xwën këŷ bën. ¹¹Ro wëno kē ŷana
 exi yëlënd er kën liyaxën wëŋ, gë bër iciw indeŷ in, do er xwën
 këŷ in, gebatak ax nemi na. Gayikwa bëniy bënjo bayik bënd gë
 enjo bëŋ.»

¹²Yosef re ko bëte: «Awat kën watënd gë bangës bandewën
 baŋ. Do Beŋëšame, ar acël amat gë wëno an, awat ko watënd
 gë bangës bandexëm baŋ, mēne wëno dëŋ këŋun felërand.

¹³Tëfëtanëxëdëno faba dek enjaran end šot këme ro gër ebar ed
 Misëra eŋ, do gë dek bebër wateli kën bën. Awa marayin eno
 mëlawa ro faba.»

¹⁴Ata wëga këŋo gër egëla Beŋëšame, ar acël amat gë mënŋ an,
 këni sesënd mënŋ do gë Beŋëšame. ¹⁵Gë otes fo wëgara këbi dek

bobinēm. And xofëtar këni mondako aṅ fo, xor bani bobinēm eno yeyaneli.

End orëfa or Yakob gër ebar Misëra eṅ

¹⁶Ata wëlik gër eyang ed *Farawoṅ mëne bobinēm bor Yosef hatëguk. Farawoṅ do gë bër eyang edexëm bën nëngan këbi. ¹⁷*Farawoṅ fel këṅo Yosef: «Pelëlëbi bobinëx mondako këni ri: dëbïndërayinëbi opali odewën ok, en bakaxën gër ebar ed Kanahaṅ. ¹⁸Medëgunëbi sorix, do gë dek bër oxun orewën bën, do mëlawënëbi ler gër ndam ro. Ayël këmun yël gër ed yek nëmëc ro gër ebar ed Misëra. Wën kë ýana ex ýambënd bebër nëngak nëmëc gër ebar elo ro bën. ¹⁹Wëj fana këmi eyëbi pel: Medëyin ocaret ro gër Misëra, enëbi mëlaxënëgu bolindañ borewën, gë oxun orewën oṅ. Mëlawëno bëte sorix irewën, dëfawën ro! ²⁰End bebër këni sebëraw eṅ, këren yëlarand na gayik er yek nëmëc ro gër Misëra in wën kë xwën.»

²¹Bosëñiw bor Isërayel ri këni mondako. Yosef yël këbi ocaret ang fel baṅo Farawoṅ ak. Yël këbi bëte ocëlafana eni ýambëx gër fëña. ²²Yël këbi ala kala acud angasax. Yël këṅo Beṅëšame batama okeme otas band kodï, do gë bacud bangašax banjo. ²³Ata Yosef lawënëli këbi gër sëm, opali epëxw od lëbïndëra banëbi bebër nëngak nëmëc gër ebar ed Misëra bën, do gë opali onëm epëxw od lëbïndëra banëbi bële, gë mburu, do gë bebëýamb ýamb. Bëbijo bax šëlafana ir ko rixënëgu *Yakob damana irexëm in. ²⁴Ga xani këni oñe oṅ, Yosef fel këbi bobinëm: «Këreṅun takërëx na de gër fëña!»

²⁵Mondako xani bani na gër ebar ed Misëra do hat këni gër ed Kanahaṅ, gër *Yakob, sëm irebën. ²⁶Fel këno *Yakob: «Yosef ga ko liya bayi ko, axo cës ex na. Mëṅ ex alëngw ar ebar ed Misëra an!» Barikan *Yakob ýoweý aṅo gi bana gayik axo ma bana end bano felënd eṅ. ²⁷Sëfëtantëra këno dek bend felëgu baḃi Yosef beṅ. Wat ko ocaret od lawënëliw baxo Yosef eno mëlaxën ok. Ata sëm irebën *Yakob fuṅara këṅo gër onden ondexëm. ²⁸Isërayel re ko: «Gwac ex go! Asëñiwën Yosef ga ko liya bayi ko! Yeleme mo watëgu damana me cësaxën!»

End ekofëtar ed Yakob do gë Yosef eṅ

46 ¹Awa Isërayel barëra ko ngwa dek bebër xwën ko bën, do xani ko ond gër Misëra oṅ. Hat ko gër Berëšeba do rix ko ocaḃaxa eṅo calëxën Kaxanu, ar yata këṅo sëm *Isak an. ²Ata Kaxanu felëra këṅo Isërayel gëmëd në lakeli. Wac këṅo: «*Yakob! *Yakob!» Yaka ko mëṅ: «Woy!» ³Re ko Kaxanu:

«Wëno ex Kaxanu, Kaxanu, ar yata këno sorix an. Kërey yëdara na ga këy šêland ako gër ebar ed Misëra, gayikwa fën këmëni šënanëgu bërandëwëra andey bën, xali eni gi bulunda isëm.

⁴ Wëno alaṅëta këmi laṅëtand gër ebar ed Misëra. Bëte wëno fo këbi nëcëtëgud bërandëwëra andey bën. Yosef kë bakali bangës bandey baṅ gë ataxan andexëm aṅ, yatir këy šës.»

⁵ *Yakob xani ko na gër Berëšëba. Bösëniw bor Isërayel wëla këno sëm irebën, gë bësoxari bërebën ak, do gë oxun orebën ak dek, gër ocaret od yëlëgu babi Farawoṅ enëbi mëlaxën ok. ⁶ Fac kënebi bëte oyel ol, do gë bebër šotëra bani gër ebar ed Kanahaṅ bën. *Yakob do gë bërandëwëra andexëm bën mondako rëfa bani gër ebar ed Misëra. ⁷ Awëla wëla baxo gër ebar ed Misëra dek andëwëra andexëm aṅ: bösëniw, gë bobiw, do gë bër ebax ejiw edexëm bën, bëtošan bën do gë bëtoxari bën.

End ekun ed Yakob eṅ

⁸ Mondako bax omac od bösëniw bor Isërayel bor ye bax gër ebar ed Misëra bën: *Yakob do gë bösëniw. Itošan iñanar ind *Yakob iṅ: Ruben. ⁹ Bösëniw bor Ruben: Enok, gë Palu, gë Hesëroṅ do gë Karëmi. ¹⁰ Bösëniw bor Simewoṅ: Yemuwel, gë Yamin, gë Oxad, gë Yakin, gë Tësowar, do gë Sawul, asëniw ar asoxari abëkanahaṅ an. ¹¹ Bösëniw bor Lewi: Gerëšoṅ, gë Kehat, do gë Merari. ¹² Bösëniw bor Yuda: Er, gë Onan, gë Šëla, gë Peres, do gë Sera. Barikan, Er do gë Onan anëka šës bani amëd aṅo gër ebar ed Kanahaṅ. Bösëniw bor Peres: Hesëroṅ do gë Hamul. ¹³ Bösëniw bor *Isakar: Tola, gë Pufa, gë Yob, do gë Šimëroṅ. ¹⁴ Bösëniw bor Sabuloṅ: Sered, gë Eloṅ, do gë Yahëlel. ¹⁵ Bën ex obaš or Leya ol, bëtošan bën, do gë Dina, itoxari iṅ. Bën ex bër rëwën këno Leya *Yakob gër ebar ed Padaṅ-Aram bën. Bën ex bösëniw do gë bobiw, dek ang ebani ak: bën dek, bela ofëxw osas gë bësas.

¹⁶ Bösëniw bor Gad: Tësifiwoṅ, gë Hagi, gë Šuni, gë Etësëboṅ, gë Eri, gë Arodi, do gë Areli. ¹⁷ Bösëniw bor Aser: Yimëna, gë Yišëfa, gë Yišëfi, gë Beriya, do gë Sera, imaṅe itoxari indebën iṅ. Bösëniw bor Beriya: Eber do gë Malëkiyel. ¹⁸ Mondako hi bani obaš or rëw banëbi *Yakob do gë Silëpa ol, xadëp isoxari ir yël baṅo Labaṅ abiw Leya in. Bën ex bër rëwën këno Silëpa *Yakob bën: bën dek, bela epëxw gë bëcongabat.

¹⁹ Bösëniw bor Rašel, alindaṅ ar *Yakob: Yosef do gë Beṅëšame. ²⁰ Bösëniw bor Yosef, bër rëw kënebi gër ebar ed Misëra gë alindaṅ Asenet, abiw ar Poti-Fera, ašadaxan ar ešaš ed On bën: Manase do gë Efërayim. ²¹ Bösëniw bor Beṅëšame:

Bela, gë Beker, gë Ašëbel, gë Gera, gë Nahamaṅ, gë Ehi, gë Roš, gë Mupim, gë Hupim, do gë Arëd. ²² Bën ex bër rëwën këṅo Rašel *Yakob bën: bën dek, bela epëxw gë bënax. ²³ Asëñiṅ ar Dan: Hušim. ²⁴ Bosëñiṅ bor Nefëtali: Yatësel, gë Guni, gë Yetëser, do gë Šilem. ²⁵ Bën ex obaš or rëw kënëbi *Yakob do gë Bila, xadëp isoxari ir yël baṅo Labaṅ Rašel ol: bën dek, bela bëcongëbëxi.

²⁶ Bër sëfër bani gë *Yakob gër ebar ed Misëra do hi bani bërandëwëra andexëm bën er hi bani bën dek bela ofëxw ocongebat gë bëcongabat. Xarak, bolindaṅ bor bosëñiṅ ala abï pën bana. ²⁷ Gë bosëñiṅ bor Yosef bër rëw kënëbi gër ebar ed Misëra bën: bela bëxi. Er hi bani ekun ed *Yakob el dek, bela ofëxw ocongoxi bër yow bax gër ebar ed Misëra.

End Yakob gër ebar ed Misëra eṅ

²⁸ *Yakob laṅwën këṅo Yuda gër Yosef, eṅo pelëx exo dëṅwa gër Gošen, eṅo kacax fën. Ata *Yakob do gë odexëm hat këni gër ebar ed Gošen. ²⁹ Yosef wëd ko šaret irexëm in, do ye ko yaṅ gër Gošen, gër ekaca ed sëm Isërayel. Sam ga šanayaw ko, Yosef wëlën këṅo sëm, wëga këṅo bëxiḃ gër egëla, do ses ko xali gër egëla edexëm. ³⁰ Ata Isërayel fel këṅo Yosef: «Ecës fo bayi ke gërëgako, gayikako awat wat këme mëne ga këy liya dën bayi këy!» ³¹ Ga xucak eṅo, Yosef ga këni felar gë bobinëm do gë bër ekun ed sëm bën, re ko: «Ayë këme ye mo tëfëtandërax Farawoṅ. Afel këmo fel: “Bëmaṅe bëndam bën, do gë dek ekun ed faba el, anëka hatëgu këni gër ndam ro, ga xaniw këni gër ebar ed Kanahaṅ. ³² Bëxadac bër obeci, gë opey, gë oxey, do gë ogelemba exëni. Bëxwël bër oyel exëni, do aṅwëlaliw wëlaliw kënëbi oyel orebën ol, do gë dek bebër xwën këni bën.” ³³ And këṅun wac Farawoṅ, do eṅun mëka ba ine ex andiyen andewën aṅ, ³⁴ yakayidëno: “Biyi okadëp oday ok, bëxwël bër oyel hi këmi. Aniyen andebi aṅ ex ekwël ed oyel, ang ebani bëxarëk bërebi ak.” And kën yeyan mondako aṅ, ata këṅun fel en dëg gër ebar ed Gošen. Gayikwa Bëmisëra bën mbaṅ šus këni ekwël ed oyel el hi këni opey nde, hi këni obeci nde.»

47 ¹ Yosef ye ko kwël eṅo tëfëtandërax Farawoṅ. Ga hat ko, re ko: «Faba do gë bëmaṅe bëndam bën anëka hatëgu këni ga xaniw këni gër ebar ed Kanahaṅ. Aṅwëlali wëlaliw kënëbi opey ok, gë obeci ol, gë oxey ol, do gë dek bebër xwën këni bën. Gër ebar ed Gošen hatëgu këni.» ² Bëmaṅe bënjo bëndexëm fel babi eno dāṅëta, ebi watëgu Farawoṅ. ³ Ata Farawoṅ wëka këbi bobinëm bor Yosef: «Ine ex wa andiyen andewën aṅ?» Yaka këno: «Biyi okadëp oday ok, bëxwël bër obeci do gë opey hi këmi,

ang ebani bēxarēk bērebi ak.» ⁴ Fel kēno bēte Farawoṅ: «Oliyer yow kēmi ro gēr ebar edewēn. Ondēs ax bo ex na ond kēni yamb obeci ol do gē opey odebi ok, gayikwa enjo eṅ mbaṅ yēkak gēr ebar ed Kanahaṅ. Gērēgako, axara xara kēmi, tebēlēbo mi ṅēpa gēr ebar ed Gošen.» ⁵ Farawoṅ fel kēṅo Yosef: «Sorix gē bobinēx, gēr ndey ro ḥatēgu kēni. ⁶ Misēra in đek, gēr otaxan odey ex. Kwētēlēbi sorix gē bobinēx gēr ed xurik ex ye. Đēgēlexēni gēr ebar ed Gošen. Angēmēne gēr enga endebēn na fo exēni bēr gapak, dilēbi bēlēngw bēr bēxadac bēr oyel oram.»

⁷ Yosef wēla kēṅo bēte sēm *Yakob gēr Farawoṅ eni nangēr. Ga kēni šēmar, *Yakob, šalen kēṅo Farawoṅ. ⁸ Ata Farawoṅ wēka kēṅo *Yakob: «Bēniy bēnjēgwe wa šot kēy?» ⁹ *Yakob yaka kēṅo Farawoṅ: «Ang nēkak aniyan and wēno ar kē yēparand ang aliyer fo gand ed kēme ye yo, asēk sēk ke đe bēniy kēme gē ofēxw osas. Bēniy bēnd aniyan andam bēṅo ax ṅēmb ex na do ax ye ex na ang bēnd bēxarēk bēram ak ado ga bani yēxerand bēn bēte ang bēliyer fo.» ¹⁰ *Yakob šalen kēṅo gašēxe Farawoṅ, do kwēl šapēr kēni gē Farawoṅ.

¹¹ Yosef xwēt kēbi sēm gē bobinēm gēr ed xurik ex ye, gēr ebar ed Misēra, gēr ebar ed Ramēses, ang fel baṅo Farawoṅ ak. ¹² Yosef babi yēlēnd eyamb yamb in sēm, gē bobinēm, do gē đek oxun orebēn oṅ, ang yēmb bani ak.

End andiyen and Yosef eṅ

¹³ Eyamb yamb dēṅ ax bayi bana gēr ed ex yo gēr ebar ed Misēra, gayik enjo eṅ mokuri xuri bax. Hik gēr Misēra, hik gēr ebar ed Kanahaṅ, bela bēn afišēra fišēra bani enjo eṅ. ¹⁴ Ata Yosef xana ko đek kodī ir gēr ebar ed Misēra in, do ir gēr ebar ed Kanahaṅ in, ir bani yēcaxēnēnd eyamb yamb in. Wēxēta ko gēr eyang ed Farawoṅ. ¹⁵ And faṅy kēni kodī Bēmīsēra do gē Bēkanahaṅ aṅ, Bēmīsēra bēn ye kēni gēr Yosef, do re kēni: «Yēlēlēbo eyamb yamb in! Ba mi cēs ogēs odey nde yandi ki, gayikako kodī abo bo ex na?» ¹⁶ Yaka kēbi Yosef: «Mēlawēnēbi oyel orewēn ol enēbi nēmb gē eyamb yamb, gayikako kodī ax gi ex na.»

¹⁷ Ata wēlaraw kēnēbi oyel orebēn ol gēr Yosef, do mēṅ yēl kēbi eyamb yamb in. Oyel olo nēmb banēbi: opanac, gē obeci, gē opey, gē oxeṅ do gē opali. Yosef yēlēra kēbi eyamb yamb in aniy aṅo gayik anēmb banēbi nēmbēnd oyel orebēn ol xali faṅy kēnēbi đek. ¹⁸ And xucak aniy aṅo aṅ, bakaw kēni gēr ndexēm. Re kēni: «Axwēn, biyi ami con na mēne anēka faṅy kēmi kodī in. Bēte oyel orebi ol, wēj xwēn kēbi. Er bayi kēbo wayēt mi yēlaya biyi dēṅ,

do gë owar orebi oṅ. ¹⁹ Ogës odey nde këmi šësëra do mi tebëta owar orebi oṅ? Yëcëlëbo gë owar orebi ak, mi cotaxën er këmi yamb in. Kwënëlebo Farawoṅ biyi gë owar orebi ak. Yëlëlebo beneda bend këmi yanderaxën, mi bayixën bëbëngw, ata fo bayik ami cësëra na, do owar orebi oṅ ax cenëkëra na.» ²⁰ Ata Yosef mondako yëcën baṅo Farawoṅ dek owar or gër Misëra oṅ. Bëmisëra bën fan baṅo ocënga odebën ok, gayik enjo eṅ mokuri xuri bax. Farawoṅ, elod amëd aṅo xwën ko ebar ed Misëra el. ²¹ Ata rëfalira këbi bulunda in gër bangol, ga yana ko bebët ibat hata ko bebët ijo dek ebar ed Misëra el. ²² Barikan Yosef axo yëc bana owar or bëšadaxan oṅ gayik apela yëgw baxo na Farawoṅ mäne kërexo yëc na. Gë er re baxo enëbi yëlënd in fo bani liyand, mëṅ bayik ani panaxën bana owar orebën oṅ.

²³ Yosef fel këbi bulunda in: «Anëka yëc këmun gë owar orewën ak, doro doro Farawoṅ xwën këṅun. Kanayin eneda eṅ en nedëx gër ocënga. ²⁴ And kën xanara eyamb aṅ, tëyiyindën, do acariya anjoxën kala, Farawoṅ xwënëk. Mëxwëtayindën mar er xana kën in en di beneda, do mar enëbi dëbaxënënd bër gër bëciw bëndewën, do gë oxun orewën bën.» ²⁵ Yaka këni Bëmisëra bën: «Axwën, anëka fexën këyëbo. Gayikako oyekax orey ol wasin këyëbo, aña wa këbi mi gi okadëp od Farawoṅ.» ²⁶ Ata acariya and ri baxo Yosef aṅo bayik xali doro gër ebar ed Misëra: ecoxën ed er ex yo, Farawoṅ xwënëk. Owar or bëšadaxan oṅ fo bayik axo kwën bana Farawoṅ.

End bapela bapelatar band Yakob eṅ

²⁷ Isërayel do gë bërändëwëra andexëm bën yëpa këni na gër ebar ed Misëra, gër Gošen. Yëcëra këni owar, rëw kënëbi obaš oranjëm, do kwël dëṅ këni šënarënd xali yëmb këni mbaṅ. ²⁸ *Yakob liya ko bëniy epëxw gë bënjongëbëki gër ebar ed Misëra. Mondako sëk baṅo bëniy këme gë ofëxw onax gë bënjongëbëki.

²⁹ Ga nang ko mäne anëka kë saxëgund ecës edexëm el, Isërayel wac këṅo asëñiṅ Yosef, do re ko: «Angëmëne ahan han këye, dilaliw ataxan andey aṅ gër emef endam. Axara xara këmi, dëkayayid šenene end këmi felënd eṅo: këreye mëxwëtaḍ na ro gër ebar ed Misëra! ³⁰ And këmi bar gër ecës gë bëxarëk bëram aṅ, nęcëtidëne ebar ed Misëra el, do mëlayidëne eye mëxwëtax gër yëg irebën.» Ata yaka ko Yosef: «Ari këme ri end fel këye eṅo.» ³¹ Re ko bëte *Yakob: «Awa yašarël.» Yosef yašar ko. Ata Isërayel foxi ko gand ogaf od angaw andexëm.

End obaš or Yosef eṅ

48 ¹ Ga xucak eṅo, fel këno Yosef mëne sëm ašëxwëra ex. Ata wëla këbi bosëñiw, Manase do gë Efërayim, gër ed laki baxo. ² Fel këno *Yakob: «Asëñix Yosef anëka yow ko de exi nëkon.» Isërayel xemënara ko xali xani ko, do yëpa ko gër angaw andexëm. ³ *Yakob fel këno Yosef: «Kaxanu, mëṅ ar Fangak an, šanayaxën baxe gër Lus, gër ebar ed Kanahaṅ, do yël ke obetak ol. ⁴ Er fel baxe: «Ar gë obaš oranjëm ri këmi, wëno këbi šënanëra xali. Bëte wëno ki ri axarëk ar amara and obulunda odanjëm. Ayël këmeni yël bërändëwëra andey bën, and këy xuca wëj aṅ, oxwën or din ir din or ebar elo ro ol.» ⁵ Gërëgako bëtošan bëki bënd šotëli këyëbi ro gër ebar ed Misëra damana me dëfaxënëgu gër ndey ro bëṅo, wëno xwën këbi. Efërayim, do gë Manase, wëno xwën këbi, ang xwën këmeni Ruben do gë Simewoṅ ak. ⁶ Angëmëne obaš ošëxe rëw këyëbi na bëte, ani gi na oram. Bën paḅ gë Efërayim do gë Manase këni bëteliḍ eram in. ⁷ And hatëgu këme gër ebar ed Kanahaṅ, ga xaniw këme gër ed Padaṅ aṅ, lap këmo norix Rašel gër fëña, damana me ḡataxën gër Efërata, gër Betëlexem.» ⁸ And wat këbi odëmëta od Yosef aṅ, Isërayel wëka ko: «Nobën ex wa bëjo?» ⁹ Yaka ko Yosef: «Obaš or yël ke Kaxanu ro gër ebar ed Misëra ol ex.» Re ko bëte *Yakob: «Këla təkaliwëyëbi gër ndam ro, mëni karanaxën obetak ol.» ¹⁰ Oxar ol anëka dëṅ baṅo šotand Isërayel, axo bo bana ga ko watëra šenene. Yosef səkali këbi bosëñiw gër *Yakob. Ga lëk këbi, nëyaya këbi ḡëš gër emëkw edexëm, do wëga këbi. ¹¹ Ata Isërayel fel këno Yosef: «Wëno abame yëla na awat këme wat gašëxe dëxas irey in, barikan Kaxanu anëka wësin ke bëte andëwëra andey aṅ!» ¹² Yosef fedali këbi odëmëta odexëm od ebax gër olëkëna or sëm ok, do foxi ko eyiṅ el ḡëš gër ebar. ¹³ Ga xani ko, las këbi tak oki, Efërayim gë ataxan and liw aṅ, do gand šame ir Isërayel, Manase gë ataxan and šame aṅ do gand liw ir Isërayel. Yosef səkali këbi mondako gër sëm. ¹⁴ Barikan Isërayel nëmbëndër ko otaxan ok: xwët ko ataxan and liw aṅ gër gaf ir Efërayim, xarak mëṅ ebax lëmëta ibeja in. Ataxan and šame aṅ, xwët ko gër gaf ir Manase, lëmëta iṅanar ir Yosef in. ¹⁵ Ata Yakob këno xaran obetak ol Yosef ko rend:

«Kaxanu, mëṅ ar babi laṅëtarand bëxarëk bëram an,

*Abëraxam do gë *Isak,

Kaxanu, mëṅ ar ebax nand ex yo axadac aram xali doru an,

¹⁶ Mëṅ ar ex Meleka ir racët ke gër eñëṅëna end ex yo an, yëlëlebi obetak ol odëmëta oko!

Ṭbën macindälenëbi gë oŋac oram ol,
gë omac od bëxarëk bëram *Abëraxam do gë *Isak ok.
ṬBërandëwëra bandebën bën,
ñëmbërëlexëni xali eni beñëta dek ebar edebën el!»

¹⁷ Yosef ga wat ko mëne sëm ataxan and liw aŋ xwët ko gër gaf ir Efërayim, şus ko eŋo. Rëxët ko ataxan and liw and sëm aŋ gër gaf ir Efërayim exo kwëtaxën gër gaf ir Manase. ¹⁸ Yosef fel këŋo sëm: «Ali faba, ax gi ex na mondako! Ajo ro wa ex lëmëta iyanar in. Kwëtël ataxan and liw andeŋ aŋ gër gaf irexëm.» ¹⁹ ṬBarikan sëm hëp ko, do re ko: «Anang nang këme asëñiïwën, anang nang këme. Mëŋ bëte bulunda isëm ko hi, mëŋ bëte angwëlik ko hi. ṬBarikan lëmëta ibeja in kë xuri ex gi angwëlik, do andëwëra andexëm aŋ amara and benëŋ bendanjëm kë hi.»

²⁰ Ata *Yakob mondako şalendëra babi yatijo ga ko re:
«ṬBërandëwëra and Isërayel bën mondako këni yana eni
calendërend:

“Kaxanu yëlëlexi obetak or Efërayim do gë Manase ol.”»

Ata *Yakob mondako lëngwën baŋo Efërayim gër Manase.

²¹ Isërayel fel këŋo Yosef: «Wëno gogo këme şës, barikan Kaxanu gë wën ko bayi. Abakali këŋun bakali gër ebar ed bëxarëk bërewën. ²² Wëno cëŋ, anëka şetëgu këmi ebar nëmëc ed bobinëx gër Sişem. ṬBërandëwëra and Amor bën xan këmëni gë duxuma iram in, do gë atumb andam aŋ.»

End ofelar or Yakob do gë bosëñiïw eŋ

49 ¹ Akey amat, *Yakob ga wac këbi bosëñiïw, re ko:
«Macërëgun mun nangënaçën ala kala er këŋo hi
ecan-ecan in.»

² «ṬBarërëgun ene baxët wën bosëñiïw bor *Yakob!
ṬBaxëtino Isërayel, baxëtino sorix irewën!

³ Ruben, wëj ex itoşan iñanar indam iŋ,
wëj ex odëwërëwën oñanar od ojaŋ odam ok,
wëj nëmëca këbi bobinëx gaf in, ojaŋ ok
do gë or gapak ol,

⁴ Ola oreŋ ol ang oÿëm fo ex,
bari ami yël ex na olëngw ol,
gayikwa ŋaŋ gër angaŋ and sorix bët bay,
angaŋ andam aŋ buyarën këŋ
ga bët bay gër asoxari aram.»

⁵ Simewoŋ do gë Lewi, bër acël amat exëni,
angwëlëra andebën aŋ, ang oÿënga or emer fo ex.

⁶ Wëno ami bar angwëlëra and edi ed eñëŋënaç elo aŋ,

ame dīl na gër amara andebën!

Gayikwa në end oxoŷ orebën lawëra kënëbi bela,
do në end owër orebën sawëra kënëbi oxey or bela.

⁷ Kata fo ex oxoŷ orebën ol, gayik or gë axaŷënan këm ex!
do kata fo ex owër orebën ol,
gayikwa xodux fo ex!

Bërandëwëra bandewën bën aŝapëreli këmëni ŝapëreli ŝit gër
bulunda ir Isërayel,

ayic këmëni yic eni dëgëra dek ebar ed Isërayel el.

⁸ Wëj cëŋ Yuda, ayas këni ŷana eni yasënd bobinëx,
ataxan andey aŋ gër eporëfor ed bërangoŷëra andey kë hi,
obaŝ or sorix ol afoxi këni ŷana eni poxind gër lëngw irey.

⁹ Yuda yëraŋ ibeja hi këy!

Gër emaŷi edey këy bakawënd and ŷambëgu këfo emacar aŋ,
abaf këy bafënd, alaki këy lakind,
ang yëraŋ inëm fo: noŷo këŋo xanin?

¹⁰ Acët and owun aŋ, laŋ kë bayi gër ekun ed Yuda,
Acët and olëngw aŋ, laŋ kë bayi gër bërändëwëra andexëm,
xali exo ŋatëgu Ŝilo, ar xwënëk an,
do eno kwëtaxën benëng bend bela beŋ.

¹¹ Axap këŋo ŷana eŋo kapënd fali irexëm in lëf gër andëda and
reseŋ,

axap këŋo ŷana eŋo kapënd atox and fali inëm aŋ në atëx and
reseŋ.

Acud andexëm aŋ ko ŷana exo nebënd gë ngoŷ in,
anjëm andexëm aŋ ko ŷana exo nebënd gë omen od reseŋ ok.

¹² Ngoŷ in kë ŷana ex barënënd bangës bandexëm baŋ,
omër kë ŷana ex peŝënënd oŷënga orexëm oŋ.

¹³ Sabuloŋ kë lëg ler gër obëŋa od bangwëngw,
gër ed kë ŷana ex kwëŝand okuloŋ,
do ebar ed ko xwën el, aŋat kë hat xali gër ed Sidoŋ.

¹⁴ *Isakar mëŋ cëŋ, fali ir gë ojaŵ hi ko,
alaki ko lakind mërëxand ir bacece.

¹⁵ Awat wat ko mëne gër ed ko seyëtand anënga nëngak, do
ebar enëngax ex.

Awa wa ko eno kap exo dëbixën esibax,
awa wa ko exo diyenind ang xadëp fo.

¹⁶ Dan këbi ŷana ebi kitind bulunda irexëm in,
ang enëng emat end Isërayel fo.

¹⁷ Dan er hi ko ang andën and në fëña fo,
ang ekifoxifo ed në lec fo,
gër osak këŋo hatënd fanac in

exo datixën gë eyiŷ el ar ŷëpaxën këŋo an.

¹⁸ (Axwën, ayar këme yarënd apexa andey aŋ!)

¹⁹ Gad mëŋ cëŋ, enga end bërek bëxeŷax këŋo ŷereli, barikan aŷer ko ŷer xali ebi kor, do ebi ŋŷay!

²⁰ Gër ebar ed ko xwën Aser,

eyamb el ax gi na mopaŷ,

mëŋ kë ŷana ebi dëband bemun beŋ.

²¹ Nefëtali ang ebëjare ed kë radërand fo hi ko,

oyeŷan oyekax ko ŷana exo yeyanënd.

²² Yosef mëŋ cëŋ, ang atëx and kë rëwënd fo hi ko,

ang atëx and lëgëk ler në añësa and men fo hi ko,

benini bendexëm beŋ yabët kece in kë lefënd.

²³ Aŷanaxën ŷanaxën këno,

do aŷan ŷan këno gë opës odebën ok,

gë opës odebën ok ŷan këno bërangoyëra andexëm bën.

²⁴ Barikan atumb andexëm aŋ ax yëlora ex na,

onëxar orexëm oŋ bayik ŋŷac-ŋŷac.

Paß gë otaxan od ar fangak ok,

ar këŋo yëlënd panga *Yakob an (ar ex Axadac, do Angaŷ and Isërayel an).

²⁵ «Paß gë Kaxanu, ar yata këŋo sorix an (gilexo angwak andey aŋ)!

Ar Fangak an, yëlëlexi obetak ol,

obetak or ŷaŋ gër orën ol,

obetak or gëd ebar ol,

obetak or gër obër,

do gër acël and asoxari ol!»

²⁶ «Obetak or xaran ki sorix ol,

nëmëcac obetak or gër osënd or angwën ol,

or gër bëtënd bënd akarëk ol.

Obetak olo, gilex gër gaf ir Yosef,

gil ex gër egor ed ar hik emun end bobinëm an!»

²⁷ «Beŋëšame mëŋ cëŋ, yëlemu ixeyax hi ko,

gëbër këŋo ŷambënd emacar end laŷ këŋo eŋ;

genëka, ebi cetëra er šotëgu ko in.»

²⁸ Bosëñiŷ bor *Yakob ex bëxarëk bër benëŋ epëxw gë beki bend Isërayel beŋ. Bendeŷ beŋo felëra baŷi sëm irebën and baŷi xaran obetak aŋ, ala kala gë obetak orexëm pit.

End ecës ed Yakob eŋ

²⁹ Ga xucak eŋo, *Yakob fel këbi bosëñiŷ: «Wëno gogo këme šës. Mëlayidëne ene mëxwëtax gër ŷeg ir wëxëta këñëbi bëxarëk

bëram, gër oxel or gër ošënga or Efëroṅ, arandëwëra and Het an, ³⁰ gër oxel or gër ošënga or Makëpela, ler gër Mamëre, gër ebar ed Kanahaṅ, ošënga or yëc ko *Abëraxam gër Efëroṅ, arandëwëra and Het an, gër ošënga or xwën ko. ³¹ Fën wëxëta këñëbi *Abëraxam do gë alindaw̃ Sara, gë *Isak do gë alindaw̃ Rebeka. Fën wëxëta këmo wëno bëte Leya. ³² Ošënga olo do gë oxel ol, *Abëraxam yëcëk gër otaxan od bërandëwëra and Het.» ³³ And hata ko epelëra ed bosëñiṅ aṅ, *Yakob baka ko laki ko gër angaw̃, kwël xoti ko do barëx këni gë bëxarëk bërexëm bër šësëk elod anëka fo bën.

End oṅaw̃ or Yakob eṅ

50 ¹ Yosef ga lapaya ko gër sëm, wëga këṅo, do ko sesënd. Ongwën oṅ kë šarënd gër dëxas ir Yakob. ² Ga xani ko na, Yosef fel këbi bëxora bën eni nëmëra eman end sëm eṅ xali eṅo dilër ogu oṅ. Ata bëxora bën nëmëra këno Isërayel xali lilër këṅo ogu oṅ. ³ Bakey ofëxw onax nëmëra bano mondako ang rëp bax ak, xali lilër këṅo ogu oṅ. Bëmisëra bën yaw këno Yakob bakey ofëxw ocongoxi.

⁴ Ga xucak bakey band yawëra bano *Yakob baṅ, Yosef fel këbi bër eyang ed Farawoṅ bën: «Angëmëne aḥan ḥan këne, ḡateliyin eyeyan edam elo gër Farawoṅ, axara xara këmun.» ⁵ «Ga re ko Yosef: Faba re bax me yašar yatir baxe felërand mëne mëṅ gogo ko šës, mëne mo mëlad mo mëxwëtax gër yeg ir nacën këno gër ebar ed Kanahaṅ. Gërëgako pelino Farawoṅ mëne axara xara këmo exe teb me ye yaṅ gër ebar ed Kanahaṅ moxwëtax faba. And këmo wëxëtax aṅ me bakaw.» ⁶ Yaka ko Farawoṅ: «Oko yeḡ eyo mëxwëtax sorix, ang re baxo ey yašar ari këy ri ak.»

⁷ Yosef ye ko yaṅ gër ebar ed Kanahaṅ eṅo mëxwëtax sëm. Laṅëta këno dek eyang ed Farawoṅ el do gë bëxarëk bër iciw̃ indexëm bën, gë bëxarëk bër ebar ed Misëra bën dek. ⁸ Aye ye bani bëte dek ekun ed Yosef el, gë bobinëm do gë dek ekun ed sëm el. Er seb banëbi na gër ebar ed Gošen wayët bësoxari bën, gë obaš ol, gë obeci ol, gë opey ok, gë oxey ol, do gë ogelemba ok. ⁹ Yosef awëla wëla babi bër gë opanac od bax lasënd ocaret od emer ok: gër engä eṅo aṅyëmb yëmb bani.

¹⁰ Ga hat këni gër angëni and këni wacënd Atad, kegët *Yurëdeṅ in, ses këni šor xali wëlik angonṅ atëm. Yosef mondako ri baxo na oṅaw̃ or sëm ol bakey banjongëbaki. ¹¹ Bër lëg bax na gër ebar ed Kanahaṅ bën, ga wël këni angonṅ aṅ gër angëni and Atad, re këni: «Awa oṅaw̃ osëm hi këbi Bëmisëra bën!» Mëṅ wacaxën

këni na gër ed ebani, ekeg *Yurëdeṅ in, «Abel-Mitësërayim», mëne ngëṅ «Oṽaṽ or ʼBëmisëra».

¹² Ata bosëñiṽ bor *Yakob mondako ri bani er fel babi sëm irebën in. ¹³ Bosëñiṽ wāyeli baṅo *Yakob gër ebar ed Kanahaṅ, do wëxëta këno gër oxel or gër ošënga or Makëpela, gër ošënga or yëc ko *Abëraxam gër Efëroṅ, arandëwëra and Het ol, ler gër Mamëre. Gër osënga olo ri baxo *Abëraxam banapëra band bër ekun edexëm baṅ. ¹⁴ And wëxëta këno sëm aṅ, Yosef, gë bobinëm, do gë dek bër laṅëtaw babi gër emëxwëta ed sëm irebën y'aṅ na gër ebar ed Kanahaṅ bën, baka këni gër ebar ed Misëra.

End eṅata ed aniyān and Yosef eṅ

¹⁵ And wat këni bobinëm bor Yosef mëne anëka šës ko sëm irebën aṅ, re këni: «ʼBamat Yosef ašenaxën këbo šënaxën ebo maša dek eñëṅënaṅ end ri banëṅone eṅ.» ¹⁶ Ata laṽën këni mondako gër Yosef: «ʼDamana exo cësaxën, sorix asebën sebën këbo eyey'an elo: ¹⁷ «Axara xara këmi, tebanëlëbi bobinëx eñëṅënaṅ eṅ, do gë amena andebën aṅ, gayikwa aṽenan wënan këni! Axara xara këmi, tebanëlëbi gërëgako dëṅ okadëp od Kaxanu ok, ar yata këṅo sorix an, eñëṅënaṅ end ri këni eṅ”.» Ata Yosef ses ko and fel këno mondako aṅ. ¹⁸ Ata bobinëm bor Yosef ga sëka këno, lapaya këni gër osapar orexëm, do re këni: «ʼBiyi okadëp oday' hi këmi.» ¹⁹ Yaka këbi Yosef: «Këren yëdara na: ba wëno nde ex Kaxanu? ²⁰ Eñëṅënaṅ end šala ban ene di eṅ, Kaxanu nëngwëtëk enjekax, ex gixën er hik doro ijo in, eni pexaxën bela bërānjëm. ²¹ Gërëgako, këren yëdara na. Arëcara këmun y'ana mun dëcarand, wën do gë oxun orewën oṅ.» Yosef mondako yifara babi bobinëm, xali fuṅara këbi.

²² Mondako lëg bani na gër ebar ed Misëra Yosef do gë bër ekun ed sëm bën. Yosef liya ko bëniy keme gë epëxw. ²³ Yosef awat wat babi obaš or Efërayim ol, xali gë ejiṽ ekënu këno bën ak. Obaš or Makir ol, asëñiṽ ar Manase, gër olëkëna orexëm rëw banëbi. ²⁴ Yosef afel fel babi bobinëm: «Awa wëno gogo këme šës. ʼBarikan Kaxanu aṽowënëgu këṅun yowënëgu. Anëcët këṅun nëcët gër ebar elo ro, eṅun bakali gër ebar ed bey'a ko gë eyašar mëne ayël yël këbi oxwën ol *Abëraxam, gë *Isak, do gë *Yakob el.» ²⁵ Ata Yosef fel këbi eni yašar bërāndëwëra and Isërayel bën mëne ari këni ri end re ko eṅ. Mondako yey'an baxo: «And këṅun yowënëgu Kaxanu aṅ, mëlalidën ošapar oram oṅ.»

²⁶ Ata Yosef šës ko and sëk këṅo bëniy keme gë epëxw aṅ. Nëmëra këno ogu oṅ xali lilër këṅo, do xwët këno polo në kes na gër ebar ed Misëra.